

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (UNIVERSITY OF MACEDONIA)
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ
ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ
ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ.**

της φοιτήτριας

ΜΑΡΘΑΣ ΚΟΛΙΑ

Επιβλέπων Καθηγητής: **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΓΑΛΑΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ**

Εξεταστική Επιτροπή:

**ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΓΚΟΤΖΑΜΑΝΗ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΚΟΥΡΔΟΥΜΠΙΔΟΥ, ΔΕΚΤΟΡΑΣ**

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Διοίκηση Επιχειρήσεων.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

Αφιερώσεις

Στην οικογένειά μου, στον σύζυγό μου και στα 4 παιδιά μας, καθώς και στους γονείς μου που υπήρξαν όλοι αρωγοί και συμπαραστάτες στην απόφασή μου για την διεκπεραίωση του εν λόγω μεταπτυχιακού.

Ευχαριστίες

Θερμές ευχαριστίες σε όλους τους διδάσκοντες καθηγητές του μεταπτυχιακού που με την αγάπη τους για το αντικείμενο και την βαθιά γνώση τους υπήρξαν αναμεταδότες αυτής. Ιδιαίτερα ευχαριστώ στον επιβλέποντα καθηγητή της εργασίας μου, κ. Δρογαλά Γεώργιο για την αμεσότητα, την βοήθεια και την ακεραιότητα του χαρακτήρα του, αλλά και στον κ. Βελέντζα Κωνσταντίνο, καθηγητή του προπτυχιακού και του μεταπτυχιακού μου, που όποτε χρειάστηκα την συμβουλή του δε μου αρνήθηκε ποτέ παρά το ιδιαίτερα φορτωμένο του πρόγραμμα.

Περίληψη

Εισαγωγή: Ο εσωτερικός έλεγχος σε έναν οργανισμό, αντανακλά την ικανότητα διαχείρισης κινδύνου και είναι απαραίτητο μέρος των σύγχρονων μηχανισμών διακυβέρνησης. Οι διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζονται από το διοικητικό συμβούλιο, την διοίκηση και άλλων ενδιαφερόμενων μερών της εταιρείας, παρέχουν τη διασφάλιση για την επίτευξη της απόδοσης και της αποδοτικότητα της λειτουργίας, της αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής αναφοράς και της συμμόρφωσης με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η μελέτη των προβλεπτικών παραγόντων του ποιοτικού εσωτερικού ελέγχου. Μελετήθηκε επίσης η επίδραση του δημογραφικού προφίλ και του προφίλ της επιχείρησης στις απόψεις για την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου.

Μεθοδολογία: Διεξήχθη μία πρωτογενής, ποσοτική, περιγραφική, συσχέτισης και συγχρονική έρευνα με χρήση ερωτηματολογίων υψηλής αξιοπιστίας ($\alpha \geq 0,778$). Το δείγμα αποτελούταν από 71 άτομα, με την πλειοψηφία να είναι λογιστές ή ανώτερα στελέχη διοίκησης που εργάζονται σε επιχείρηση που δραστηριοποιείται στον κλάδο των υπηρεσιών. Περισσότεροι από τους μισούς δήλωσαν πως έχουν μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης και προϋπηρεσία από 11 έτη και άνω. Περίπου το 40% των συμμετεχόντων εργάζεται σε επιχείρηση με ετήσιο τζίρο περί τα 5.000.001 ευρώ και άνω, με την επιχείρηση να έχει συνολικό αριθμό εργαζομένων από 51 άτομα και άνω. Χρησιμοποιήθηκαν οι στατιστικοί έλεγχοι ANOVA, Kruskal-Wallis Spearman και Multiple Regression σε στάθμη σημαντικότητας 5%.

Αποτελέσματα: Οι Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου βαθμολογήθηκαν υψηλά (M.O.=4,16), όπως και ο Κώδικας Δεοντολογίας (M.O.=4,10), η Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου (M.O.=4,04), το Σύστημα εσωτερικού ελέγχου (M.O.=3,91), οι Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι (M.O.=3,75) και το Περιβάλλον ελέγχου (M.O.=3,55). Θετικοί προβλεπτικοί παράγοντας της Ποιότητας εσωτερικού ελέγχου αναδείχθηκαν ο Κώδικας δεοντολογίας ($p < 0,001$) και το Σύστημα εσωτερικού ελέγχου ($p < 0,001$). Το επίπεδο σπουδών επηρέασε τις απόψεις για τον Κώδικα Δεοντολογίας ($p = 0,008$), το Περιβάλλον ελέγχου ($p = 0,007$), το Σύστημα εσωτερικού ελέγχου ($p = 0,005$) και τους Μηχανισμούς Οικονομικού ελέγχου ($p = 0,017$). Ο κλάδος της επιχείρησης επηρέασε τις απόψεις για τον Κώδικα δεοντολογίας ($p = 0,011$), το Σύστημα εσωτερικού ελέγχου ($p = 0,014$), τους Γενικούς Λειτουργικούς Ελέγχους ($p = 0,005$) και τους Μηχανισμούς Οικονομικού ελέγχου ($p < 0,001$).

Συμπεράσματα: Αναδείχθηκε η ποιότητα εσωτερικού ελέγχου, ότι τηρείται ο κώδικας δεοντολογίας, ότι είναι ποιοτικό το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, οι γενικοί λειτουργικοί έλεγχοι και οι μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου ενώ τάση συμφωνίας παρατηρήθηκε και ως προς την ποιότητα του περιβάλλοντος ελέγχου. Επιχειρήσεις με ποιοτικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου και με ποιοτικό κώδικα δεοντολογίας αναμένεται να έχουν ποιοτικότερο γενικό εσωτερικό έλεγχο. Ο εσωτερικός έλεγχος εφαρμόστηκε αποτελεσματικότερα σε επιχειρήσεις του πρωτογενή, δευτερογενή τομέα και στον τουρισμό και λιγότερο αποτελεσματικά στον κλάδο του εμπορίου και των υπηρεσιών. Συμμετέχοντες με ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης βαθμολόγησαν χαμηλότερα τις περισσότερες διαστάσεις του ποιοτικού εσωτερικού ελέγχου.

Λέξεις – Κλειδιά: Εσωτερικός έλεγχος, Ποιότητα, Ελληνικές επιχειρήσεις

Abstract

Introduction: Internal control in an organization reflects the ability to manage risk and is an essential part of modern governance mechanisms. The internal control procedures applied by the board of directors, the management and other stakeholders of the company, provide the guarantee for the achievement of the efficiency and the efficiency of the operation, the reliability of the financial report and the compliance with the applicable laws and regulations.

Aim: The aim of this study was to study the predictive factors of quality internal control. The effect of the demographic profile and the company profile on the views on the quality of internal control was also studied.

Methodology: A primary, quantitative, descriptive, correlational and synchronous survey was conducted using highly reliable questionnaires ($\alpha \geq 0.778$). The sample consisted of 71 people, the majority being accountants or senior executives working in a company operating in the services sector. More than half stated that they have a postgraduate specialization diploma and previous service of 11 years or more. About 40% of the participants work in a company with an annual turnover of around 5,000,001 euros and over, with the company having a total number of employees of 51 people and over. ANOVA, Kruskal-Wallis Spearman and Multiple Regression statistical tests were used at a significance level of 5%.

Results: The Financial Control Mechanisms were highly rated ($M = 4.16$), as well as the Code of Ethics ($M = 4.10$), the Internal Control Quality ($M = 4.04$), the Internal Control System ($M = 3.91$), the General Functional Audits ($M = 3.75$) and the Control Environment (Average = 3.55). The Code of Ethics ($p < 0.001$) and the Internal Control System ($p < 0.001$) emerged as positive predictors of Internal Control Quality. The level of studies influenced the views on the Code of Ethics ($p = 0.008$), the Control Environment ($p = 0.007$), the Internal Control System ($p = 0.005$) and the Financial Control Mechanisms ($p = 0.017$). The business sector influenced the views on the Code of Ethics ($p = 0.011$), the Internal Control System ($p = 0.014$), the General Functional Audits ($p = 0.005$) and the Financial Control Mechanisms ($p < 0.001$).

Conclusion: The quality of internal control was highlighted, that the code of ethics is observed, that the internal control system, the general functional audits and the financial control mechanisms are of good quality, while a tendency of agreement was also observed regarding the quality of the control environment. Companies with a quality internal control system and a quality code of ethics are expected to have better general internal control. Internal control was applied more effectively in primary, secondary and tourism businesses and less effectively in trade and services. Participants with a higher level of education rated most of the dimensions of quality internal control lower.

Keywords: Internal control, Quality, Greek companies

Περιεχόμενα

Αφιερώσεις.....	ii
Ευχαριστίες	iii
Περίληψη.....	iv
Abstract	v
Περιεχόμενα	vi
Κατάλογος Πινάκων	vii
Κατάλογος Γραφημάτων.....	ix
1 Εισαγωγή	1
1.1 Εισαγωγικές έννοιες	1
1.2 Αναγκαιότητα της Διπλωματικής Εργασίας	2
1.3 Σκοπός-ερευνητικά ερωτήματα.....	3
1.4 Δομή	3
2 Θεωρητικό υπόβαθρο	5
2.1 Εισαγωγή -Έννοιες και σκοπός του εσωτερικού ελέγχου.....	5
2.2 Οι μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου	6
2.3 Βασικές αρχές των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου	7
3 Βιβλιογραφική ανασκόπηση	10
3.1 Εισαγωγή	10
3.2 Περιβάλλον ελέγχου	10
3.3 Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	11
3.4 Κώδικας δεοντολογίας.....	14
3.5 Γενικοί λειτουργικοί έλεγχοι.....	15
3.6 Μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου.....	16
4 Μεθοδολογία έρευνας.....	18
4.1 Σχεδιασμός έρευνας.....	18
4.2 Πληθυσμός-Δείγμα.....	18
4.3 Ερωτηματολόγιο.....	19
4.4 Στατιστική ανάλυση	20
5 Αποτελέσματα	22
5.1 Περιγραφική Στατιστική	22
5.1.1 Δημογραφικά στοιχεία	22
5.1.2 Γενική ποιότητα εσωτερικού ελέγχου.....	25
5.1.3 Κώδικας δεοντολογίας	26
5.1.4 Περιβάλλον ελέγχου	29
5.1.5 Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	32
5.1.6 Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	38
5.1.7 Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	43
5.2 Επαγωγική Στατιστική.....	47
5.2.1 Ανάλυση αξιοπιστίας.....	47
5.2.2 Συνολική παρουσίαση των παραγόντων	48
5.2.3 Διερεύνηση ερευνητικών υποθέσεων	48
5.2.4 Συσχέτιση με τα δημογραφικά στοιχεία.....	50
6 Συμπεράσματα	58
6.1 Συζήτηση.....	58
6.2 Περιορισμοί-Προτάσεις	61
6.3 Συμπέρασμα	62
Αναφορές	63
Παράρτημα.....	66
Ερωτηματολόγιο.....	66
Υπεύθυνη Δήλωση	68

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία	25
Πίνακας 2: Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ποιοτικός (N,%).....	25
Πίνακας 3 : Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ποιοτικός (ποσοτικά στοιχεία)	26
Πίνακας 4: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει ακεραιότητα	26
Πίνακας 5: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει αντικειμενικότητα	27
Πίνακας 6: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει εχεμύθεια	28
Πίνακας 7: Κώδικας δεοντολογίας	28
Πίνακας 8: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης είναι εξοικειωμένα με τις πολιτικές που περιέχονται στον εσωτερικό έλεγχο	29
Πίνακας 9: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν πώς να αναφέρουν ηθικά παραπτώματα.....	30
Πίνακας 10: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν πώς να αναφέρουν οικονομικά παραπτώματα	30
Πίνακας 11: Περιβάλλον ελέγχου	31
Πίνακας 12: Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει τους πόρους για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά.....	32
Πίνακας 13: Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει το χρόνο για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά	33
Πίνακας 14: Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν το προσωπικό έχει τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες για να εκτελεί αρμοδίως τις εργασίες τους.....	33
Πίνακας 15: Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν οι προϊστάμενοι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες να εκτελούν αρμοδίως τις εργασίες τους	34
Πίνακας 16: Ο εσωτερικός έλεγχος έχει βασικές πληροφορίες για τον οργανισμό και το καθιερωμένο πλαίσιο διαχείρισης και ελέγχου	35
Πίνακας 17: Ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει τη συμφωνία με τη σχετική νομοθεσία	35
Πίνακας 18: Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα για ανίχνευση των παράνομων δραστηριοτήτων	36
Πίνακας 19: Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	37
Πίνακας 20: Οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης είναι επαρκείς και ενημερωμένες	38
Πίνακας 21: Το προσωπικό που εκτελεί τις συμφωνίες είναι ξεχωριστό από το προσωπικό που ξεκινά και ολοκληρώνει τις συναλλαγές του τμήματος	39
Πίνακας 22: Η επιχείρηση διαθέτει τεκμηριωμένη διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης ...	40
Πίνακας 23: Η επιχείρηση διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων και αξιολόγησης προσωπικού	40
Πίνακας 24: Η επιχείρηση πραγματοποιεί κατανομή αρμοδιοτήτων ανάλογα με τα προσόντα	41
Πίνακας 25: Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	42
Πίνακας 26: Οι οικονομικοί διευθυντές ξέρουν με ποιον να επικοινωνήσουν για προβλήματα σχετικά με προϋπολογισμό & λογιστική.....	43
Πίνακας 27: Οι μη συμβιβαζόμενες ή μη αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές ερευνώνται και διορθώνονται σε εύλογο χρονικό διάστημα.....	43
Πίνακας 28: Οι ελλείψεις μετρητών εντοπίζονται, αναλύονται, καταγράφονται και αναφέρονται	44
Πίνακας 29: Οι αιτήσεις αγορών ξεκινούν και εγκρίνονται από τους υπαλλήλους που είναι ειδικά εξουσιοδοτημένοι για την εκτέλεση αυτής της εργασίας.....	45
Πίνακας 30: Ενημερώνονται τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης έγκαιρα και λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που αναμένονται λάθη	45
Πίνακας 31: Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	46
Πίνακας 32: Αποτελέσματα ανάλυσης αξιοπιστίας.....	47
Πίνακας 33: Μέσες τιμές και 95% διάστημα εμπιστοσύνης των παραγόντων	48
Πίνακας 34: Συσχετίσεις Spearman μεταξύ της ποιότητας εσωτερικού ελέγχου και των παραγόντων του εσωτερικού ελέγχου.....	49

Πίνακας 35: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την «Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου»	49
Πίνακας 36: Έλεγχος Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς το επίπεδο σπουδών	50
Πίνακας 37: «Κώδικας Δεοντολογίας» * Επίπεδο σπουδών, Kruskal-Wallis	50
Πίνακας 38: «Περιβάλλον ελέγχου» * Επίπεδο σπουδών, Kruskal-Wallis	51
Πίνακας 39: «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου» * Επίπεδο σπουδών, Kruskal-Wallis	51
Πίνακας 40: «Μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου» * Επίπεδο σπουδών, Kruskal-Wallis.....	52
Πίνακας 41: Έλεγχοι ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τα συνολικά έτη προϋπηρεσίας	53
Πίνακας 42: Έλεγχος Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τη θέση στην επιχείρηση	53
Πίνακας 43: Έλεγχοι ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τον κλάδο της επιχείρησης.....	54
Πίνακας 44: «Κώδικας Δεοντολογίας» * Κλάδος επιχείρησης, Kruskal-Wallis.....	54
Πίνακας 45: «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου»* Κλάδος επιχείρησης, ANOVA.....	55
Πίνακας 46: Post hoc analysis LSD για «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου»* Κλάδος επιχείρησης	55
Πίνακας 47: «Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι»* Κλάδος επιχείρησης, ANOVA.....	56
Πίνακας 48: Post hoc analysis Games-Howell για «Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι»* Κλάδος επιχείρησης.....	56
Πίνακας 49: «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου» * Κλάδος επιχείρησης, Kruskal-Wallis	56
Πίνακας 50: Έλεγχοι ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τον συνολικό αριθμό των εργαζομένων	57
Πίνακας 51: Έλεγχοι ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τον ετήσιο τζίρο της επιχείρησης.....	57

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 1: Επίπεδο σπουδών	22
Γράφημα 2: Συνολικά έτη προϋπηρεσίας	22
Γράφημα 3: Θέση στην επιχείρηση	23
Γράφημα 4: Κλάδος επιχείρησης	23
Γράφημα 5: Συνολικός αριθμός εργαζομένων	24
Γράφημα 6: Ετήσιος τζίρος επιχείρησης	24
Γράφημα 7: Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ποιοτικός (ποσοτική ανάλυση)	26
Γράφημα 8: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει ακεραιότητα.....	27
Γράφημα 9: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει αντικειμενικότητα	27
Γράφημα 10: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει εχεμύθεια.....	28
Γράφημα 11: Κώδικας δεοντολογίας.....	28
Γράφημα 12: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης είναι εξοικειωμένα με τις πολιτικές που περιέχονται στον εσωτερικό έλεγχο	29
Γράφημα 13: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν πώς να αναφέρουν ηθικά παραπτώματα.....	30
Γράφημα 14: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν πώς να αναφέρουν οικονομικά παραπτώματα	31
Γράφημα 15: Περιβάλλον ελέγχου.....	31
Γράφημα 16: Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει τους πόρους για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά.....	32
Γράφημα 17: Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει το χρόνο για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά	33
Γράφημα 18: Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν το προσωπικό έχει τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες για να εκτελεί αρμοδίως τις εργασίες τους.....	34
Γράφημα 19: Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν οι προϊστάμενοι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες να εκτελούν αρμοδίως τις εργασίες τους	34
Γράφημα 20: Ο εσωτερικός έλεγχος έχει βασικές πληροφορίες για τον οργανισμό και το καθιερωμένο πλαίσιο διαχείρισης και ελέγχου	35
Γράφημα 21: Ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει τη συμφωνία με τη σχετική νομοθεσία	36
Γράφημα 22: Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα για ανίχνευση των παράνομων δραστηριοτήτων	36
Γράφημα 23: Σύστημα εσωτερικού ελέγχου.....	38
Γράφημα 24: Οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης είναι επαρκείς και ενημερωμένες	39
Γράφημα 25: Το προσωπικό που εκτελεί τις συμφωνίες είναι ξεχωριστό από το προσωπικό που ξεκινά και ολοκληρώνει τις συναλλαγές του τμήματος	39
Γράφημα 26: Η επιχείρηση διαθέτει τεκμηριωμένη διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης .40	
Γράφημα 27: Η επιχείρηση διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων και αξιολόγησης προσωπικού	41
Γράφημα 28: Η επιχείρηση πραγματοποιεί κατανομή αρμοδιοτήτων ανάλογα με τα προσόντα	41
Γράφημα 29: Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι.....	42
Γράφημα 30: Οι οικονομικοί διευθυντές ξέρουν με ποιον να επικοινωνήσουν για προβλήματα σχετικά με προϋπολογισμό & λογιστική.....	43
Γράφημα 31: Οι μη συμβιβαζόμενες ή μη αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές ερευνώνται και διορθώνονται σε εύλογο χρονικό διάστημα.....	44
Γράφημα 32: Οι ελλείψεις μετρητών εντοπίζονται, αναλύονται, καταγράφονται και αναφέρονται	44
Γράφημα 33: Οι αιτήσεις αγορών ξεκινούν και εγκρίνονται από τους υπαλλήλους που είναι ειδικά εξουσιοδοτημένοι για την εκτέλεση αυτής της εργασίας	45
Γράφημα 34: Ενημερώνονται τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης έγκαιρα και λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που αναμένονται λάθη	46
Γράφημα 35: Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	47

Γράφημα 36: Μέσες τιμές και 95% διάστημα εμπιστοσύνης των παραγόντων.....	48
Γράφημα 37: Boxplot «Κώδικας Δεοντολογίας»* Επίπεδο σπουδών.....	50
Γράφημα 38: Boxplot «Περιβάλλον ελέγχου»* Επίπεδο σπουδών.....	51
Γράφημα 39: Boxplot «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου»* Επίπεδο σπουδών	52
Γράφημα 40: Boxplot «Μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου»* Επίπεδο σπουδών	52
Γράφημα 41: Boxplot «Κώδικας Δεοντολογίας»* Κλάδος επιχείρησης.....	54
Γράφημα 42: Errorbar «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου»* Κλάδος επιχείρησης.....	55
Γράφημα 43: Errorbar «Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι»* Κλάδος επιχείρησης.....	56
Γράφημα 44: Boxplot «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου»* Κλάδος επιχείρησης	57

1 Εισαγωγή

1.1 Εισαγωγικές έννοιες

Ένα υγιές σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι ο αποφασιστικός παράγοντας για τη βιωσιμότητα μιας επιχείρησης, ειδικά σε μια κρίση. Η αποτυχία της βιώσιμης ανάπτυξης των επιχειρήσεων συμβαίνει συνήθως όταν οι επιχειρήσεις πέφτουν σε κρίση με υψηλό κίνδυνο. Ο εσωτερικός έλεγχος αντανακλά την ικανότητα διαχείρισης κινδύνου μιας επιχείρησης και είναι απαραίτητο μέρος των σύγχρονων μηχανισμών διακυβέρνησης. Η σύγχρονη θεωρία εσωτερικού ελέγχου βασισμένη στην επιτροπή COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) ορίζει τον εσωτερικό έλεγχο ως τις διαδικασίες που εφαρμόζονται από το διοικητικό συμβούλιο, την διοίκηση και άλλων ενδιαφερόμενων μερών της εταιρείας, για να παρέχουν τη διασφάλιση για την επίτευξη των ακόλουθων στόχων: την απόδοση και την αποδοτικότητα της λειτουργίας, την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής αναφοράς και τη συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς (Zhu & Song, 2021).

Ο εσωτερικός έλεγχος απαιτεί τη στρατηγική του οργανισμού και όλες τις οργανωμένες διαδικασίες και βήματα που εφαρμόζονται εντός μιας εταιρείας για να προστατεύσει τις ιδιότητές της, να επαληθεύσει την ποιότητα και την αξιοπιστία των λογιστικών της δεδομένων για την προώθηση της λειτουργικής της αποτελεσματικότητας και για να προωθήσει τη συμμόρφωση με τις καθορισμένες πολιτικές διαχείρισης. Ο εσωτερικός έλεγχος, είναι μια διαδικασία διασφάλισης των στόχων ενός οργανισμού για επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα, αξιόπιστη οικονομική αναφορά και συμμόρφωση με νόμους, κανονισμούς και πολιτικές (Tackett et al, 2011).

Η διοίκηση θα χρησιμοποιήσει την επίγνωση της μεγαλύτερης εμπιστοσύνης για να εξασφαλίσει την εύρυθμη λειτουργία των επιχειρηματικών της λειτουργιών, εάν υπάρχει ποιοτικός εσωτερικός έλεγχος σε οποιαδήποτε επιχείρηση. Ο δημόσιος τομέας μπορεί να περιγραφεί ως σχέση εντολέα-πράκτορα, όπου εκλεγμένοι και διορισμένοι υπάλληλοι (οι πράκτορες) πρέπει περιοδικά να αναφέρουν στο κοινό (τους εντολείς) τη διαχείριση των πόρων και τον βαθμό στον οποίο επιτυγχάνονται οι στόχοι του κοινού. Οι αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης στον δημόσιο τομέα περιλαμβάνουν τη λογοδοσία, τη διαφάνεια, την ακεραιότητα και την ισότητα. Μέσω εσωτερικού ελέγχου και παρακολούθησης εξασφαλίζεται η κατάλληλη χρήση των πόρων και οι ακριβείς πρακτικές αναφοράς. Οι εσωτερικοί έλεγχοι μειώνουν τους κινδύνους (π.χ. ηθικό

κίνδυνο) που είναι εγγενείς σε μια σχέση εντολέα-πράκτορα. Αυτό είναι κρίσιμο καθώς η εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα και διαβρώνεται εάν δεν είναι αξιόπιστη, υπονομεύοντας έτσι τη νομιμότητα και την ικανότητα διακυβέρνησης (ΠΑ, 2012).

1.2 Αναγκαιότητα της Διπλωματικής Εργασίας

Κάτω από τις πολλαπλές πιέσεις επιβίωσης και ανάπτυξης, ο εσωτερικός έλεγχος συσχετίζεται άμεσα με τη λειτουργία μιας επιχείρησης και την αντίσταση στον κίνδυνο. Μπροστά στον υψηλό κίνδυνο που προκαλείται από τις διάφορες κρίσεις της οικονομίας (οικονομική κρίση, πανδημία), αλλά και τις μελλοντικές πιθανές κρίσεις (περιβαλλοντική κρίση και κλιματική αλλαγή) ο ρόλος της ποιότητας εσωτερικού ελέγχου μπορεί να αντικατοπτρίζεται στην ικανότητα βελτίωσης της αποτελεσματικότητας λειτουργίας, μετριάζοντας την ασυμμετρία πληροφοριών μεταξύ της διοίκησης και των ενδιαφερομένων, έχοντας ως αποτέλεσμα τη μείωση των απωλειών λόγω κρίσεων και γρήγορη επαναφορά στην κανονικότητα.

Στην συγκεκριμένη εργασία εξετάζουμε τον ρόλο της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου στην ετερογένεια των επιχειρήσεων του δημοσίου. είναι δύσκολο να αξιολογηθεί η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου μέσω της δημοσιοποίησης πληροφοριών μιας επιχείρησης. Μεταξύ των περισσότερων εμπειρικών μελετών που δοκιμάζουν τις οικονομικές συνέπειες του εσωτερικού ελέγχου, οι μελετητές χρησιμοποιούν τα δεδομένα που καλούνται να αποκαλύψουν οι εταιρείες, την εσωτερική αδυναμία ελέγχου, ως δείκτης για τη μέτρηση της ποιότητας εσωτερικού ελέγχου. Ωστόσο, υπάρχουν μόνο λίγες εταιρείες με αδυναμίες εσωτερικού ελέγχου και ορισμένες εταιρείες τείνουν να τις αποκαλύπτουν επιλεκτικά, χωρίς να εντοπίζουν τους συγκεκριμένους τομείς στους οποίους εντοπίζεται η αδυναμία (Pilcher, 2014).

Αυτή η εργασία χρησιμοποιεί την εμπειρία των εργαζομένων η οποία αντικατοπτρίζει την ποιότητα εσωτερικού ελέγχου για όλες τις εταιρείες του δημοσίου, χωρίς προκατάληψη επιλογής.

1.3 Σκοπός-ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να καθοριστούν οι προβλεπτικοί παράγοντες της γενικής ποιότητας εσωτερικού ελέγχου, δηλαδή ο καθορισμός των σημαντικότερων παραγόντων που αν είναι ποιοτικοί οδηγούν την επιχείρηση να έχει ποιοτικό γενικό εσωτερικό έλεγχο. Μελετώνται οι παράγοντες «Περιβάλλον ελέγχου», «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου», «Κώδικας δεοντολογίας», «Γενικοί λειτουργικοί έλεγχοι» και «Μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου». Τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης διατυπώνονται παρακάτω:

- 1) Οι επιχειρήσεις με ποιοτικό περιβάλλον ελέγχου έχουν ποιοτικό γενικό εσωτερικό έλεγχο;*
- 2) Οι επιχειρήσεις με ποιοτικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου έχουν ποιοτικό γενικό εσωτερικό έλεγχο;*
- 3) Οι επιχειρήσεις με ποιοτικό κώδικα δεοντολογίας έχουν ποιοτικό γενικό εσωτερικό έλεγχο;*
- 4) Οι επιχειρήσεις με ποιοτικούς γενικούς λειτουργικούς ελέγχους έχουν ποιοτικό γενικό εσωτερικό έλεγχο;*
- 5) Οι επιχειρήσεις με ποιοτικούς μηχανισμούς οικονομικού ελέγχου έχουν ποιοτικό γενικό εσωτερικό έλεγχο;*

1.4 Δομή

Παρακάτω η εργασία διαρθρώνεται σε 5 κεφάλαια τα οποία είναι

- 1) Το Θεωρητικό υπόβαθρο, όπου αναφέρονται οι έννοιες και ο σκοπός του εσωτερικού ελέγχου, οι μηχανισμοί του εσωτερικού ελέγχου και οι βασικές αρχές των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου
- 2) Η Βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνών, όπου αναφέρεται η σχέση των παραγόντων «Περιβάλλον ελέγχου», «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου», «Κώδικας δεοντολογίας», «Γενικοί λειτουργικοί έλεγχοι» και «Μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου» με την ποιότητα του γενικού εσωτερικού ελέγχου
- 3) Η Μεθοδολογία έρευνας όπου περιγράφεται ο σχεδιασμός, πληθυσμός και το δείγμα της έρευνας, το ερωτηματολόγιο και η μέθοδος στατιστικής ανάλυσης

4) Τα αποτελέσματα της έρευνας τα οποία χωρίζονται στο στάδιο της Περιγραφικής και Επαγωγικής Στατιστικής.

5) Τα συμπεράσματα της έρευνας όπου αναφέρεται η συνεισφορά, οι περιορισμοί και οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα και τα τελικά συμπεράσματα.

2 Θεωρητικό υπόβαθρο

2.1 Εισαγωγή - Έννοιες και σκοπός του εσωτερικού ελέγχου

Ο σκοπός των εσωτερικών ελέγχων είναι οι μηχανισμοί, οι κανόνες, και διαδικασίες που εφαρμόζει μια εταιρεία για να διασφαλίσει την ακεραιότητα των οικονομικών και λογιστικών πληροφοριών, προάγουν την λογοδοσία και την πρόληψη της απάτης. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα αλληλένδετο σύνολο δραστηριοτήτων που τοποθετούνται στις κανονικές λειτουργικές διαδικασίες ενός οργανισμού, με σκοπό την προστασία των περιουσιακών στοιχείων, ελαχιστοποίηση σφαλμάτων και διασφάλιση των λειτουργιών που διεξάγονται με εγκεκριμένο τρόπο (Hogan & Wilkins, 2008).

Ο δημοσιονομικός έλεγχος και ο διοικητικός έλεγχος είναι δύο τύποι ελέγχων. Ένα μέρος της οικονομικής διαχείρισης είναι η αξιοπιστία των οικονομικών εγγράφων και η προστασία των ιδιοτήτων. Οι διοικητικοί έλεγχοι αλλάζουν τον τρόπο εργασίας, συμπεριλαμβανομένου του χρόνου εργασίας, των πολιτικών και άλλων κανόνων και πρακτικών εργασίας όπως τα πρότυπα και η λειτουργικές διαδικασίες (συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της καθαριότητας και του εξοπλισμού, των πρακτικών συντήρησης και της προσωπικής υγιεινής). Στην προοπτική του εσωτερικού ελέγχου τα χαρακτηριστικά της προσαρμογής του εσωτερικού ελέγχου, επηρεάζουν τις διαδικασίες και τη διαχείριση και επηρεάζουν συνεπώς τον εσωτερικό έλεγχο. Οι εσωτερικοί έλεγχοι πραγματοποιούνται για να διασφαλιστεί ότι οι προτεραιότητες και τα αποτελέσματα του οργανισμού επιτυγχάνονται (Kisanyanya, 2018).

Ένας σημαντικός ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στους δημόσιους οργανισμούς υπηρεσίας είναι να παρέχει μια ανεξάρτητη υπηρεσία αξιολόγησης και επανεξέτασης για τον προσδιορισμό και την αναφορά σχετικά με το βαθμό ελέγχου που ασκείται στα χρηματοπιστωτικά συστήματα (Coupland, 1993). Οι Cohen et al (2004) υποστηρίζουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένας από τους τέσσερις ακρογωνιαίους λίθους της εταιρικής διακυβέρνηση, μαζί με τη διοίκηση, το διοικητικό συμβούλιο και τον εξωτερικό έλεγχο. Μεγάλο μέρος της έρευνας σχετικά με το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στην εταιρική διακυβέρνηση επικεντρώνεται σε δημόσιους και/ή κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι επίσης σημαντικός στον δημόσιο τομέα καθώς οι εσωτερικοί έλεγχοι παρέχουν αντικειμενικές εκτιμήσεις για το εάν οι δημόσιοι πόροι διαχειρίζονται υπεύθυνα και αποτελεσματικά για την επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων (ΠΑ, 2012).

2.2 Οι μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου

Σύμφωνα με την COSO (2007), οι στόχοι του εσωτερικού ελέγχου στοχεύουν στη διασφάλιση ότι:

➤ Τηρούνται οι νόμοι και οι κανονισμοί

Οι νόμοι και οι κανονισμοί γίνονται για να ρυθμίζουν τον οργανισμό. Είναι απαραίτητη η επιβολή τους προκειμένου να διατηρηθούν πρότυπα συμπεριφοράς που ο οργανισμός ενσωματώνει στους στόχους συμμόρφωσής του (COSO, 2007).

➤ Οι οδηγίες που δίνονται από τη διοίκηση εφαρμόζονται.

Οι οδηγίες που δίνονται από την εκτελεστική διοίκηση ορίζουν και εξηγούν τις προσδοκίες των εργοδοτών από τους εργαζομένους καθώς και το εύρος της εργασίας που πρέπει να γίνει. Πρέπει να υπάρχει σαφής κοινοποίηση όλων αυτών των νόμων και κανονισμών στους υπαλλήλους. Οι καθορισμένοι στόχοι του ιδρύματος πρέπει να κατανέμονται δίκαια στον καθένα υπάλληλο. Πρέπει να παρέχεται σαφής καθοδήγηση για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων (COSO, 2018).

➤ Οι εσωτερικές διαδικασίες ενός οργανισμού λειτουργούν σωστά, και τα περιουσιακά στοιχεία προστατεύονται.

Οι δείκτες παρακολούθησης και οι τυποποιημένες αρχές πρέπει να θεσπιστούν για να λειτουργούν σωστά όλες οι διαδικασίες. Η διοίκηση πρέπει να είναι σε εγρήγορση για πρόληψη και αποφυγή απάτης και κλοπής περιουσιακών στοιχείων (COSO, 2018).

➤ Οι οικονομικές πληροφορίες είναι αξιόπιστες

Σύμφωνα με την COSO (2018) η πιστή καταγραφή μπορεί να ενισχύσει τις αξιόπιστες χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Είναι απαραίτητο τα τμήματα να διατηρούν και να βελτιώνουν την ποιότητα στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου. Υπάρχουν τρεις τρόποι για τον έλεγχο της ποιότητας. Τα συστήματα μπορούν να βελτιωθούν:

α) Με διαχωρισμό καθηκόντων μεταξύ διατήρησης αρχείων, λειτουργικών καθηκόντων και καταγραφής καθηκόντων.

β) Με περιγραφές διαφορετικών λειτουργιών, οι οποίες θα επιτρέπουν στο χρήστη να αναγνωρίσει τους αποδέκτες των πληροφοριών καθώς και την προέλευση των παραγόμενων πληροφοριών.

γ) Για την τήρηση λογιστικής πρέπει να ακολουθούνται γενικές και ειδικές οδηγίες στα σύστημα εσωτερικού ελέγχου που είναι συμβατές με τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές (GAAP / generally accepted accounting principles).

2.3 Βασικές αρχές των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι η διαδικασία που έχει σχεδιαστεί για να διασφαλίζει την αξιόπιστη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και τις αποτελεσματικές λειτουργίες και τη συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς. Η προστασία περιουσιακών στοιχείων κατά της κλοπής και της μη εξουσιοδοτημένης χρήσης, απόκτησης ή απόρριψης, αποτελεί επίσης μέρος του εσωτερικού ελέγχου. Το στυλ διαχείρισης και οι προσδοκίες των διευθυντικών στελεχών ανώτερου επιπέδου, ιδιαίτερα ο έλεγχος των πολιτικών, καθορίζουν το περιβάλλον ελέγχου. Ένα αποτελεσματικό περιβάλλον ελέγχου βοηθά στη διασφάλιση ότι ακολουθούνται καθιερωμένες πολιτικές και διαδικασίες. Το περιβάλλον ελέγχου περιλαμβάνει την ακεραιότητα, τις ηθικές αξίες και τη φιλοσοφία της διοίκησης· μια καθορισμένη οργανωτική δομή με ικανούς και αξιόπιστους υπαλλήλους και την ανάθεση εξουσίας και ευθύνης (Case & Dutta, 2016)

Οι δραστηριότητες ελέγχου είναι οι συγκεκριμένες πολιτικές και διαδικασίες που χρησιμοποιεί η διοίκηση για την επίτευξη των στόχων. Οι πιο σημαντικές δραστηριότητες ελέγχου περιλαμβάνουν διαχωρισμό καθηκόντων, σωστή εξουσιοδότηση συναλλαγών και δραστηριοτήτων, επαρκή έγγραφα και αρχεία, φυσικό έλεγχο περιουσιακών στοιχείων και αρχείων και ανεξάρτητους ελέγχους απόδοσης. Μια σύντομη περιγραφή καθεμιάς από αυτές τις δραστηριότητες ελέγχου εμφανίζονται παρακάτω (COSO, 2018).

- Ο διαχωρισμός των καθηκόντων απαιτεί την ανάθεση ευθύνης σε διαφορετικά άτομα για διαφορετικά στοιχεία συναφών δραστηριοτήτων, ιδίως εκείνων που αφορούν αδειοδότηση, επιμέλεια ή τήρηση αρχείων. Για παράδειγμα, το ίδιο άτομο που είναι υπεύθυνο για την τήρηση αρχείων του περιουσιακού στοιχείου δεν θα πρέπει να είναι υπεύθυνο για τον φυσικό έλεγχο αυτού του περιουσιακού στοιχείου. Η απαίτηση από διαφορετικά άτομα να εκτελούν αυτές τις λειτουργίες δημιουργεί ένα σύστημα ελέγχων και ισορροπίες.
- Η σωστή εξουσιοδότηση συναλλαγών και δραστηριοτήτων βοηθά να διασφαλιστεί ότι όλες οι δραστηριότητες συμμορφώνονται με καθιερωμένες πολιτικές και

κατευθυντήριες γραμμές, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων του συμβουλίου διευθυντών.

- Τα επαρκή έγγραφα και αρχεία περιλαμβάνουν επαρκή δικαιολογητικά και έγκαιρη προετοιμασία εγγράφων.
- Ο φυσικός έλεγχος των περιουσιακών στοιχείων και των αρχείων συμβάλλει στην προστασία των περιουσιακών στοιχείων του οργανισμού. Αυτές οι δραστηριότητες ελέγχου μπορεί να περιλαμβάνουν ηλεκτρονικούς ή μηχανικούς χειρισμούς (όπως χρηματοκιβώτιο, ηλεκτρονικά αρχεία και κλειδαριές) ή στοιχεία ελέγχου που σχετίζονται με τον υπολογιστή που αφορούν δικαιώματα πρόσβασης ή έχουν καθιερωθεί διαδικασίες δημιουργίας αντιγράφων ασφαλείας και ανάκτησης.
- Ανεξάρτητοι έλεγχοι απόδοσης, οι οποίοι διενεργούνται από υπαλλήλους που δεν πραγματοποίησαν τις εργασίες που ελέγχονται, συμβάλλουν στη διασφάλιση της αξιοπιστίας των λογιστικών πληροφοριών και της αποτελεσματικότητας των λειτουργιών. Για παράδειγμα, ένας επόπτης επαληθεύει την ακρίβεια των μετρητών στο τέλος της ημέρας ή ο Διαχειριστής Κεφαλαίου επαληθεύει ότι όλες οι συναλλαγές στα μηνιαία λογιστικά βιβλία είναι σωστά για τα κεφάλαιά τους.

Προκειμένου να εντοπιστούν και να καθιερωθούν αποτελεσματικοί έλεγχοι, οι διαχειριστές κεφαλαίων και οι επικεφαλής τμημάτων πρέπει να αξιολογούν συνεχώς τον κίνδυνο, να παρακολουθούν την εφαρμογή του ελέγχου και να τροποποιούν τους ελέγχους όπως απαιτείται. Κάθε οργανισμός λειτουργεί υπό συνθήκες μοναδικές για το πεδίο προσπάθειάς του και με ιδιαίτερες απαιτήσεις. Έτσι, δεν υπάρχει καθολικό, ή «έτοιμο» σύστημα εσωτερικού ελέγχου που καλύπτει τις ανάγκες όλων των οργανισμών. Η διοίκηση πρέπει να επιλέξει τους απαραίτητους εσωτερικούς ελέγχους συγκρίνοντας το κόστος της οργάνωσης σε σχέση με τα αναμενόμενα οφέλη (COSO, 2018).

Υπάρχουν ωστόσο ορισμένα βασικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για έναν ικανοποιητικό εσωτερικό έλεγχο σε οργανισμούς. Αυτά είναι (IFAC, 2012):

- Ένα λογικό οργανωτικό σχέδιο που προσδιορίζει σαφώς τις γραμμές εξουσίας και ανάθεσης αρμοδιοτήτων και, που διαχωρίζει ασυμβίβαστες λειτουργίες ή/και καθήκοντα.
- Κατάλληλη λογιστική δομή (συμπεριλαμβανομένων των δημοσιονομικών τεχνικών, ενός γραφήματος λογαριασμών, διαδικαστικών εγχειριδίων και οδηγιών, που αντικατοπτρίζουν τη ροή των συναλλαγών).
- Μια πλήρη δομή αναφοράς πληροφοριών (οι διαχειριστές οντοτήτων πρέπει να είναι υπεύθυνοι για τη συνεχή εξέταση και αξιολόγηση όλων των εσωτερικών ελέγχων).

- Οι συναλλαγές θα πρέπει να καταγράφονται αμέσως.
- Ικανό προσωπικό με ακεραιότητα θα πρέπει να προσλαμβάνεται και να εκπαιδεύεται κατάλληλα.
- Οι ενέργειες αναλαμβάνονται μόνο από άτομα που ενεργούν στο πλαίσιο των εξουσιών τους.
- Υπάρχει επαρκής φυσική ασφάλεια και διασφαλίσεις για τα μετρητά και τα πάγια στοιχεία του ενεργητικού.
- Υπάρχει επαρκής φυσική ασφάλεια και διασφαλίσεις για έντυπη τεκμηρίωση και τα ηλεκτρονικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων των αντιγράφων ασφαλείας.
- Η πρόσβαση σε όλα τα περιουσιακά στοιχεία θα πρέπει να περιορίζεται σε εξουσιοδοτημένα άτομα σε ένα μια απαιτούμενη/απαραίτητη βάση.
- Τα λογιστικά αρχεία θα πρέπει να συγκρίνονται με τα περιουσιακά στοιχεία σε τακτική βάση. Αυτή η σύγκριση πρέπει να γίνεται κατά καιρούς από άτομα διαφορετικά από αυτά που έχουν την επιμέλεια.
- Τα ανώτερα στελέχη και η διοίκηση του οργανισμού θα πρέπει να επανεξετάζουν τις οικονομικές λειτουργίες του οργανισμού και να προγραμματίζουν εσωτερικούς ελέγχους τακτικά και συχνά.

3 Βιβλιογραφική ανασκόπηση

3.1 Εισαγωγή

Η δημιουργία ενός ισχυρού και ποιοτικού συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου απαιτεί προσπάθεια και δέσμευση διαχείρισης -ξεκινώντας με την ανάπτυξη ενός πλαισίου Εσωτερικού Ελέγχου (ΕΕ) όσον αφορά τις απαιτήσεις συμμόρφωσης και την αξιολόγηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων ΕΕ. Όπως η διοίκηση ενός οργανισμού είναι υπεύθυνη για τον καθορισμό στόχων για την επίτευξη τους, την αποστολή, το στρατηγικό σχέδιο, τους στόχους και τις νομικές απαιτήσεις του οργανισμού, ένας ισχυρός και ποιοτικός ΕΕ θα πρέπει να παρέχει τη διαβεβαίωση ότι αυτοί οι στόχοι έχουν τεθεί σε ισχύ και έχουν επιτευχθεί. Θα πρέπει αυτοί οι στόχοι να ορίζονται σε συγκεκριμένους και μετρήσιμους όρους, επιτρέποντας στη διοίκηση να εντοπίζει, να αναλύει και να ανταποκρίνεται σε κινδύνους που σχετίζονται με αυτούς. Οι στόχοι αυτοί ομαδοποιούνται στις ακόλουθες κατηγορίες στόχων (Sigma, 2015):

- Λειτουργικοί στόχοι - Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα λειτουργιών.
- Αναφορά - Αξιοπιστία αναφορών (οικονομικών και μη) για εσωτερική και εξωτερική χρήση.
- Συμμόρφωση - Συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς

3.2 Περιβάλλον ελέγχου

Το περιβάλλον ελέγχου είναι το θεμέλιο ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Οι περισσότερες παγκοσμίως γνωστές εταιρικές αποτυχίες (συμπεριλαμβανομένων όχι μόνο των Enron και World Com, αλλά επίσης οι αποτυχίες διακυβέρνησης που οδήγησαν στην οικονομική κρίση του 2008) ήταν, τουλάχιστον εν μέρει, αποτέλεσμα αδύναμων περιβαλλόντων ελέγχου. Ελλείψει ενός αποδεδειγμένα αποτελεσματικού περιβάλλοντος ελέγχου, κανένα επίπεδο σχεδιασμού και λειτουργικής αποτελεσματικότητας των ελέγχων, στο πλαίσιο των διαδικασιών επιχειρήσεων και πληροφορικής, μπορεί να παρέχει ουσιαστική διασφάλιση στους ενδιαφερόμενους για την ακεραιότητα της δομής εσωτερικού ελέγχου ενός οργανισμού (IIA, 2011).

Τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Άσκηση του Εσωτερικού Ελέγχου (ΕΕ) ορίζουν το περιβάλλον ελέγχου ως:

Η στάση και οι ενέργειες του διοικητικού συμβουλίου και της διοίκησης σχετικά με τη σημασία του ελέγχου εντός του οργανισμού. Το περιβάλλον ελέγχου παρέχει πειθαρχία και δομή για την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Το περιβάλλον ελέγχου περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία (ΠΑ, 2011):

- Ακεραιότητα και ηθικές αξίες.
- Φιλοσοφία διοίκησης και στυλ λειτουργίας.
- Οργανωτική δομή.
- Ανάθεση αρμοδιοτήτων και ευθύνης.
- Πολιτικές και πρακτικές ανθρώπινου δυναμικού.
- Ικανότητα προσωπικού.

Η Theodoridou (2016), μελετώντας την αποτελεσματικότητα των συστημάτων ΕΕ στις Ελληνικές τράπεζες, κατέληξε ότι όλα τα στοιχεία του περιβάλλοντος Εσωτερικού Ελέγχου και των συστημάτων του, είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου στην επιβίωση και την επιτυχία των τραπεζικών τομέων.

Τα ελεγκτικά πρότυπα για τους εσωτερικούς ελέγχους διακρίνουν ξεκάθαρα το περιβάλλον ελέγχου που αντιπροσωπεύει τη συνολική στάση, την επίγνωση και τις ενέργειες της διοίκησης σχετικά με τους εσωτερικούς ελέγχους από τις διαδικασίες ελέγχου, που είναι το λεπτομερές σύνολο κατευθυντήριων γραμμών και διαδικασιών που καθορίζει η διοίκηση σχετικά με την επεξεργασία πληροφοριών και συναλλαγών. Υποστηρίζεται επίσης ότι διάφορα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος ελέγχου, όπως ο τόνος της διοίκησης (αλλιώς αναφέρεται ως «τόνος στην κορυφή») και η ποιότητα των δραστηριοτήτων παρακολούθησης μπορεί να επηρεάσουν το πόσο καλά οι μεμονωμένοι υπάλληλοι συμμορφώνονται με τις πολιτικές και τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου (Rae & Subramaniam, 2008).

Από τα παραπάνω προκύπτει η πρώτη ερευνητική υπόθεση

H1: Οι επιχειρήσεις με ποιοτικό περιβάλλον ελέγχου αναμένεται να έχουν ποιοτικό γενικό εσωτερικό έλεγχο.

3.3 Σύστημα εσωτερικού ελέγχου

Προηγούμενη έρευνα στον τομέα της ποιότητας του ΕΕ φαίνεται να υποδηλώνει ότι η έκταση της αποτελεσματικότητας ΕΕ τείνει να ποικίλλει ανάλογα με τις εθνικές διαφορές και τη δυναμική του οργανισμού που επικρατεί εντός των ρυθμίσεων ΕΕ (Mihret

&Yismaw, 2007 · Yee et. al., 2008· Cohen & Sayag, 2010· Ahmad et al, 2009). Οι Cohen & Sayag (2010) ανέλαβαν μια διερευνητική μελέτη για τη διερεύνηση των παραγόντων που συνέβαλαν στην αποτελεσματικότητα του ΕΕ και ανέπτυξαν μια κλίμακα για όλες τις ανεξάρτητες μεταβλητές (που αποτελούνται από τον δημόσιο έναντι του ιδιωτικού τομέα, την ποιότητα του ελεγκτικού έργου, τη διοικητική υποστήριξη, την ικανότητα των εσωτερικών ελεγκτών, την οργανωτική ανεξαρτησία και εξέλιξη σταδιοδρομίας) και μια εξαρτημένη μεταβλητή. Συνολικά 37 στοιχεία που υποβλήθηκαν σε διερευνητικές αξιολογήσεις παραγόντων χρησιμοποιήθηκαν για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας ΕΕ με τρεις ερμηνεύσιμους παράγοντες (δηλαδή ποιότητα συστημάτων ελέγχου, αξιολόγηση εσωτερικού ελεγχόμενου και η πρόσθετη συμβολή του ΕΕ στον οργανισμό). Μετά τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων από 108 ισραηλινούς οργανισμούς, η μελέτη αναφέρει ότι όλες οι ψυχομετρικές ιδιότητες ήταν αποδεκτές. Ωστόσο, με βάση την ανάλυση παλινδρόμησης, μόνο η υποστήριξη της ανώτατης διοίκησης, η ποιότητα του ελεγκτικού έργου και η οργανωτική ανεξαρτησία συσχετίστηκαν θετικά με την αποτελεσματικότητα του ΕΕ.

Από την άλλη πλευρά, οι Al-Twaijry et al (2003) διερεύνησαν τις πρακτικές ΕΕ των εταιρειών της Σαουδικής Αραβίας, με βάση ένα δείγμα 135 εταιρειών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο της Σαουδικής Αραβίας. Χρησιμοποιώντας ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις για την αξιολόγηση της έκτασης της συμμόρφωσης της πρακτικής ΕΕ με τα πρότυπα ISPPIA, η μελέτη διαπίστωσε χαμηλό επίπεδο ποιότητας ΕΕ και ικανότητας προστιθέμενης αξίας του ΕΕ στη Σαουδική Αραβία. Ο ΕΕ χρησιμοποιήθηκε απλώς για την αξιολόγηση της τήρησης οικονομικών αρχείων και της αξιοπιστίας των πληροφοριών, της συμμόρφωσης με κανόνες και κανονισμούς και για την αξιολόγηση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου σε οργανισμούς. Η μελέτη αποκάλυψε επίσης χαμηλό επίπεδο συνεργασίας με τους ελεγχόμενους, οδηγώντας κατά συνέπεια σε κακές συστάσεις ΕΕ. Η μελέτη υπονοούσε επίσης ότι οι πρακτικές ΕΕ στη Σαουδική Αραβία μπορεί μερικές φορές να μην είναι σύμφωνες με τα πρότυπα ISPPIA. Ως εκ τούτου, η ίδρυση του κεφαλαίου ΠΑ στη Σαουδική Αραβία μπορεί να ασκήσει μια κανονιστική ισομορφική πίεση για τη συμμόρφωση και την περαιτέρω ανάπτυξη του ΕΕ.

Σε μια άλλη διερευνητική μελέτη, οι Ahmad et al, (2009) ερεύνησαν τους παράγοντες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αποτελεσματικότητα του ΕΕ, μέσω ερωτηματολογίων ανοιχτού τύπου που απευθύνονταν σε υπαλλήλους του δημόσιου τομέα που εκτελούν ρόλους ΕΕ από διάφορες κρατικές υπηρεσίες στη Μαλαισία. Τέθηκαν δύο ερωτήματα ανοιχτού τύπου: τα προβλήματα που σχετίζονται με τη

λειτουργία ΕΕ και σημαντικοί παράγοντες που συνέβαλαν στην αποτελεσματικότητα του ΕΕ. Με βάση 99 απαντήσεις, η μελέτη διαπίστωσε ότι οι ερωτηθέντες αντιλήφθηκαν την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου, τη συνεργασία των εσωτερικών ελεγκτών, την υποστήριξη της ανώτατης διοίκησης, τους επαρκείς πόρους και την αλληλεπίδραση με την επιτροπή ελέγχου ως παράγοντες που είναι σημαντικοί για την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών ελέγχων. Ωστόσο, ο απλοϊκός και περιγραφικός χαρακτήρας της μελέτης δεν προχώρησε αρκετά στην εξήγηση της σχέσης μεταξύ συγκεκριμένων παραγόντων και της αποτελεσματικότητας ΕΕ.

Βασιζόμενοι σε μια μελέτη περίπτωσης ενός μεγάλου δημόσιου ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Αιθιοπία, οι Mihret και Yismaw (2007) τόνισαν τους παράγοντες που είχαν σχέση με την αποτελεσματικότητα του ΕΕ. Με βάση τα πρωτογενή δεδομένα που συλλέχθηκαν από το προσωπικό ελεγκτών και μια συνέντευξη με τον διευθυντή ΕΑ μέσω πρωτοκόλλου μελέτης περίπτωσης, η μελέτη διαπίστωσε ότι μόνο η ποιότητα του ΕΕ και η υποστήριξη της διοίκησης είχαν ισχυρή επιρροή στην αποτελεσματικότητα του ΕΕ. Ταυτόχρονα, το οργανωτικό πλαίσιο και τα χαρακτηριστικά του ελεγκτή δεν είχαν ουσιαστικό αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα του ΕΕ. Η μελέτη υπογράμμισε επίσης την ανάγκη για το γραφείο ελέγχου να βελτιώσει την τεχνική επάρκεια του ελεγκτικού προσωπικού προκειμένου να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα του ελέγχου με ταυτόχρονη μείωση της εναλλαγής προσωπικού.

Οι Beckmerhagen et al, (2004) υποστήριξαν ότι για να μετρηθεί επαρκώς η αποτελεσματικότητα του ΕΕ, η αξιολόγηση δεν πρέπει να γίνεται μόνο στα αποτελέσματα του ελέγχου σε σχέση με τους προγραμματισμένους στόχους, αλλά και στην ίδια τη διαδικασία ελέγχου, δηλαδή την ποιότητα του ΕΕ (προγραμματισμός, εκτέλεση έως υποβολή εκθέσεων και παρακολούθηση) και στους πόρους που απαιτούνται για τη διενέργεια αποτελεσματικού ελέγχου (που αποτελείται από εσωτερικούς ελεγκτές ικανούς, ανεξάρτητους και αντικειμενικούς). Αυτό το επιχείρημα συνδέεται με την προσέγγιση του Sawyer (1995), ο οποίος τόνισε την ανάγκη συγκριτικής αξιολόγησης των πρακτικών ελέγχου με συγκεκριμένα καθολικά αποδεκτά πρότυπα και πρότεινε πέντε πρότυπα για τον εσωτερικό έλεγχο που περιλαμβάνουν την αλληλεξάρτηση, την επάρκεια, το εύρος της εργασίας, την απόδοση του τον έλεγχο και τη διαχείριση του τμήματος ελέγχου. Σύμφωνα με την προσέγγιση των Sawyer (1995) και των Al-Twaijry et al. (2003), η έρευνα των οποίων βασίστηκε στη συμμόρφωση με τα πρότυπα ISSPIA, η αποτελεσματικότητα του ΕΕ μετράται σε διάφορες διαστάσεις (δηλαδή ανεξαρτησία, αντικειμενικότητα και ικανότητα).

Οι Beuren και Teixeira (2014), στην Βραζιλία προσπάθησαν να διερευνήσουν τη δομή και τη λειτουργία των συστημάτων διαχείρισης ελέγχου για την αξιολόγηση της απόδοσης σε ιδιωτικό ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (AEI). Για την αποτύπωση της δομής και της λειτουργίας των Συστημάτων Ελέγχου Διαχείρισης (Management Control Systems-MCS) του AEI, χρησιμοποιήθηκε το όργανο έρευνας που προτάθηκε από τους Ferreira και Otley (2006), που ονομάζεται Διαχείριση και Έλεγχος Απόδοσης (Performance Management and Control-PMC). Έτσι, ένα προσαρμοσμένο ερωτηματολόγιο δομής PMC εστάλη σε 55 στελέχη που ήταν υπεύθυνα για στρατηγικές δράσεις και σχέδια που καθιερώθηκαν στην επιχείρηση του AEI. Επισημάνθηκαν ορισμένες αδυναμίες στο σύστημα που χρησιμοποιήθηκε και υποδηλώθηκε επίσης η ανάγκη για καλύτερη ευθυγράμμιση μεταξύ στρατηγικής, απόδοσης και ελέγχου.

Από τα παραπάνω προκύπτει η δεύτερη ερευνητική υπόθεση

H2:Οι επιχειρήσεις με ποιοτικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου και εφαρμογή των κανονισμών, αναμένεται να έχουν ποιοτικό γενικό εσωτερικό έλεγχο.

3.4 Κώδικας δεοντολογίας

Οι Yee et al, (2008) εξέτασαν την ΕΕ στη Σιγκαπούρη από μια ελαφρώς διαφορετική οπτική γωνία. Η μελέτη επικεντρώθηκε στις αντιλήψεις των Διευθυντών της Σιγκαπούρης για τις πρακτικές ΕΕ και αξιολόγησαν εάν ο ΕΕ θεωρείται ως εταίρος της διοίκησης ή ως φύλακας ρουτίνας επιβολής. Υποστήριξαν ότι ενώ η σημασία του ΕΕ στους οργανισμούς αυξάνεται, η λειτουργία του ΕΕ μπορεί να διαδραματίσει έναν ρόλο προστιθέμενης αξίας στους οργανισμούς, διευρύνοντας το εύρος των υπηρεσιών της ώστε να συμπεριλάβει λειτουργικούς τομείς. Η μελέτη χρησιμοποίησε δομημένες συνεντεύξεις από 83 ανώτερα, μεσαία και κατώτερα στελέχη της Σιγκαπούρης που είναι πελάτες ΕΕ από 25 οργανισμούς. Σε αντίθεση με τα αποτελέσματα των Al-Twaijry et al (2003), οι Yee et al. (2008) διαπίστωσαν ότι τα διευθυντικά στελέχη στα ανώτερα επίπεδα ήταν γενικά ικανοποιημένα με την επάρκεια και τις υπηρεσίες των εσωτερικών ελεγκτών. Οι συγγραφείς απέδωσαν τα ευρήματά τους στον καλά εδραιωμένο εταιρικό τομέα και σε ένα σχετικά υγιές περιβάλλον εξωτερικού ελέγχου στη Σιγκαπούρη που βασιζόταν σε ισχυρό κώδικα δεοντολογίας.

Μέσα από ενέργειες και πολιτικές, τα στελέχη δημιουργούν έναν τόνο στην κορυφή που διαμορφώνει την ηθική κουλτούρα και το κλίμα μέσα σε έναν οργανισμό και επηρεάζει

σημαντικά τις αποφάσεις χρηματοοικονομικής αναφοράς (Sweeney et al. 2010). Ο τόνος που τίθεται από την ανώτατη διοίκηση—το εταιρικό περιβάλλον ή η κουλτούρα εντός της οποίας λαμβάνει χώρα η χρηματοοικονομική αναφορά—είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στην ακεραιότητα της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς. Ο οργανισμός που προωθεί τις ηθικές αποφάσεις έχει σημαντικό αντίκτυπο στις αποφάσεις χρηματοοικονομικής αναφοράς. Έρευνα για τους λογιστές διαχείρισης δείχνει ότι οι εταιρείες με κορυφαία στελέχη που ασχολούνται με ηθικές αξίες είναι λιγότερο πιθανό να πιέσουν τους υπαλλήλους να αλλάξουν ουσιαστικά οικονομικά αποτελέσματα (Lamberton et al, 2005).

Από τα παραπάνω προκύπτει η τρίτη ερευνητική υπόθεση

H3: Οι επιχειρήσεις με ισχυρό κώδικα δεοντολογίας αναμένεται να έχουν ισχυρό ποιοτικό έλεγχο.

3.5 Γενικοί λειτουργικοί έλεγχοι

Οι μελετητές προσπάθησαν να διερευνήσουν τους παράγοντες που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα του ΕΕ και πώς μπορεί να μετρηθεί (Mihret & Yismaw, 2007· Yee et al., 2008· Cohen & Sayag, 2010). Αυτές οι μελέτες υποδηλώνουν ότι ο ΕΕ μπορεί να μην είναι πάντα χρήσιμος και τα προηγούμενα της αποτελεσματικότητας του ΕΕ μπορεί να μην έχουν διερευνηθεί πλήρως ακόμη. Επίσης, υπογραμμίζουν ότι η αποτελεσματικότητα του ΕΕ τείνει να διαφέρει ανάλογα με τη χώρα και την οργανωτική δυναμική σε ένα περιβάλλον ΕΕ. Ωστόσο, ορισμένες από αυτές τις μελέτες ήταν διερευνητικές και όλες αυτές οι μελέτες μέτρησαν την αποτελεσματικότητα του ΕΕ ως ενιαίο αντιπροσωπευτικό μέτρο, αντί να μετρώνται πολλές διαστάσεις (Cohen & Sayag, 2010). Η πραγματική σημασία του ΕΕ κρύβεται κυρίως στο γεγονός ότι η ίδια η παρουσία του μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για τους υπαλλήλους και τους διευθυντές να εκτελούν τις δραστηριότητές τους με προσοχή και επάρκεια (Coram et al, 2006), επομένως η μέτρηση της αποτελεσματικότητάς του παραμένει πρόκληση. Δεδομένου ότι η έννοια της αποτελεσματικότητας του ΕΕ είναι ακόμα ασαφής και υπο-ερευνημένη (Alzeban & Sawan, 2013), υπάρχει η ευκαιρία για τους μελετητές να συνεχίσουν να εξετάζουν το θέμα έτσι ώστε να προσθέσουν νέα γνώση (Erasmus & Coetzee, 2018).

Οι Safina και Harisova, (2018), μελετώντας την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα του ΕΕ στον δημόσιο τομέα, επίσης καταλήγουν ότι το επίπεδο κινδύνου των ΕΕ

συνδέεται με τον βασικό εγγενή κίνδυνο και τον τρόπο λειτουργίας του οργανισμού. Ο τρόπος λειτουργίας μειώνει το ρίσκο, μέσω τεκμηριωμένων και αποτελεσματικών διαδικασιών, οι οποίες επίσης στηρίζουν την ανεξαρτησία, την αντικειμενικότητα και την ικανότητα.

Από τα παραπάνω προκύπτει η τέταρτη ερευνητική υπόθεση

H4: Οι επιχειρήσεις με γενικούς λειτουργικούς ελέγχους, αναμένεται να έχουν ποιοτικό γενικό εσωτερικό έλεγχο.

3.6 Μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου

Οι Al-Hawatmeh και Al-Hawatmeh, (2016), προσπάθησαν να αξιολογήσουν τις μονάδες εσωτερικού ελέγχου για την αποτελεσματικότητα του δημοσιονομικού ελέγχου σε διοικητικές κυβερνητικές μονάδες. Επίσης, στόχευσαν στον εντοπισμό των εμποδίων που περιορίζουν την αξιολόγηση των μονάδων εσωτερικού ελέγχου για την αποτελεσματικότητα του δημοσιονομικού ελέγχου στις διοικητικές κυβερνητικές μονάδες. Για την επίτευξη των στόχων της μελέτης και τον έλεγχο των υποθέσεων, σχεδίασαν ένα ερωτηματολόγιο. Αυτό το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε σε 125 διευθυντικά στελέχη και υπαλλήλους στον εσωτερικό έλεγχο των διοικητικών κυβερνητικών μονάδων. Οι ερευνητές κατέληξαν ότι για να υπάρχει ποιοτικός έλεγχος, πρέπει να υπάρχουν καθαρές γραμμές εξουσίας και ευθύνης.

Επίσης η μελέτη Pilcher (2014) είχε στόχο να ερευνήσει τον βασικό ρόλο της αυστραλιανής κυβέρνησης να παρέχει αποτελεσματική απόδοση στον εσωτερικό έλεγχο και σε συναφείς κλάδους που διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην εξασφάλιση αποτελεσματικής επαγγελματικής απόδοσης. Με την πρόοδο στη λογιστική σε δεδουλευμένη βάση, η Αυστραλιανή Κυβέρνηση έχει δώσει έμφαση στους κινδύνους περίπλοκης απάτης, υποθέσεων διαφθοράς και επενδύσεων υψηλού κινδύνου σε πολλά τοπικά συμβούλια της Αυστραλίας, που αναφέρονται περιοδικά από τα μέσα ενημέρωσης. Στη συνέχεια, οι υποθέσεις αυτές συνοδεύτηκαν από τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου για την αντιμετώπιση ζητημάτων που τέθηκαν. Η μελέτη χρησιμοποίησε ένα περιγραφικό αναλυτικό ερωτηματολόγιο που ετοιμάστηκε και διανεμήθηκε στα τοπικά συμβούλια. Επιπλέον, το δείγμα της μελέτης αντιπροσωπεύεται από τον οικονομικό διευθυντή και μέλη των τοπικών συμβουλίων της Αυστραλίας. Τα αποτελέσματα της

μελέτης απέδειξαν ότι εξακολουθεί να υπάρχει κάποια σύγχυση σχετικά με τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου. Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου επικεντρώθηκε σε πράγματα που πρέπει να κάνουν τα συμβούλια για να λαμβάνουν σωστές εκθέσεις. Η λειτουργία του εσωτερικού ελεγκτή έχει διαφορετικά καθήκοντα, όπως να εξασφαλίζει την αντιμετώπιση περιπτώσεων απάτης και παρανόμων δραστηριοτήτων σε έναν οργανισμό.

Για τον ιδιωτικό τομέα οι Bellino et al, (2007), σε μελέτη για το ΠΑ, τονίζουν ότι, είναι σημαντικό για τη διοίκηση να μπορεί να βασιστεί σε ελέγχους εφαρμογών για τον κίνδυνο διαχείρισης. Αυτή η εξάρτηση εξαρτάται άμεσα από τον σχεδιασμό και τη λειτουργική αποτελεσματικότητα των συστημάτων λογιστικών ελέγχων. Με άλλα λόγια, εάν αυτοί οι έλεγχοι δεν εφαρμόζονται ούτε λειτουργούν αποτελεσματικά, ο οργανισμός μπορεί να μην μπορεί να βασιστεί στην εφαρμογή τους για τη διαχείριση του κινδύνου. Εάν η παρακολούθηση του μηχανισμού οικονομικού ελέγχου δεν είναι επαρκής, τότε μη εξουσιοδοτημένες και μη εγκεκριμένες αλλαγές οικονομικού προγράμματος μπορούν να εισαχθούν, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο τη συνολική ακεραιότητα των στοιχείων ελέγχου.

Από τα παραπάνω προκύπτει η πέμπτη ερευνητική υπόθεση

H5: Οι επιχειρήσεις με ποιοτικούς μηχανισμούς οικονομικού ελέγχου αναμένεται να έχουν ποιοτικό εσωτερικό έλεγχο.

4 Μεθοδολογία έρευνας

4.1 Σχεδιασμός έρευνας

Πραγματοποιήθηκε μία ποσοτική έρευνα, πρωτογενής, περιγραφική και συσχέτισης, συγχρονική με χρήση ερωτηματολογίων κλίμακας Likert. Η πρωτογενής έρευνα είναι κατάλληλη για την «απευθείας» εκτίμηση των απόψεων των συμμετεχόντων της έρευνας (Bell, 2001). Η ποσοτική έρευνα θεωρήθηκε κατάλληλη καθώς οι παράγοντες της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου είναι έννοιες μετρήσιμες, συνεπώς μπορούν να μετρηθούν αντικειμενικά από τον ερευνητή με χρήση ερωτηματολογίων κλίμακας Likert (Cohen, Manion & Morrison 2007). Επιπλέον, η ποσοτική έρευνα είναι κατάλληλη καθώς σύμφωνα με τα ερευνητικά ερωτήματα είναι απαραίτητη η διερεύνηση της συσχέτισης-αλληλοεπίδρασης των παραγόντων της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου. Γενικότερα η ποσοτική έρευνα χρησιμοποιεί στατιστικές-μαθηματικές μεθόδους σε αριθμητικά δεδομένα, για την διερεύνηση της αλληλοεπίδρασης των μεταβλητών μεταξύ τους (Muijs, 2011).

4.2 Πληθυσμός-Δείγμα

Πληθυσμός της έρευνας θεωρείται το σύνολο των Λογιστών, Προϊστάμενων Λογιστηρίου, Οικονομικών Διευθυντών, Εσωτερικών ελεγκτών και Ανώτερων στελεχών διοίκησης στην Ελλάδα. Αναφορικά με το δείγμα, αυτό αποτελούταν από 71 άτομα, με την πλειοψηφία να είναι λογιστές ή ανώτερα στελέχη διοίκησης που εργάζονται σε επιχείρηση που δραστηριοποιείται στον κλάδο των υπηρεσιών. Περισσότεροι από τους μισούς δήλωσαν πως έχουν μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης και προϋπηρεσία από 11 έτη και άνω. Περίπου το 40% των συμμετεχόντων εργάζεται σε επιχείρηση με ετήσιο τζίρο περί τα 5.000.001 ευρώ και άνω, με την επιχείρηση να έχει συνολικό αριθμό εργαζομένων από 51 άτομα και άνω. Ο ερευνητής σύλλεξε τα δεδομένα διαδικτυακά μέσω της εφαρμογής google forms, σε δείγμα στο οποίο είχε εύκολη-βολική πρόσβαση, συνεπώς η δειγματοληψία θεωρείται ευκολίας ή βολική (Creswell, 2013).

4.3 Ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας αποτελείται από 30 ερωτήσεις και 2 ενότητες οι οποίες είναι τα δημογραφικά στοιχεία και η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου. Η 1^η ενότητα των δημογραφικών στοιχείων περιλαμβάνει 6 ερωτήσεις κλειστού τύπου σχετικά με το επίπεδο σπουδών, τα έτη προϋπηρεσίας, την θέση στην επιχείρηση, τον κλάδο της επιχείρησης, τον συνολικό αριθμό εργαζομένων και τον ετήσιο τζίρο επιχείρησης. Η 2^η ενότητα περιλαμβάνει 24 ερωτήσεις πενταβάθμιας κλίμακας Likert από 1-5 (1=Καθόλου, 2=Λίγο, 3=Μέτρια, 4=Αρκετά, 5=Πολύ) και 6 παράγοντες. Το ερωτηματολόγιο της 2^{ης} ενότητας κατασκευάστηκε πρωτότυπα από τον ερευνητή μελετώντας το θεωρητικό πλαίσιο

Ο 1^{ος} παράγοντας περιλαμβάνει 1 ερώτηση σχετικά με την «Ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου» και αποτελεί την εξαρτημένη μεταβλητή της έρευνας όσον αφορά την μελέτη των ερευνητικών υποθέσεων. Ο 2^{ος} παράγοντας περιλαμβάνει 3 ερωτήσεις σχετικά με τον «Κώδικα Δεοντολογίας». Οι ερωτήσεις αναφέρονται στην ακεραιότητα, αντικειμενικότητα και εχεμύθεια του εσωτερικού ελέγχου και βασίστηκαν στην μελέτη της Theodoridou, (2016). Ο 3^{ος} παράγοντας περιλαμβάνει 3 ερωτήσεις σχετικά με το «Περιβάλλον ελέγχου». Οι ερωτήσεις αναφέρονται στην εξοικείωση των μελών του προσωπικού με τις πολιτικές του ελέγχου και την γνώση τους σχετικά με τον τρόπο αναφοράς ηθικών και οικονομικών παραπτώματων και βασίστηκαν στην μελέτη των Bauren, & Teixeira (2014). Ο 4^{ος} παράγοντας περιλαμβάνει 7 ερωτήσεις σχετικά με το «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου». Οι ερωτήσεις αναφέρονται στην ύπαρξη πόρων και διαθέσιμου χρόνου του εσωτερικού ελέγχου (Beckmerhagen et al., 2004), τον βαθμό στον οποίο ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει την κατάρτιση προσωπικού και προϊσταμένων (ΠΑ, 2011), τον βαθμό στον οποίο λαμβάνει επαρκή πληροφοριοδότηση, τηρεί την σχετική νομοθεσία και ανιχνεύει παράνομες δραστηριότητες (Pilcher, 2014). Ο 5^{ος} παράγοντας περιλαμβάνει 5 ερωτήσεις σχετικά με τον παράγοντα «Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχου». Οι ερωτήσεις αναφέρονται στον βαθμό στον οποίο οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης είναι αποτελεσματικές, (Bellino et al, 2007), υπάρχει διάκριση του προσωπικού που εκτελεί τις συμφωνίας και ολοκληρώνει τις συναλλαγές (Safina & Harisova, 2018), τον βαθμό στον οποίο η επιχείρηση διαθέτει τεκμηριωμένη διαδικασία κατάρτισης και πραγματοποιεί κατανομή αρμοδιοτήτων ανάλογα με τα προσόντα (Bauren, & Teixeira, 2014) και διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων (Beckmerhagen et al, 2004). Ο 6^{ος} παράγοντας περιλαμβάνει 5

ερωτήσεις σχετικά με τον παράγοντα «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου». Οι ερωτήσεις αναφέρονται στον βαθμό στον οποίο οι οικονομικοί διευθυντές γνωρίζουν με ποιον να επικοινωνήσουν για προβλήματα σχετικά με προϋπολογισμό (Bellino et al, 2007· Pilcher, 2014), οι μη αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές ερευνώνται και διορθώνονται γρήγορα, οι αιτήσεις αγορών ξεκινούν και εγκρίνονται από εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους (Al-Hawatmeh & Al-Hawatmeh, 2016), οι ελλείψεις μετρητών εντοπίζονται (Theodoridou, 2016) και τον βαθμό στον οποίο ενημερώνονται τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης έγκαιρα και λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που εντοπιστούν λάθη. (Bellino et al, 2007).

4.4 Στατιστική ανάλυση

Η στατιστική ανάλυση πραγματοποιήθηκε στο λογισμικό IBM SPSS 24, ενώ χρησιμοποιήθηκε και το λογισμικό Microsoft Office Excel 2016 για την κωδικοποίηση των δεδομένων και τον σχεδιασμό γραφημάτων. Η στατιστική ανάλυση χωρίστηκε στο στάδιο της Περιγραφικής και Επαγωγικής Στατιστικής.

Στην Περιγραφική Στατιστική, οι δημογραφικές μεταβλητές παρουσιάστηκαν με συχνότητες και ποσοστά. Οι μεταβλητές κλίμακας Likert παρουσιάστηκαν με συχνότητες και ποσοστά αλλά και με μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις.

Στην Επαγωγική Στατιστική, χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής εσωτερικής συνέπειας Cronbach Alpha για την μέτρηση της αξιοπιστίας του κάθε παράγοντα με ικανοποιητικές να θεωρούνται οι τιμές άνω του 0,7 (McLeod, 2007). Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν μέσες τιμές, τυπικές αποκλίσεις και 95% διαστήματα εμπιστοσύνης της μέσης τιμής για τους παράγοντες της έρευνας. Για έλεγχο συσχέτισης μεταξύ ποσοτικών μεταβλητών μη κανονικών χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης Spearman ο οποίος παίρνει τιμές από -1 (αρνητική) έως 1 (θετική συσχέτιση). Ο έλεγχος κανονικότητας έγινε με χρήση του Shapiro Wilk test. Για την διερεύνηση των ερευνητικών υποθέσεων χρησιμοποιήθηκε πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή την ποιότητα εσωτερικού ελέγχου και ανεξάρτητες τους υπόλοιπους παράγοντας. Το πολλαπλό γραμμικό μοντέλο προσδιορίζεται από την παρακάτω μαθηματική εξίσωση:

$$\text{«Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου»} = \alpha_0 + \alpha_1 * \text{«Κώδικας Δεοντολογίας»} + \alpha_2 * \text{«Περιβάλλον ελέγχου»} + \alpha_3 * \text{«Σύστημα εσωτερικού ελέγχου»} + \alpha_4 * \text{«Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι»} + \alpha_5 * \text{«Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου»}.$$

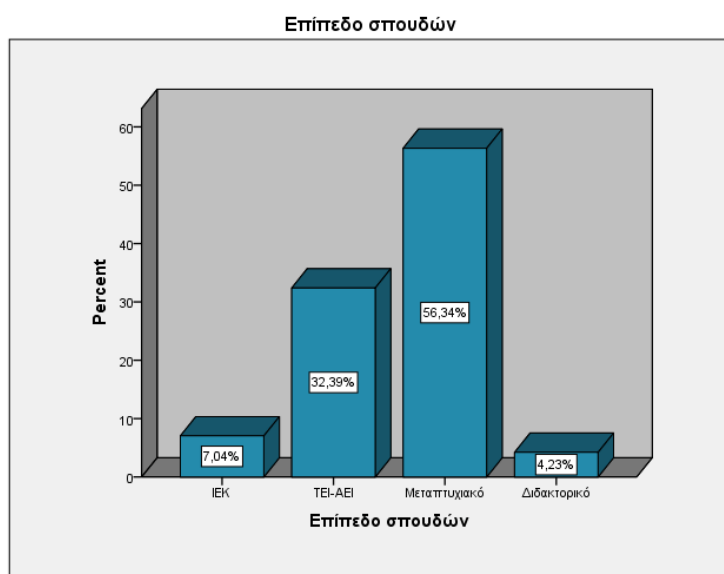
Επιπλέον διερευνήθηκε η επίδραση του δημογραφικού προφίλ στις απόψεις των συμμετεχόντων με χρήση των τεχνικών ANOVA και Kruskal Wallis. Ο παραμετρικός έλεγχος ANOVA, χρησιμοποιήθηκε για έλεγχο διαφοροποίησης μέσω των τιμών 3 ή περισσότερων ανεξάρτητων δειγμάτων τα οποία είτε είναι μεγάλα ($n \geq 30$) είτε ακολουθούν την κανονική κατανομή. Για προσδιορισμό των ανεξάρτητων δειγμάτων που διαφέρουν χρησιμοποιήθηκε Post hoc analysis LSD για ισότητα διασπορών και Post hoc analysis Games Howell για ανισότητα. Ο έλεγχος Kruskal Wallis χρησιμοποιήθηκε για σύγκριση διαμέσων 3 ή περισσότερων ανεξάρτητων δειγμάτων εκ των οποίων τουλάχιστον 1 είναι μικρό και δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή, με Post hoc analysis Bonferonni. Η στάθμη σημαντικότητας ορίστηκε στο 5% (Field, 2017).

5 Αποτελέσματα

5.1 Περιγραφική Στατιστική

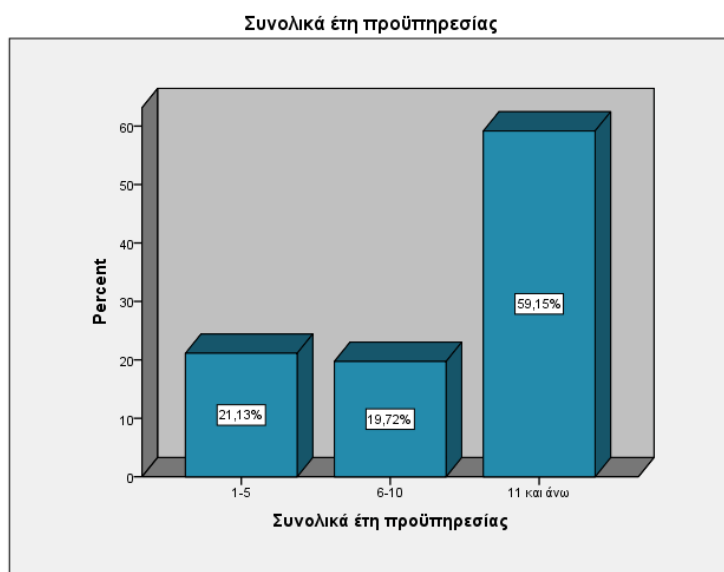
5.1.1 Δημογραφικά στοιχεία

Στον Πίνακα 1 (και τα Γραφήματα 1-6) παρουσιάζονται τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων. Προκύπτει ότι, το 56,3% (N=40) έχει μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης, το 32,4% (N=23) πτυχίο ΑΕΙ-ΤΕΙ, το 7,0% πτυχίο από ΙΕΚ και το 4,2% (N=3) διδακτορικό.

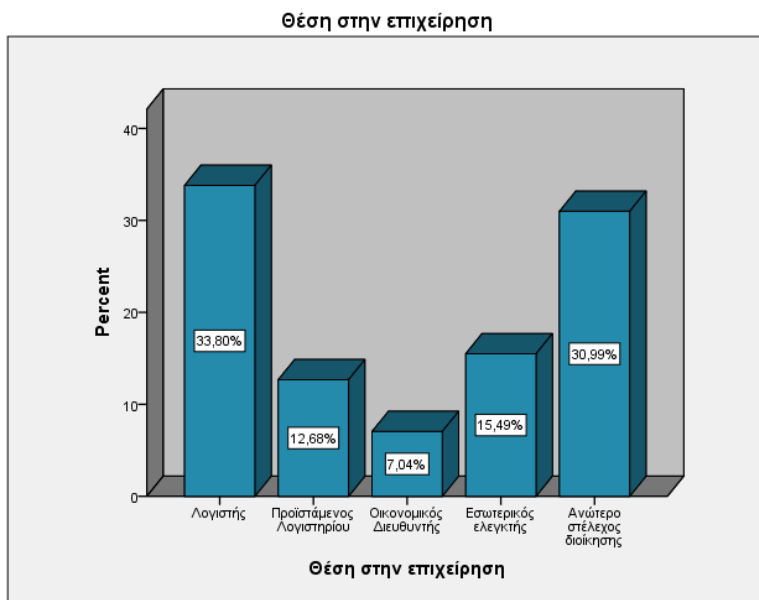
Γράφημα 1: Επίπεδο σπουδών

Αναφορικά με τα συνολικά έτη προϋπηρεσίας, το 59,2% (N=42) εργάζεται περισσότερα από 11 έτη, το 21,1% (N=15) 1-5 και το 19,7% (N=14) 6-10 έτη.

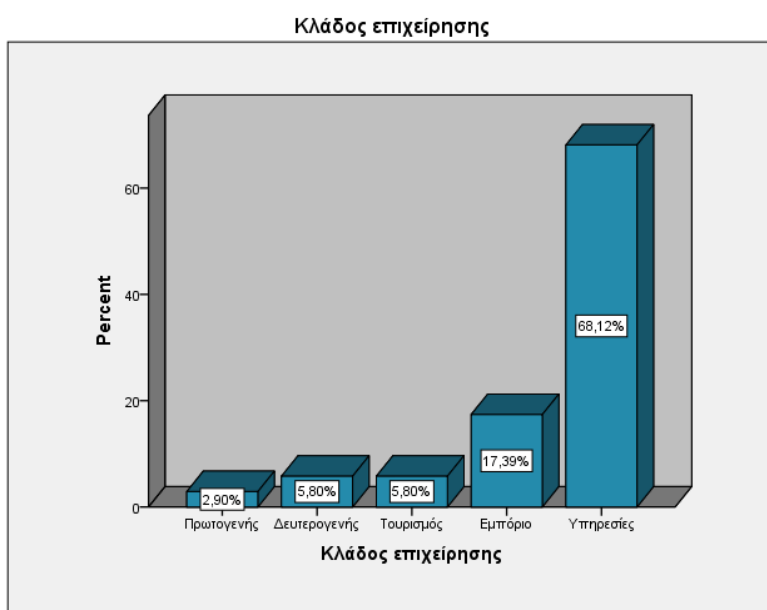
Γράφημα 2: Συνολικά έτη προϋπηρεσίας

Σχετικά με τη θέση στην επιχείρηση, το 33,8% (N=24) έχει θέση ως λογιστής, το 31,0% (N=22) ως ανώτερο στέλεχος διοίκησης, το 15,5% (N=11) ως εσωτερικός ελεγκτής, το 12,7% (N=9) ως προϊστάμενος λογιστηρίου και το 7,0% (N=5) ως οικονομικός Διευθυντής.

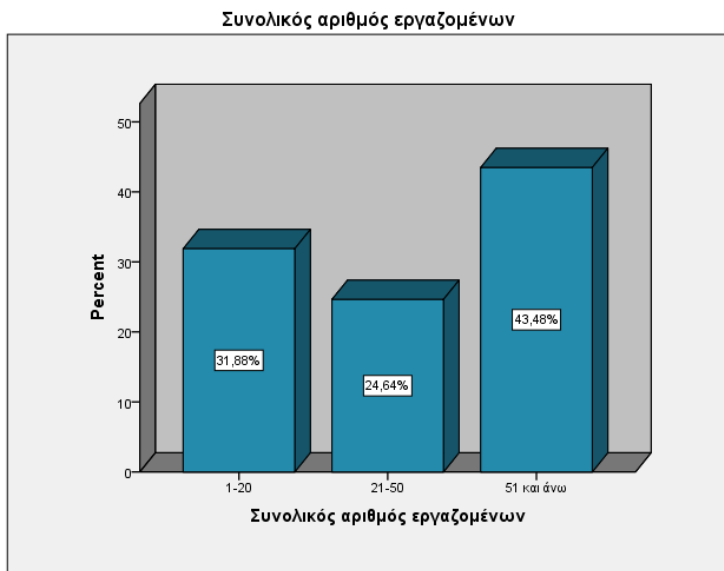
Γράφημα 3: Θέση στην επιχείρηση

Σχετικά με τον κλάδο της επιχείρησης στην οποία εργάζονται, το 68,1% (N=47) εργάζονται σε επιχείρηση στον κλάδο των υπηρεσιών, το 17,4% (N=12) του εμπορίου, το 5,8% (N=4) του τουρισμού, το 5,8% (N=4) του δευτερογενή τομέα και το 2,9% (N=2) του πρωτογενή.

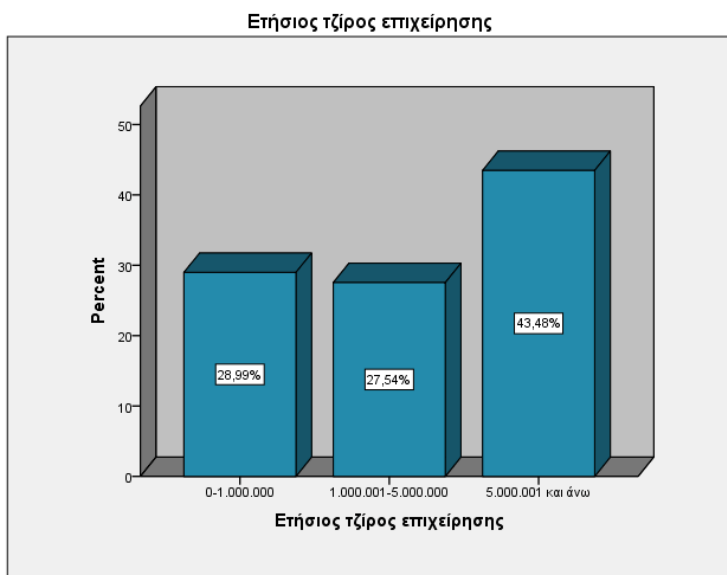
Γράφημα 4: Κλάδος επιχείρησης

Ακολούθως, το 43,5% (N=30) των ερωτηθέντων εργάζεται σε επιχείρηση με συνολικό αριθμό εργαζομένων από 51 άτομα και άνω, το 31,9% (N=22) σε επιχείρηση με 1-20 εργαζόμενους και το 24,6% (N=17) με 21-50.

Γράφημα 5: Συνολικός αριθμός εργαζομένων

Τέλος, το 43,5% (N=30) δηλώνει ότι η επιχείρηση έχει ετήσιο τζίρο από 5.000.001 ευρώ και άνω, το 29,0% (N=20) 0-1.000.000 ευρώ και το 27,5% (N=29) 1.000.001-5.000.000 ευρώ.

Γράφημα 6: Ετήσιος τζίρος επιχείρησης

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία

Στοιχείο	Κατηγορία	N	f%
Επίπεδο σπουδών	IEK	5	7,0
	TEI-AEI	23	32,4
	Μεταπτυχιακό	40	56,3
	Διδακτορικό	3	4,2
Συνολικά έτη προϋπηρεσίας	1-5	15	21,1
	6-10	14	19,7
	11 και άνω	42	59,2
Θέση στην επιχείρηση	Λογιστής	24	33,8
	Προϊστάμενος Λογιστηρίου	9	12,7
	Οικονομικός Διευθυντής	5	7,0
	Εσωτερικός ελεγκτής	11	15,5
	Ανώτερο στέλεχος διοίκησης	22	31,0
Κλάδος επιχείρησης	Πρωτογενής	2	2,9
	Δευτερογενής	4	5,8
	Τουρισμός	4	5,8
	Εμπόριο	12	17,4
	Υπηρεσίες	47	68,1
Συνολικός αριθμός εργαζομένων	1-20	22	31,9
	21-50	17	24,6
	51 και άνω	30	43,5
Ετήσιος τζίρος επιχείρησης	0-1.000.000	20	29,0
	1.000.001-5.000.000	19	27,5
	5.000.001 και άνω	30	43,5

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

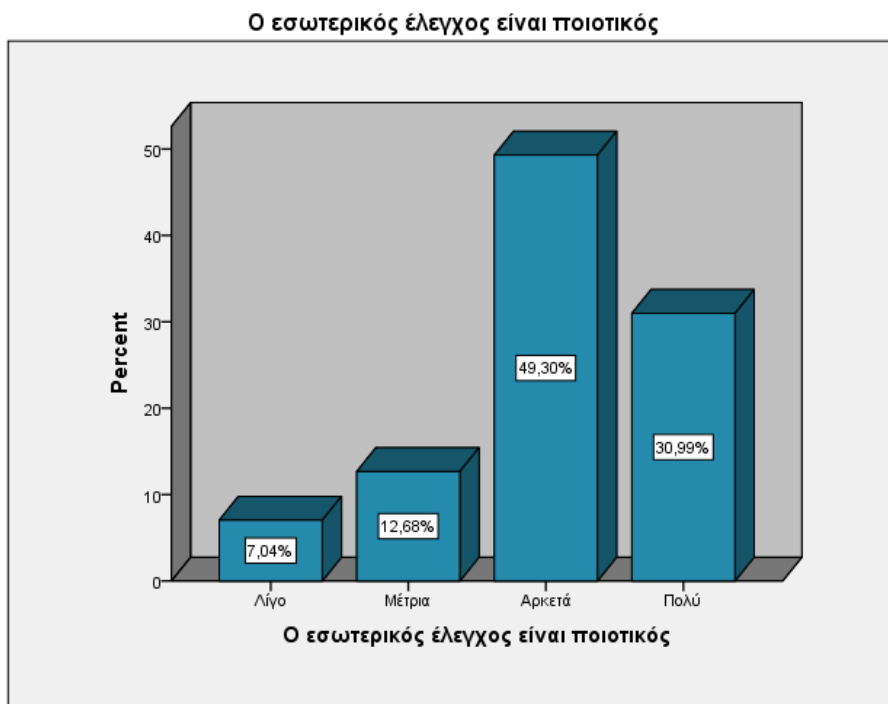
5.1.2 Γενική ποιότητα εσωτερικού ελέγχου

Στον Πίνακα 2 (Γράφημα 7) παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν την γενική ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου. Προκύπτει ότι το 49,3% (N=35) θεωρεί ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι αρκετά ποιοτικός, το 31,0% (N=22) πολύ, το 12,7% (N=9) μέτρια, ενώ το 7,0% (N=5) λίγο.

Πίνακας 2: Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ποιοτικός (N,%)

Κατηγορία	N	f%
Λίγο	5	7,0
Μέτρια	9	12,7
Αρκετά	35	49,3
Πολύ	22	31,0

N: Συχνότητα, f%: Σχετική συχνότητα %

Γράφημα 7: Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ποιοτικός (ποσοτική ανάλυση)

Σύμφωνα με τον Πίνακα 3, η μέση τιμή είναι $4,04 \pm 0,85$, επιβεβαιώνοντας τα προηγούμενα αποτελέσματα, ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι αρκετά ποιοτικός.

Πίνακας 3 : Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ποιοτικός (ποσοτικά στοιχεία)

Στατιστικό	Τιμή
Ελάχιστη	2,00
Μέγιστη	5,00
M.O.	4,04
T.A.	0,85

5.1.3 Κώδικας δεοντολογίας

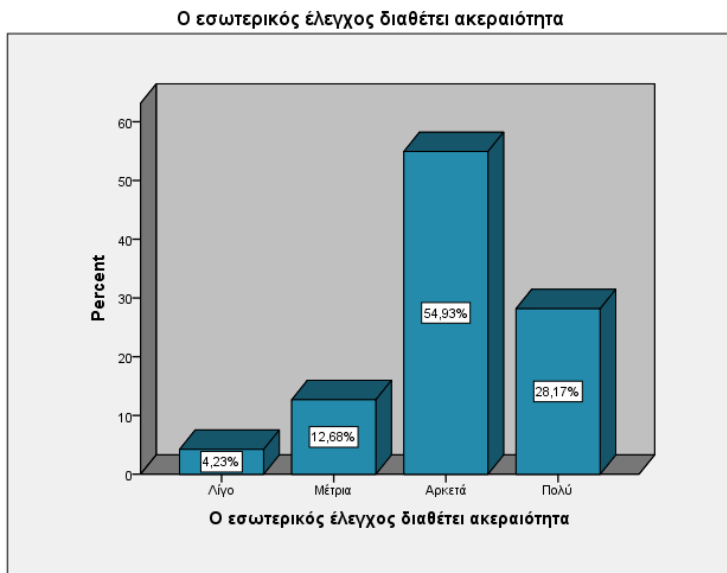
Από τον Πίνακα 4 (και το Γράφημα 8) προκύπτει ότι το 54,9% (N=39) θεωρεί ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει αρκετή ακεραιότητα, το 28,2% (N=20) πολύ, το 12,7% (N=9) μέτρια, ενώ το 4,2% (N=3) λίγη.

Πίνακας 4: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει ακεραιότητα

Κατηγορία	N	f%
Λίγο	3	4,2
Μέτρια	9	12,7
Αρκετά	39	54,9
Πολύ	20	28,2

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Γράφημα 8: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει ακεραιότητα

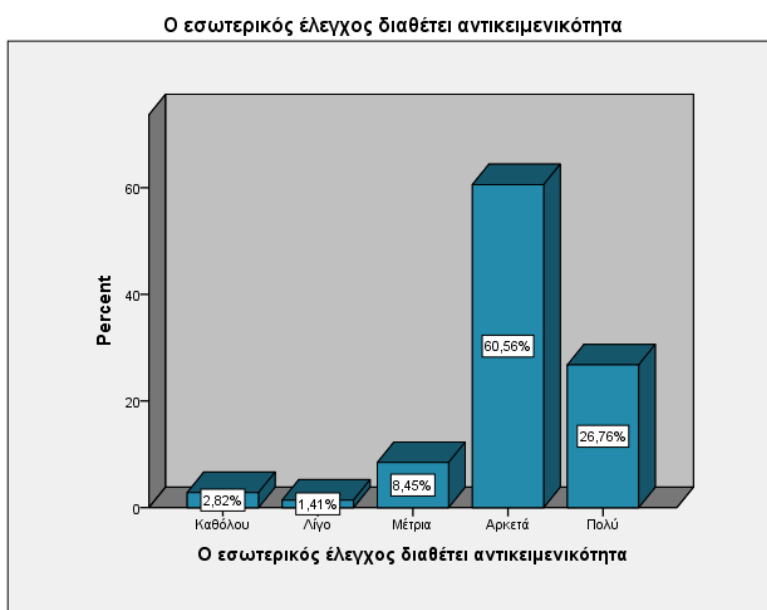
Από τον Πίνακα 5 (και το Γράφημα 9) προκύπτει ότι το 60,6% (N=43) θεωρεί ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει αρκετή αντικειμενικότητα, το 26,8% (N=19) πολύ, το 8,5% (N=6) μέτρια, το 2,8% (N=2) καθόλου και το 1,4% (N=1) λίγη.

Πίνακας 5: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει αντικειμενικότητα

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	2	2,8
Λίγο	1	1,4
Μέτρια	6	8,5
Αρκετά	43	60,6
Πολύ	19	26,8

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Γράφημα 9: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει αντικειμενικότητα

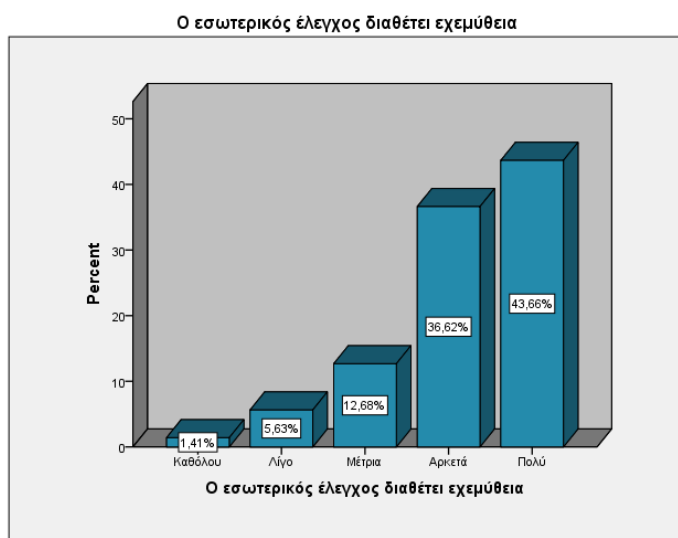
Από τον Πίνακα 6 (και το Γράφημα 10) προκύπτει ότι το 43,7% (N=31) θεωρεί ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει πολύ εχεμύθεια, το 36,6% (N=26) αρκετή, το 12,7% (N=9) μέτρια, το 5,6% (N=4) λίγη και το 1,4% (N=1) καθόλου.

Πίνακας 6: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει εχεμύθεια

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	1	1,4
Λίγο	4	5,6
Μέτρια	9	12,7
Αρκετά	26	36,6
Πολύ	31	43,7

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

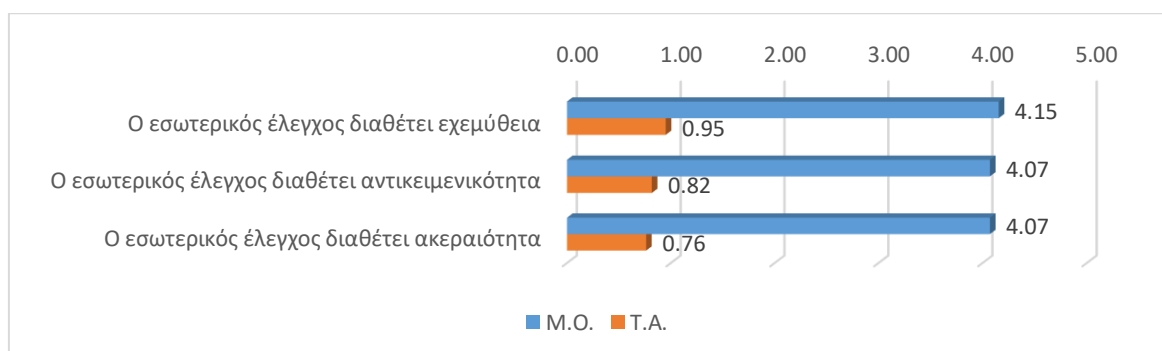

Γράφημα 10: Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει εχεμύθεια

Από τον Πίνακα 7 (και το Γράφημα 11) προκύπτει ότι οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει αρκετή εχεμύθεια (M.O.=4,15±0,95), αντικειμενικότητα (M.O.=4,07±0,82) και ακεραιότητα (M.O.=4,07±0,76).

Πίνακας 7: Κώδικας δεοντολογίας

Προτάσεις	M.O.	T.A.
Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει εχεμύθεια	4,15	0,95
Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει αντικειμενικότητα	4,07	0,82
Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει ακεραιότητα	4,07	0,76

Γράφημα 11: Κώδικας δεοντολογίας

5.1.4 Περιβάλλον ελέγχου

Από τον Πίνακα 8 (και το Γράφημα 12) προκύπτει ότι το 39,4% (N=28) θεωρεί ότι όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης είναι μέτρια εξοικειωμένα με τις πολιτικές που περιέχονται στον εσωτερικό έλεγχο, το 28,2% (N=20) αρκετά εξοικειωμένα, το 18,3% (N=13) λίγο, το 9,9% (N=7) πολύ, ενώ το 4,2% (N=3) καθόλου.

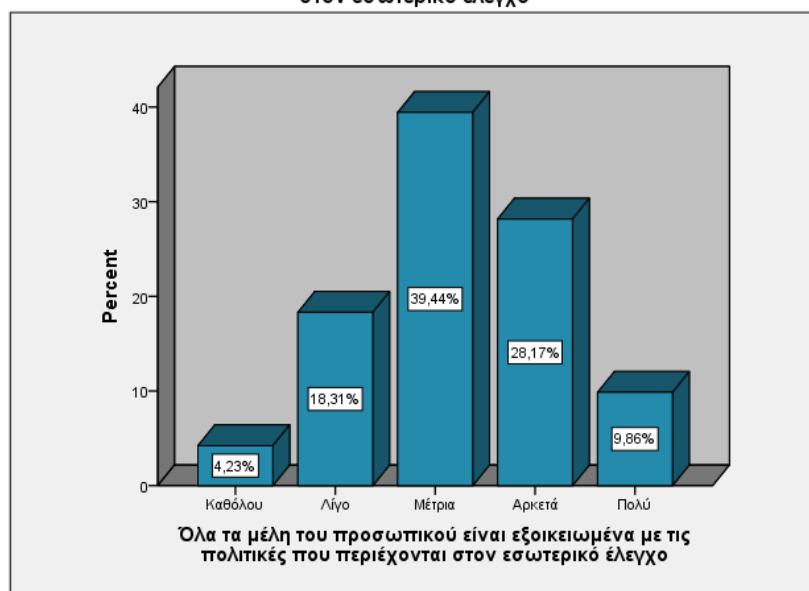
Πίνακας 8: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης είναι εξοικειωμένα με τις πολιτικές που περιέχονται στον εσωτερικό έλεγχο

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	3	4,2
Λίγο	13	18,3
Μέτρια	28	39,4
Αρκετά	20	28,2
Πολύ	7	9,9

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Όλα τα μέλη του προσωπικού είναι εξοικειωμένα με τις πολιτικές που περιέχονται στον εσωτερικό έλεγχο

Γράφημα 12: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης είναι εξοικειωμένα με τις πολιτικές που περιέχονται στον εσωτερικό έλεγχο

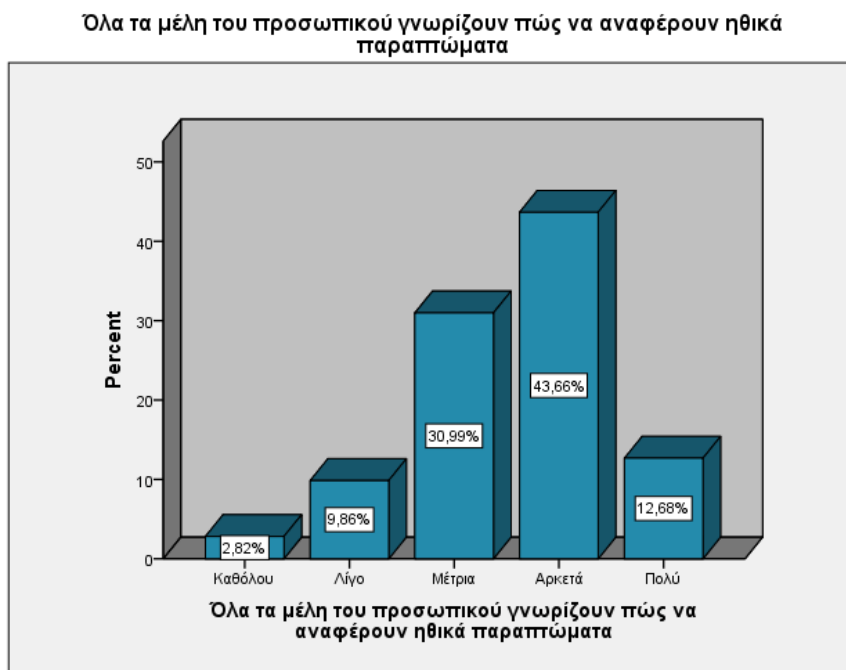
Από τον Πίνακα 9 (και το Γράφημα 13) προκύπτει ότι το 43,7% (N=31) θεωρεί ότι όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν αρκετά πώς να αναφέρουν ηθικά παραπτώματα, το 31,0% (N=22) γνωρίζουν μέτρια, το 12,7% (N=9) πολύ, το 9,9% (N=7) λίγο, ενώ το 2,8% (N=2) δεν γνωρίζουν καθόλου.

Πίνακας 9: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν πώς να αναφέρουν ηθικά παραπτώματα

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	2	2,8
Λίγο	7	9,9
Μέτρια	22	31,0
Αρκετά	31	43,7
Πολύ	9	12,7

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Γράφημα 13: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν πώς να αναφέρουν ηθικά παραπτώματα

Από τον Πίνακα 10 (και το Γράφημα 14) προκύπτει ότι το 43,7% (N=31) θεωρεί ότι όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν αρκετά πώς να αναφέρουν οικονομικά παραπτώματα, το 28,2% (N=20) γνωρίζουν πολύ, το 22,5% (N=16) μέτρια, το 4,2% (N=3) δε γνωρίζουν καθόλου και το 1,4% (N=1) γνωρίζουν λίγο.

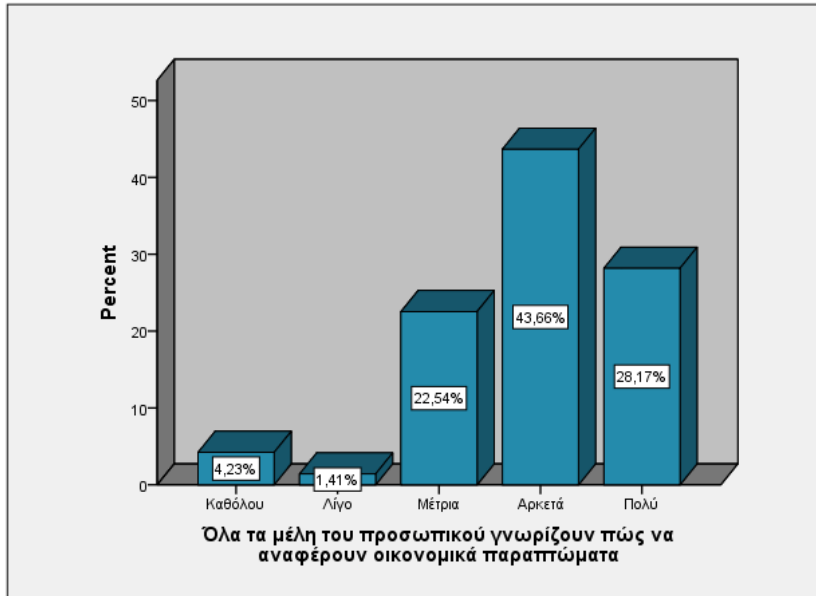
Πίνακας 10: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν πώς να αναφέρουν οικονομικά παραπτώματα

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	3	4,2
Λίγο	1	1,4
Μέτρια	16	22,5
Αρκετά	31	43,7
Πολύ	20	28,2

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Όλα τα μέλη του προσωπικού γνωρίζουν πώς να αναφέρουν οικονομικά παραπτώματα

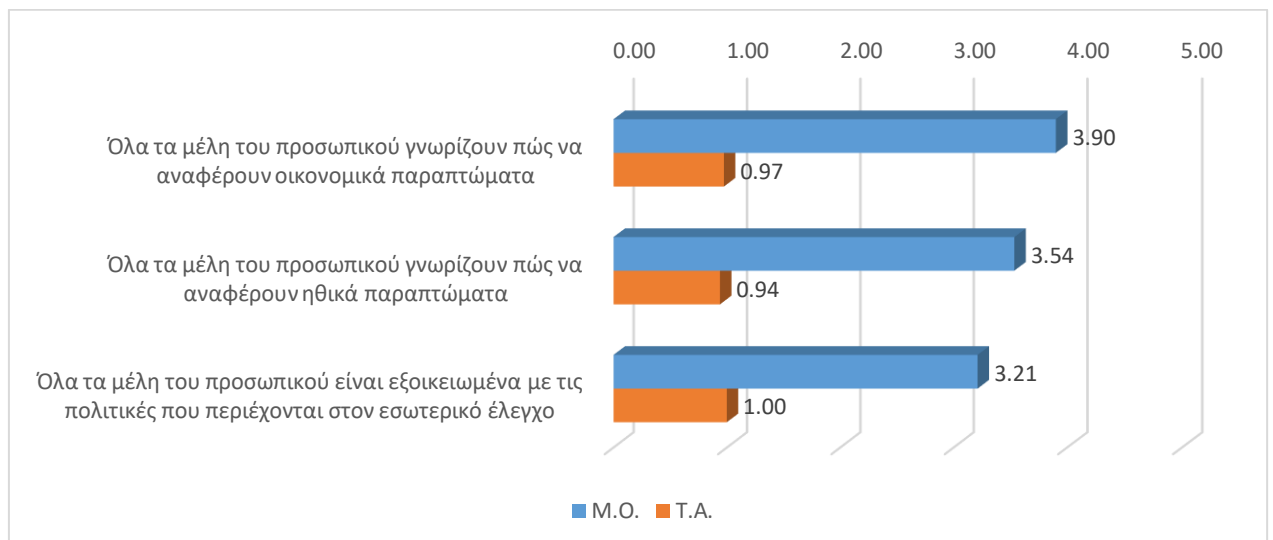

Γράφημα 14: Όλα τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν πώς να αναφέρουν οικονομικά παραπτώματα

Από τον Πίνακα 11 (και το Γράφημα 15) προκύπτει ότι οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι όλα τα μέλη του προσωπικού γνωρίζουν αρκετά πώς να αναφέρουν οικονομικά παραπτώματα (Μ.Ο.=3,90±0,97), ότι γνωρίζουν μέτρια έως αρκετά πώς να αναφέρουν ηθικά παραπτώματα (Μ.Ο.=3,54±0,94), ενώ είναι μέτρια εξοικειωμένα με τις πολιτικές που περιέχονται στον εσωτερικό έλεγχο (Μ.Ο.=3,21±1,00).

Πίνακας 11: Περιβάλλον ελέγχου

Όλα τα μέλη του προσωπικού	Μ.Ο.	Τ.Α.
Γνωρίζουν πώς να αναφέρουν οικονομικά παραπτώματα	3,90	0,97
Γνωρίζουν πώς να αναφέρουν ηθικά παραπτώματα	3,54	0,94
είναι εξοικειωμένα με τις πολιτικές που περιέχονται στον εσωτερικό έλεγχο	3,21	1,00

Γράφημα 15: Περιβάλλον ελέγχου

5.1.5 Σύστημα εσωτερικού ελέγχου

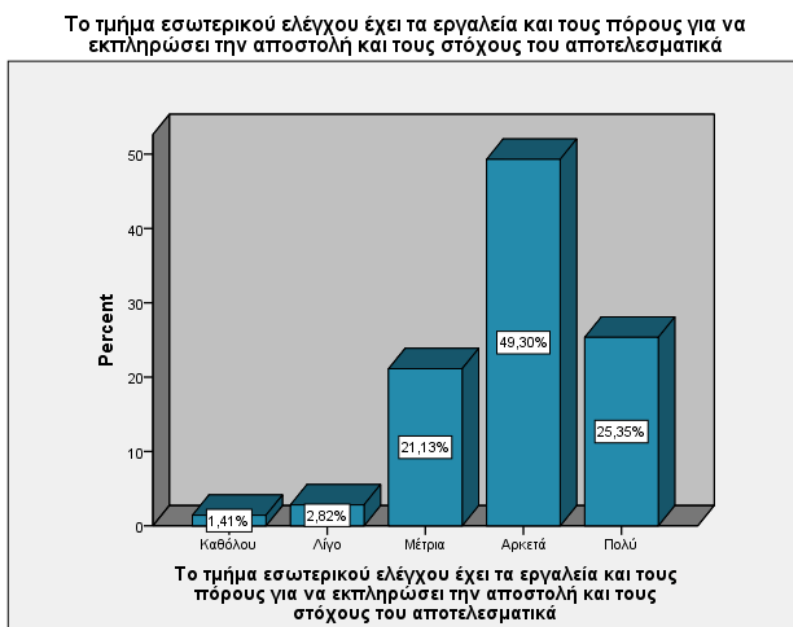
Από τον Πίνακα 12 (και το Γράφημα 16) προκύπτει ότι το 49,3% (N=35) συμφωνεί αρκετά ότι το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει τους πόρους για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά, το 25,4% (N=18) συμφωνεί πολύ, το 21,1% (N=15) μέτρια, το 2,8% (N=2) λίγο και το 1,4% (N=1) καθόλου.

Πίνακας 12: Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει τους πόρους για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	1	1,4
Λίγο	2	2,8
Μέτρια	15	21,1
Αρκετά	35	49,3
Πολύ	18	25,4

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Γράφημα 16: Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει τους πόρους για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά

Από τον Πίνακα 13 (και το Γράφημα 17) προκύπτει ότι το 54,9% (N=39) συμφωνεί αρκετά ότι το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει το χρόνο για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά, το 22,5% (N=16) συμφωνεί μέτρια, το 12,7% (N=9) πολύ, το 5,6% (N=4) καθόλου και το 4,2% (N=3) λίγο.

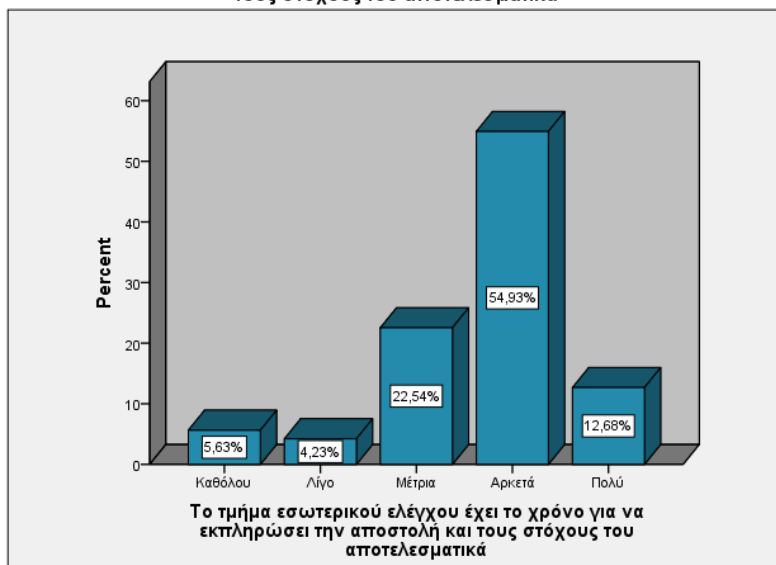
Πίνακας 13: Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει το χρόνο για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	4	5,6
Λίγο	3	4,2
Μέτρια	16	22,5
Αρκετά	39	54,9
Πολύ	9	12,7

N: Συχνότητα

f %: Σχετική συχνότητα %

Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει το χρόνο για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά

Γράφημα 17: Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει το χρόνο για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά

Από τον Πίνακα 14 (και το Γράφημα 18) προκύπτει ότι το 45,1% (N=32) συμφωνεί αρκετά ότι ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν το προσωπικό έχει τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες για να εκτελεί αρμοδίως τις εργασίες τους, το 28,2% (N=20) συμφωνεί μέτρια, το 18,3% (N=13) πολύ, το 7,0% (N=5) λίγο και το 1,4% (N=1) καθόλου.

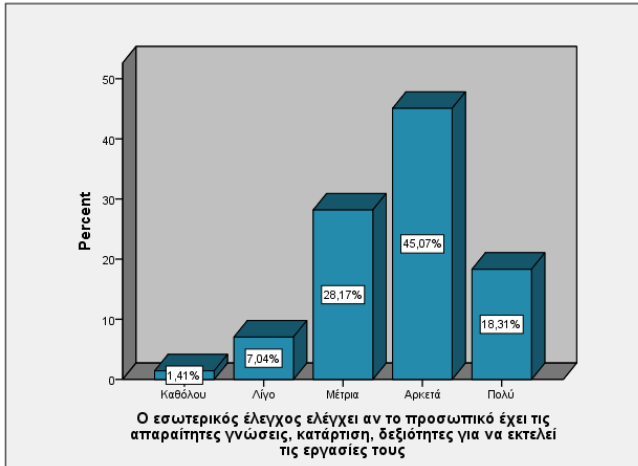
Πίνακας 14: Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν το προσωπικό έχει τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες για να εκτελεί αρμοδίως τις εργασίες τους

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	1	1,4
Λίγο	5	7,0
Μέτρια	20	28,2
Αρκετά	32	45,1
Πολύ	13	18,3

N: Συχνότητα

f %: Σχετική συχνότητα %

Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν το προσωπικό έχει τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση, δεξιότητες για να εκτελεί τις εργασίες τους

Γράφημα 18: Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν το προσωπικό έχει τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες για να εκτελεί αρμοδίως τις εργασίες τους

Από τον Πίνακα 15 (και το Γράφημα 19) προκύπτει ότι το 42,3% (N=30) συμφωνεί αρκετά ότι ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν οι προϊστάμενοι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες να εκτελούν αρμοδίως τις εργασίες τους, το 23,9% (N=17) συμφωνεί μέτρια, το 16,9% (N=12) πολύ, το 11,3% (N=8) λίγο και το 5,6% (N=4) καθόλου.

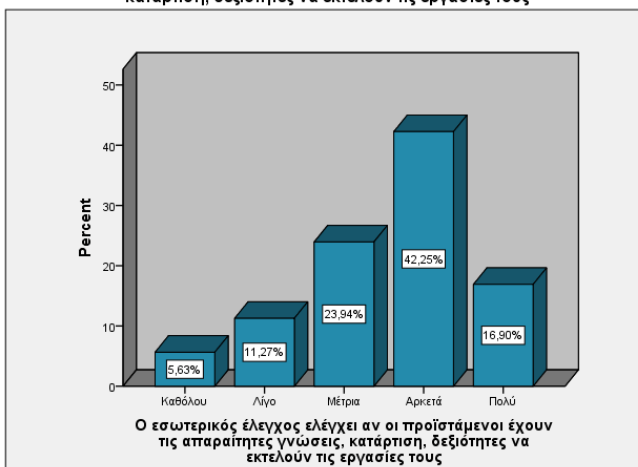
Πίνακας 15: Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν οι προϊστάμενοι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες να εκτελούν αρμοδίως τις εργασίες τους

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	4	5,6
Λίγο	8	11,3
Μέτρια	17	23,9
Αρκετά	30	42,3
Πολύ	12	16,9

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν οι προϊστάμενοι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση, δεξιότητες να εκτελούν τις εργασίες τους

Γράφημα 19: Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν οι προϊστάμενοι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες να εκτελούν αρμοδίως τις εργασίες τους

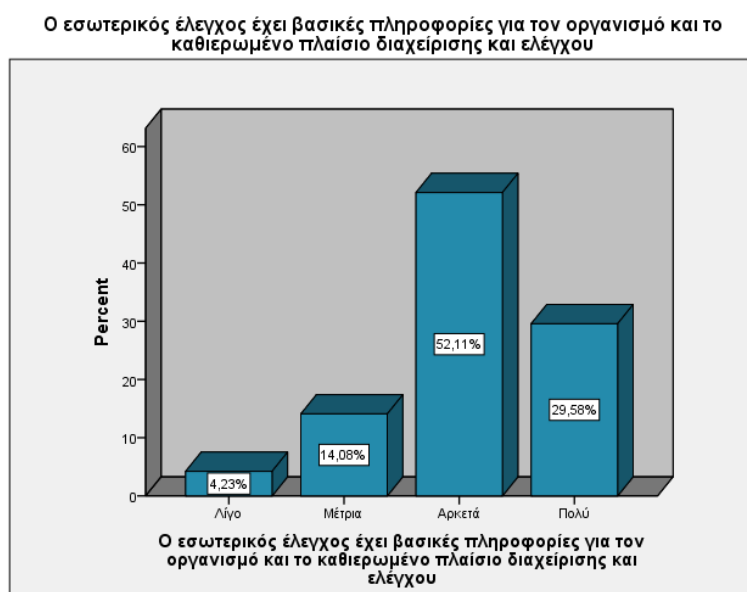
Από τον Πίνακα 16 (και το Γράφημα 20) προκύπτει ότι το 52,1% (N=37) συμφωνεί αρκετά ότι ο εσωτερικός έλεγχος έχει βασικές πληροφορίες για τον οργανισμό και το καθιερωμένο πλαίσιο διαχείρισης και ελέγχου, το 29,6% (N=21) συμφωνεί πολύ, το 14,1% (N=10) μέτρια, ενώ το 4,2% (N=3) λίγο.

Πίνακας 16: Ο εσωτερικός έλεγχος έχει βασικές πληροφορίες για τον οργανισμό και το καθιερωμένο πλαίσιο διαχείρισης και ελέγχου

Κατηγορία	N	f%
Λίγο	3	4,2
Μέτρια	10	14,1
Αρκετά	37	52,1
Πολύ	21	29,6

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Γράφημα 20: Ο εσωτερικός έλεγχος έχει βασικές πληροφορίες για τον οργανισμό και το καθιερωμένο πλαίσιο διαχείρισης και ελέγχου

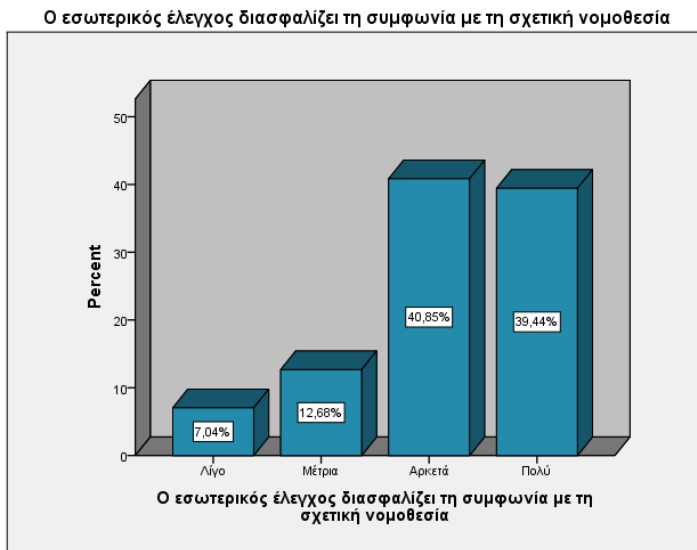
Από τον Πίνακα 17 (και το Γράφημα 21) προκύπτει ότι το 40,8% (N=29) συμφωνεί αρκετά ότι ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει τη συμφωνία με τη σχετική νομοθεσία, το 39,4% (N=28) συμφωνεί πολύ, το 12,7% (N=9) μέτρια και το 7,0% (N=5) λίγο.

Πίνακας 17: Ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει τη συμφωνία με τη σχετική νομοθεσία

Κατηγορία	N	f%
Λίγο	5	7,0
Μέτρια	9	12,7
Αρκετά	29	40,8
Πολύ	28	39,4

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Γράφημα 21: Ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει τη συμφωνία με τη σχετική νομοθεσία. Από τον Πίνακα 18 (και το Γράφημα 22) προκύπτει ότι το 45,1% (N=32) συμφωνεί αρκετά ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα για ανίχνευση των παράνομων δραστηριοτήτων, το 43,7% (N=31) συμφωνεί πολύ, το 9,9% (N=7) μέτρια και το 1,4% (N=1) λίγο.

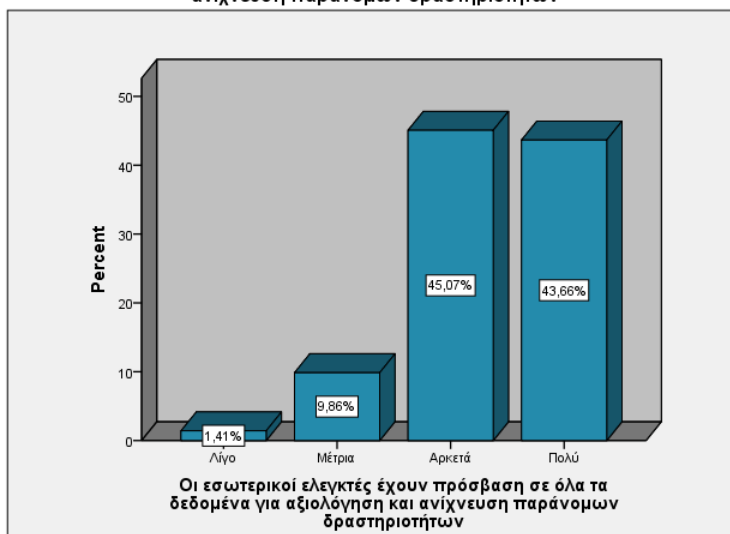
Πίνακας 18: Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα για ανίχνευση των παράνομων δραστηριοτήτων

Κατηγορία	N	f%
Λίγο	1	1,4
Μέτρια	7	9,9
Αρκετά	32	45,1
Πολύ	31	43,7

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα για αξιολόγηση και ανίχνευση παράνομων δραστηριοτήτων

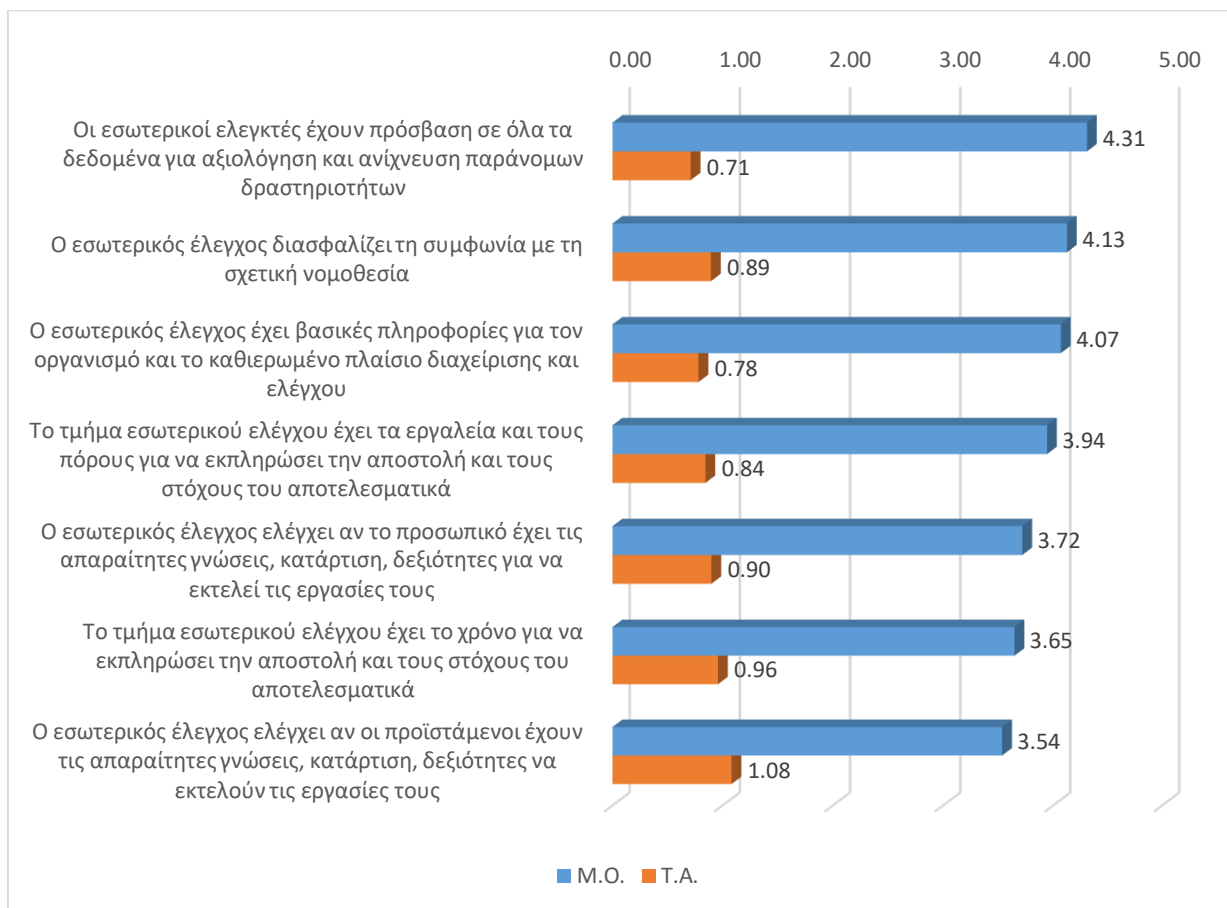
Γράφημα 22: Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα για ανίχνευση των παράνομων δραστηριοτήτων

Από τον Πίνακα 19 (και το Γράφημα 23) προκύπτει ότι οι ερωτηθέντες συμφωνούν αρκετά ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα για αξιολόγηση και ανίχνευση παράνομων δραστηριοτήτων (Μ.Ο.= 4,31± 0,71), ότι ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει τη συμφωνία με τη σχετική νομοθεσία (Μ.Ο.= 4,13± 0,89) και ότι έχει βασικές πληροφορίες για τον οργανισμό και το καθιερωμένο πλαίσιο διαχείρισης και ελέγχου (Μ.Ο.= 4,07± 0,78). Παράλληλα, συμφωνούν αρκετά ότι το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει τα εργαλεία και τους πόρους για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά (Μ.Ο.= 3,94± 0,84), ότι ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν το προσωπικό έχει τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση, δεξιότητες για να εκτελεί τις εργασίες τους (Μ.Ο.= 3,72± 0,90) καθώς και ότι το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει το χρόνο για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά (Μ.Ο.= 3,65± 0,96).

Τέλος, οι ερωτηθέντες συμφωνούν μέτρια έως αρκετά ότι ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν οι προϊστάμενοι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση, δεξιότητες να εκτελούν τις εργασίες τους (Μ.Ο.= 3,54± 1,08).

Πίνακας 19: Σύστημα εσωτερικού ελέγχου

Προτάσεις	Μ.Ο.	Τ.Α.
Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα για αξιολόγηση και ανίχνευση παράνομων δραστηριοτήτων	4,31	0,71
Ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει τη συμφωνία με τη σχετική νομοθεσία	4,13	0,89
Ο εσωτερικός έλεγχος έχει βασικές πληροφορίες για τον οργανισμό και το καθιερωμένο πλαίσιο διαχείρισης και ελέγχου	4,07	0,78
Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει τα εργαλεία και τους πόρους για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά	3,94	0,84
Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν το προσωπικό έχει τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση, δεξιότητες για να εκτελεί τις εργασίες τους	3,72	0,90
Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει το χρόνο για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά	3,65	0,96
Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν οι προϊστάμενοι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση, δεξιότητες να εκτελούν τις εργασίες τους	3,54	1,08

Γράφημα 23: Σύστημα εσωτερικού ελέγχου

5.1.6 Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι

Από τον Πίνακα 20 (και το Γράφημα 24) προκύπτει ότι το 46,5% (N=33) συμφωνεί αρκετά ότι οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης είναι επαρκείς και ενημερωμένες, το 25,4% (N=18) συμφωνεί πολύ, το 18,3% (N=13) μέτρια, το 7,0% (N=5) λίγο και το 2,8% (N=2) καθόλου.

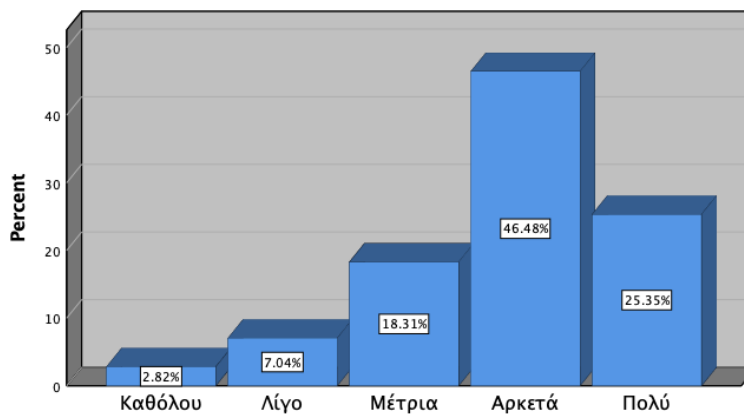
Πίνακας 20: Οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης είναι επαρκείς και ενημερωμένες

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	2	2,8
Λίγο	5	7,0
Μέτρια	13	18,3
Αρκετά	33	46,5
Πολύ	18	25,4

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης είναι σχετικές, επαρκείς, αποτελεσματικές και ενημερωμένες

Γράφημα 24: Οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης είναι επαρκείς και ενημερωμένες

Από τον Πίνακα 21 (και το Γράφημα 25) προκύπτει ότι το 38,0% (N=27) συμφωνεί αρκετά ότι το προσωπικό που εκτελεί τις συμφωνίες είναι ξεχωριστό από το προσωπικό που ξεκινά και ολοκληρώνει τις συναλλαγές του τμήματος, το 35,2% (N=25) συμφωνεί πολύ, το 15,5% (N=11) μέτρια, το 8,5% (N=6) λίγο και το 2,8% (N=2) καθόλου.

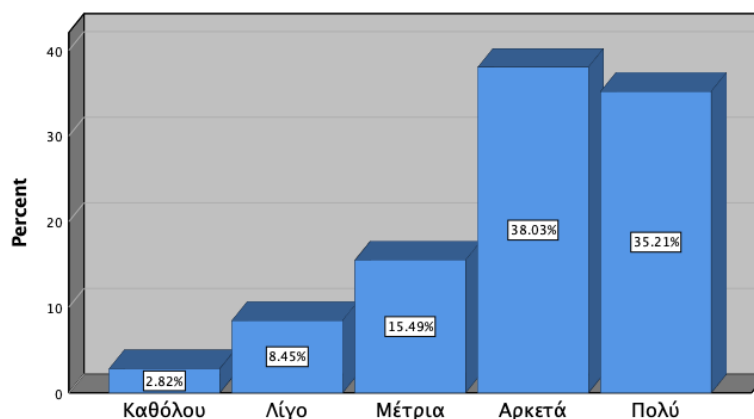
Πίνακας 21: Το προσωπικό που εκτελεί τις συμφωνίες είναι ξεχωριστό από το προσωπικό που ξεκινά και ολοκληρώνει τις συναλλαγές του τμήματος

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	2	2,8
Λίγο	6	8,5
Μέτρια	11	15,5
Αρκετά	27	38,0
Πολύ	25	35,2

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Το προσωπικό που εκτελεί τις συμφωνίες είναι ξεχωριστό από το προσωπικό που ξεκινά και ολοκληρώνει τις συναλλαγές του τμήματος

Γράφημα 25: Το προσωπικό που εκτελεί τις συμφωνίες είναι ξεχωριστό από το προσωπικό που ξεκινά και ολοκληρώνει τις συναλλαγές του τμήματος

Από τον Πίνακα 22 (και το Γράφημα 26) προκύπτει ότι το 36,6% (N=26) συμφωνεί αρκετά ότι η επιχείρηση διαθέτει τεκμηριωμένη διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης, το 26,8% (N=19) συμφωνεί πολύ, το 18,3% (N=13) μέτρια, το 16,9% (N=12) λίγο και το 1,4% (N=1) καθόλου.

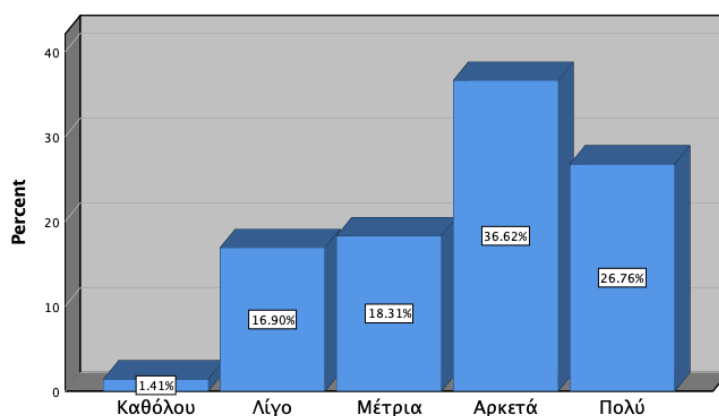
Πίνακας 22: Η επιχείρηση διαθέτει τεκμηριωμένη διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	1	1,4
Λίγο	12	16,9
Μέτρια	13	18,3
Αρκετά	26	36,6
Πολύ	19	26,8

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Η επιχείρηση διαθέτει τεκμηριωμένη διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης

Γράφημα 26: Η επιχείρηση διαθέτει τεκμηριωμένη διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης

Από τον Πίνακα 23 (και το Γράφημα 27) προκύπτει ότι το 40,8% (N=29) συμφωνεί αρκετά ότι η επιχείρηση διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων και αξιολόγησης προσωπικού, το 23,9% (N=17) συμφωνεί πολύ, το 18,3% (N=13) μέτρια, το 9,9% (N=7) λίγο και το 7,0% (N=5) καθόλου.

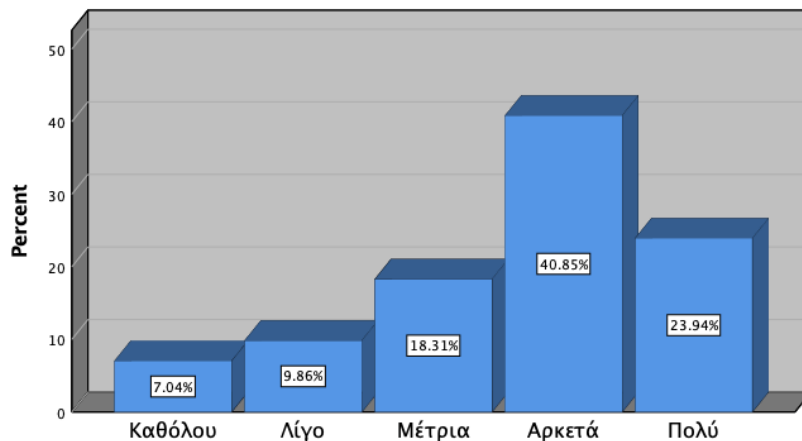
Πίνακας 23: Η επιχείρηση διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων και αξιολόγησης προσωπικού

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	5	7,0
Λίγο	7	9,9
Μέτρια	13	18,3
Αρκετά	29	40,8
Πολύ	17	23,9

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Η επιχείρηση διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων και αξιολόγησης προσωπικού

Γράφημα 27: Η επιχείρηση διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων και αξιολόγησης προσωπικού

Από τον Πίνακα 24 (και το Γράφημα 28) προκύπτει ότι το 45,1% (N=32) συμφωνεί αρκετά ότι η επιχείρηση πραγματοποιεί κατανομή αρμοδιοτήτων ανάλογα με τα προσόντα, το 31,0% (N=22) συμφωνεί μέτρια, το 14,1% (N=10) πολύ, το 7,0% (N=5) λίγο και το 2,8% (N=2) καθόλου.

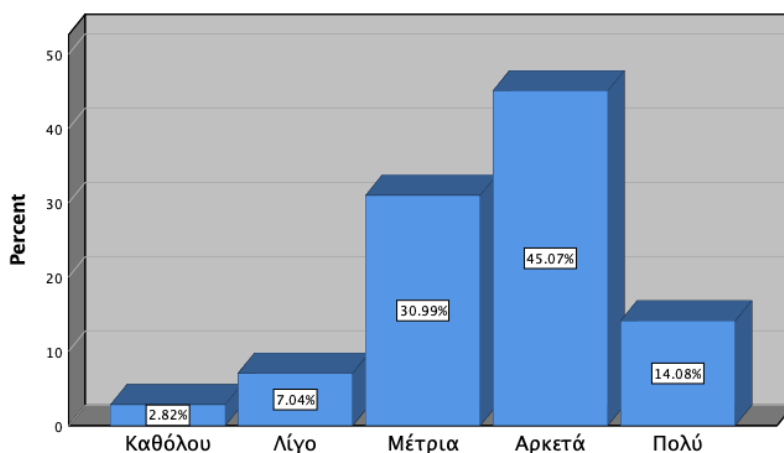
Πίνακας 24: Η επιχείρηση πραγματοποιεί κατανομή αρμοδιοτήτων ανάλογα με τα προσόντα

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	2	2,8
Λίγο	5	7,0
Μέτρια	22	31,0
Αρκετά	32	45,1
Πολύ	10	14,1

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Η επιχείρηση πραγματοποιεί κατανομή αρμοδιοτήτων ανάλογα με τα προσόντα

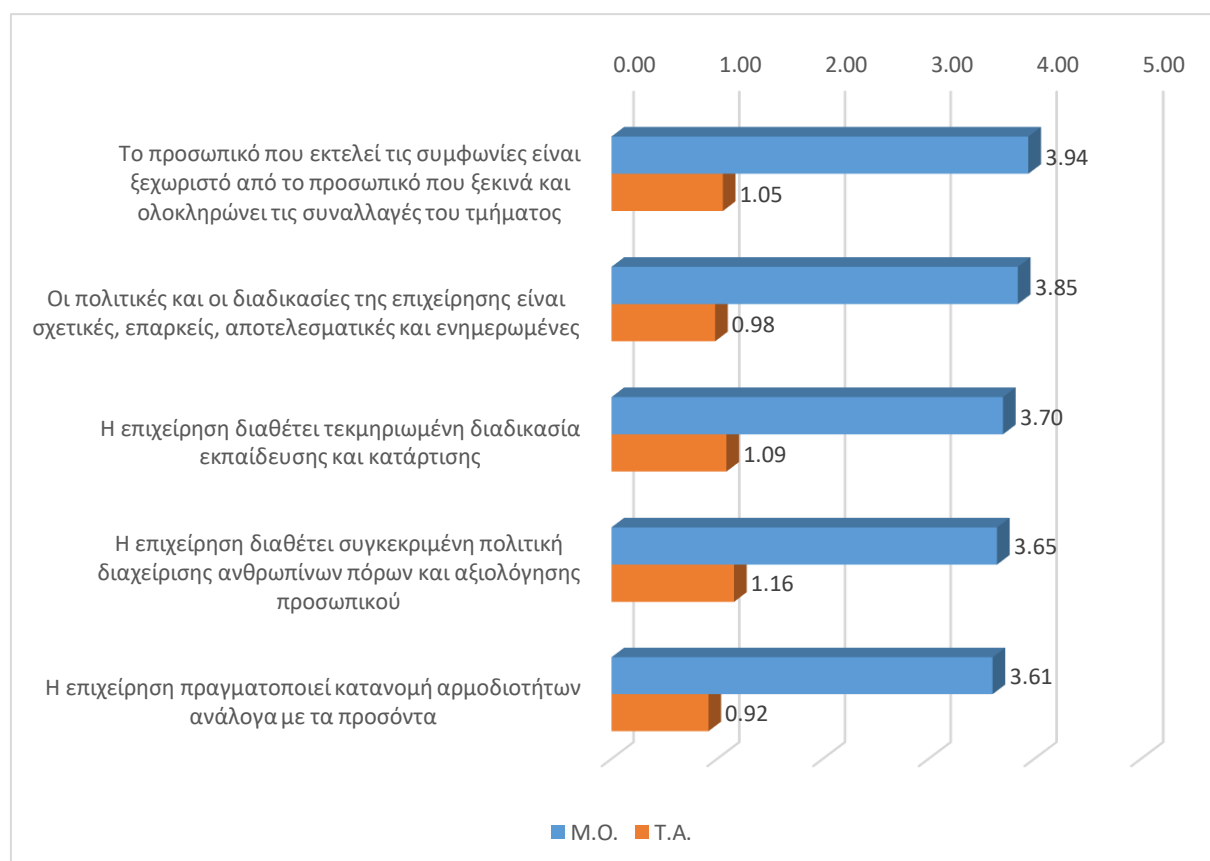

Γράφημα 28: Η επιχείρηση πραγματοποιεί κατανομή αρμοδιοτήτων ανάλογα με τα προσόντα

Από τον Πίνακα 25 (και το Γράφημα 29) προκύπτει ότι οι ερωτηθέντες συμφωνούν αρκετά ότι το προσωπικό που εκτελεί τις συμφωνίες είναι ξεχωριστό από το προσωπικό που ξεκινά και ολοκληρώνει τις συναλλαγές του τμήματος (Μ.Ο.= 3,94± 1,05) καθώς και ότι οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης είναι σχετικές, επαρκείς, αποτελεσματικές και ενημερωμένες (Μ.Ο.= 3,85± 0,98). Ταυτόχρονα, συμφωνούν αρκετά ότι η επιχείρηση διαθέτει τεκμηριωμένη διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης (Μ.Ο.= 3,70± 1,09), διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων και αξιολόγησης προσωπικού (Μ.Ο.= 3,65± 1,16) και ότι πραγματοποιεί κατανομή αρμοδιοτήτων ανάλογα με τα προσόντα (Μ.Ο.= 3,61± 0,92).

Πίνακας 25: Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι

Προτάσεις	Μ.Ο.	Τ.Α.
Το προσωπικό που εκτελεί τις συμφωνίες είναι ξεχωριστό από το προσωπικό που ξεκινά και ολοκληρώνει τις συναλλαγές του τμήματος	3,94	1,05
Οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης είναι σχετικές, επαρκείς, αποτελεσματικές και ενημερωμένες	3,85	0,98
Η επιχείρηση διαθέτει τεκμηριωμένη διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης	3,70	1,09
Η επιχείρηση διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων και αξιολόγησης προσωπικού	3,65	1,16
Η επιχείρηση πραγματοποιεί κατανομή αρμοδιοτήτων ανάλογα με τα προσόντα	3,61	0,92

Γράφημα 29: Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι

5.1.7 Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου

Από τον Πίνακα 26 (και το Γράφημα 30) προκύπτει ότι το 50,7% (N=36) συμφωνεί πολύ ότι οι οικονομικοί διευθυντές ξέρουν με ποιον να επικοινωνήσουν για προβλήματα σχετικά με προϋπολογισμό και λογιστική, το 32,4% (N=23) συμφωνεί αρκετά, το 9,9% (N=7) μέτρια, το 9,9% (N=7) λίγο και το 7,0% (N=5) καθόλου.

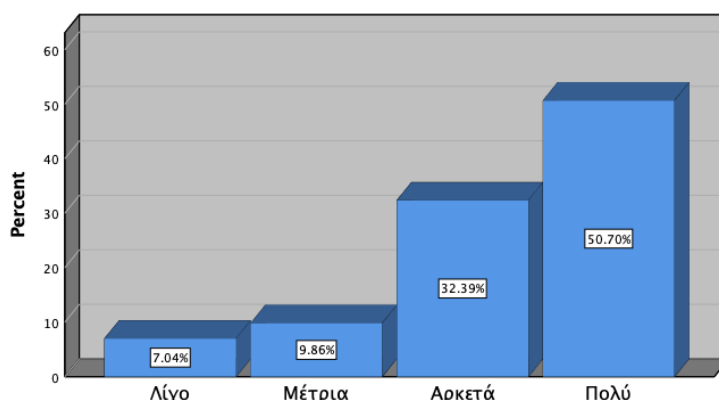
Πίνακας 26: Οι οικονομικοί διευθυντές ξέρουν με ποιον να επικοινωνήσουν για προβλήματα σχετικά με προϋπολογισμό & λογιστική

Κατηγορία	N	f%
Λίγο	5	7,0
Μέτρια	7	9,9
Αρκετά	23	32,4
Πολύ	36	50,7

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Οι οικονομικοί διευθυντές ξέρουν με ποιον να επικοινωνήσουν για προβλήματα σχετικά με προϋπολογισμό & λογιστική

Γράφημα 30: Οι οικονομικοί διευθυντές ξέρουν με ποιον να επικοινωνήσουν για προβλήματα σχετικά με προϋπολογισμό & λογιστική

Από τον Πίνακα 27 (και το Γράφημα 31) προκύπτει ότι το 53,5% (N=38) συμφωνεί αρκετά ότι οι μη συμβιβαζόμενες ή μη αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές ερευνώνται και διορθώνονται σε εύλογο χρονικό διάστημα, το 22,5% (N=16) συμφωνεί πολύ, το 18,3% (N=13) μέτρια, το 2,8% (N=2) λίγο και το 2,8% (N=2) καθόλου.

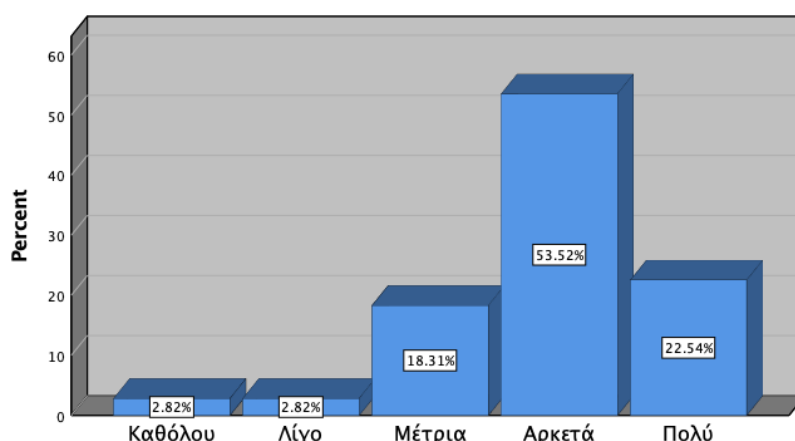
Πίνακας 27: Οι μη συμβιβαζόμενες ή μη αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές ερευνώνται και διορθώνονται σε εύλογο χρονικό διάστημα

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	2	2,8
Λίγο	2	2,8
Μέτρια	13	18,3
Αρκετά	38	53,5
Πολύ	16	22,5

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Οι μη συμβιβαζόμενες ή μη αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές ερευνώνται και διορθώνονται σε εύλογο χρονικό διάστημα

Γράφημα 31: Οι μη συμβιβαζόμενες ή μη αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές ερευνώνται και διορθώνονται σε εύλογο χρονικό διάστημα

Από τον Πίνακα 28 (και το Γράφημα 32) προκύπτει ότι το 52,1% (N=37) συμφωνεί πολύ ότι οι ελλείψεις μετρητών εντοπίζονται, αναλύονται, καταγράφονται και αναφέρονται, το 31,0% (N=22) συμφωνεί αρκετά, το 11,3% (N=8) μέτρια, το 2,8% (N=2) λίγο και το 2,8% (N=2) καθόλου.

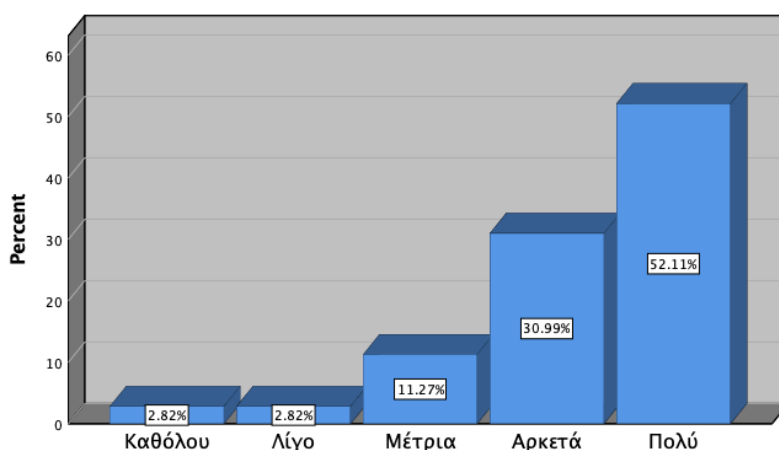
Πίνακας 28: Οι ελλείψεις μετρητών εντοπίζονται, αναλύονται, καταγράφονται και αναφέρονται

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	2	2,8
Λίγο	2	2,8
Μέτρια	8	11,3
Αρκετά	22	31,0
Πολύ	37	52,1

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Οι ελλείψεις μετρητών εντοπίζονται, αναλύονται, καταγράφονται και αναφέρονται

Γράφημα 32: Οι ελλείψεις μετρητών εντοπίζονται, αναλύονται, καταγράφονται και αναφέρονται

Από τον Πίνακα 29 (και το Γράφημα 33) προκύπτει ότι το 42,3% (N=30) συμφωνεί πολύ ότι οι αιτήσεις αγορών ξεκινούν και εγκρίνονται από τους υπαλλήλους που είναι ειδικά εξουσιοδοτημένοι για την εκτέλεση αυτής της εργασίας, το 39,4% (N=28) συμφωνεί αρκετά, το 16,9% (N=12) μέτρια, ενώ το 1,4% (N=1) λίγο.

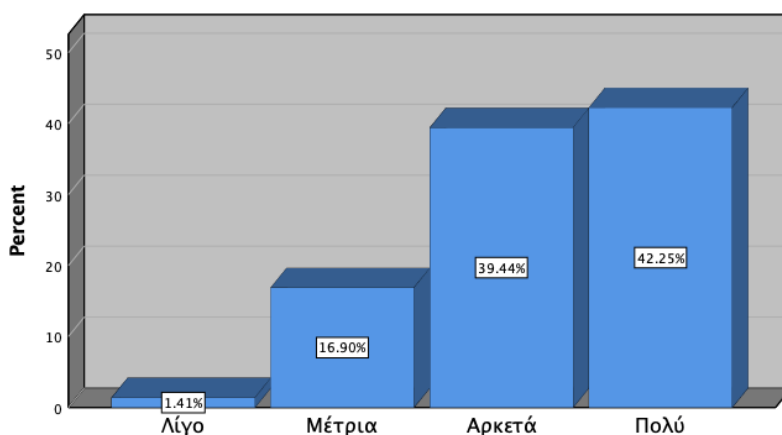
Πίνακας 29: Οι αιτήσεις αγορών ξεκινούν και εγκρίνονται από τους υπαλλήλους που είναι ειδικά εξουσιοδοτημένοι για την εκτέλεση αυτής της εργασίας

Κατηγορία	N	f%
Λίγο	1	1,4
Μέτρια	12	16,9
Αρκετά	28	39,4
Πολύ	30	42,3

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Οι αιτήσεις αγορών ξεκινούν και εγκρίνονται από τους υπαλλήλους που είναι ειδικά εξουσιοδοτημένοι για την εκτέλεση αυτής της εργασίας

Γράφημα 33: Οι αιτήσεις αγορών ξεκινούν και εγκρίνονται από τους υπαλλήλους που είναι ειδικά εξουσιοδοτημένοι για την εκτέλεση αυτής της εργασίας

Από τον Πίνακα 30 (και το Γράφημα 34) προκύπτει ότι το 45,1% (N=32) συμφωνεί αρκετά ότι ενημερώνονται τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης έγκαιρα και λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που αναμένονται λάθη, το 38,0% (N=27) συμφωνεί πολύ, το 9,9% (N=7) μέτρια, το 5,6% (N=4) λίγο και το 1,4% (N=1) καθόλου.

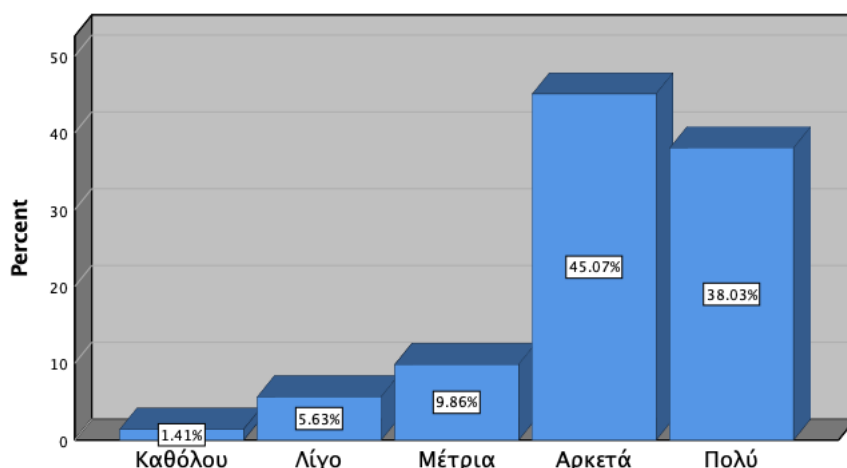
Πίνακας 30: Ενημερώνονται τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης έγκαιρα και λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που αναμένονται λάθη

Κατηγορία	N	f%
Καθόλου	1	1,4
Λίγο	4	5,6
Μέτρια	7	9,9
Αρκετά	32	45,1
Πολύ	27	38,0

N: Συχνότητα

f%: Σχετική συχνότητα %

Ενημερώνονται τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης έγκαιρα και λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που αναμένονται λάθη

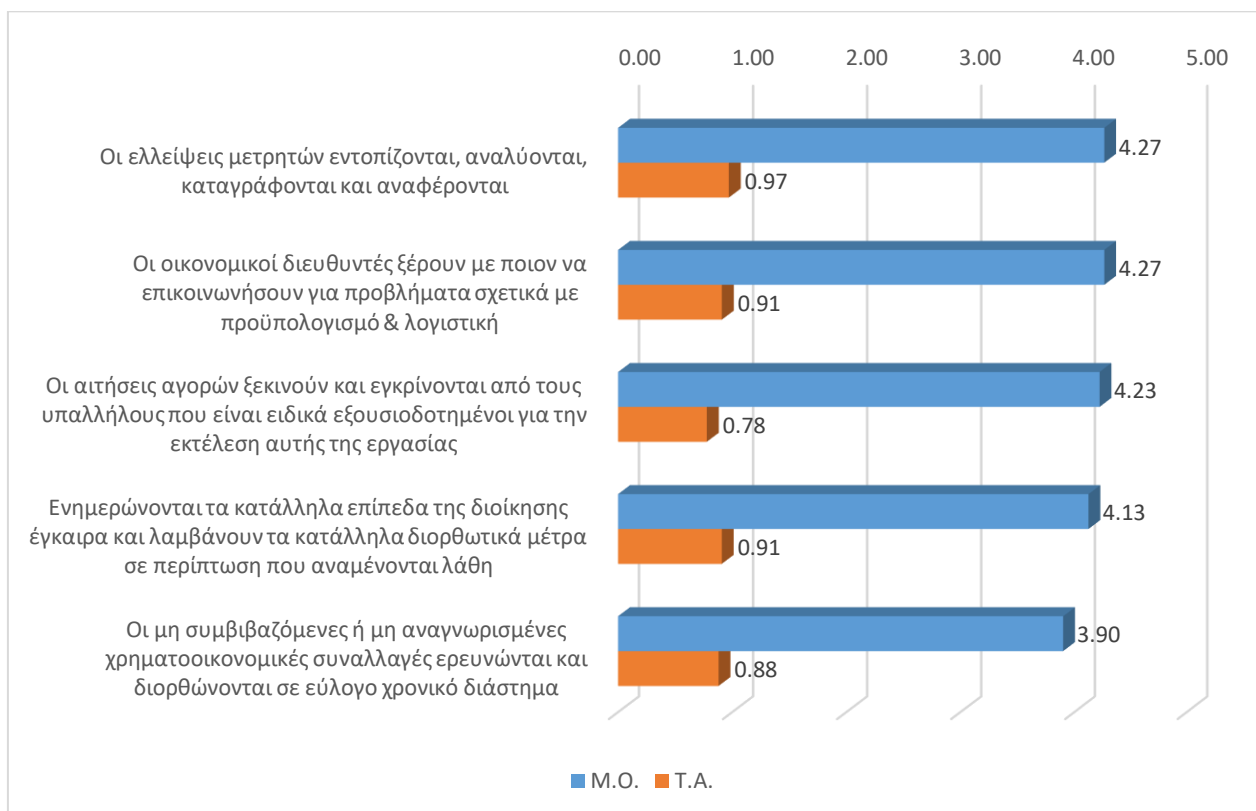

Γράφημα 34: Ενημερώνονται τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης έγκαιρα και λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που αναμένονται λάθη

Από τον Πίνακα 31 (και το Γράφημα 35) προκύπτει ότι οι ερωτηθέντες συμφωνούν αρκετά ότι οι ελλείψεις μετρητών εντοπίζονται, αναλύονται, καταγράφονται και αναφέρονται (Μ.Ο.= 4,27± 0,97), ότι οι οικονομικοί διευθυντές ξέρουν με ποιον να επικοινωνήσουν για προβλήματα σχετικά με προϋπολογισμό και λογιστική (Μ.Ο.= 4,27± 0,91) και ότι οι αιτήσεις αγορών ξεκινούν και εγκρίνονται από τους υπαλλήλους που είναι ειδικά εξουσιοδοτημένοι για την εκτέλεση αυτής της εργασίας (Μ.Ο.= 4,23± 0,78). Ταυτόχρονα, συμφωνούν αρκετά ότι ενημερώνονται τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης έγκαιρα και λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που αναμένονται λάθη (Μ.Ο.= 4,13± 0,91) και ότι οι μη συμβιβαζόμενες ή μη αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές ερευνώνται και διορθώνονται σε εύλογο χρονικό διάστημα (Μ.Ο.= 3,90± 0,88).

Πίνακας 31: Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου

Προτάσεις	Μ.Ο.	Τ.Α.
Οι ελλείψεις μετρητών εντοπίζονται, αναλύονται, καταγράφονται και αναφέρονται	4,27	0,97
Οι οικονομικοί διευθυντές ξέρουν με ποιον να επικοινωνήσουν για προβλήματα σχετικά με προϋπολογισμό & λογιστική	4,27	0,91
Οι αιτήσεις αγορών ξεκινούν και εγκρίνονται από τους υπαλλήλους που είναι ειδικά εξουσιοδοτημένοι για την εκτέλεση αυτής της εργασίας	4,23	0,78
Ενημερώνονται τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης έγκαιρα και λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που αναμένονται λάθη	4,13	0,91
Οι μη συμβιβαζόμενες ή μη αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές ερευνώνται και διορθώνονται σε εύλογο χρονικό διάστημα	3,90	0,88

Γράφημα 35: Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου

5.2 Επαγωγική Στατιστική

5.2.1 Ανάλυση αξιοπιστίας

Ο Πίνακας 32 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της ανάλυσης αξιοπιστίας των παραγόντων της έρευνας με χρήση του συντελεστή Cronbach Alpha. Η αξιοπιστία των παραγόντων είναι υψηλή με τιμές άνω του 0,8 (McLeod, 2007). Συγκεκριμένα, ο παράγοντας «Κώδικας Δεοντολογίας» έχει $\alpha=0,778$, το «Περιβάλλον ελέγχου» $\alpha=0,823$, το «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου» $\alpha=0,832$, οι «Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι» $\alpha=0,811$ και οι «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου» $\alpha=0,803$.

Πίνακας 32: Αποτελέσματα ανάλυσης αξιοπιστίας

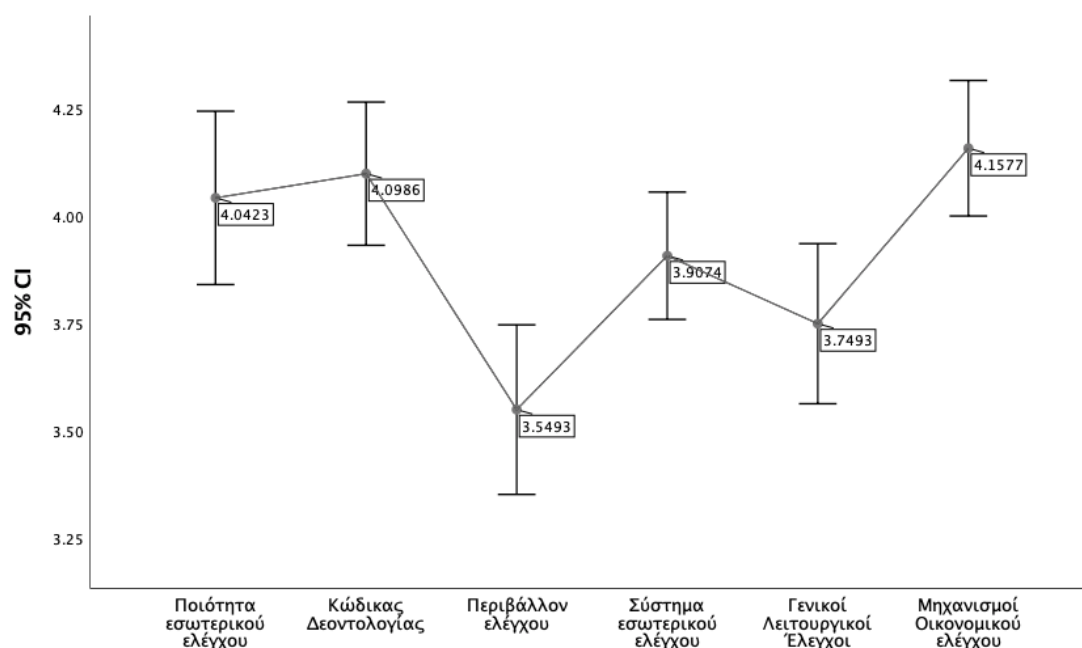
Παράγοντας	Ερωτήσεις	Cronbach Alpha
Κώδικας Δεοντολογίας	8-10	0,778
Περιβάλλον ελέγχου	11-13	0,823
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	14-20	0,832
Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	21-25	0,811
Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	26-30	0,803

5.2.2 Συνολική παρουσίαση των παραγόντων

Ο Πίνακας 33 (Γράφημα 36), παρουσιάζει τα περιγραφικά στοιχεία των παραγόντων και τα αντίστοιχα 95% διαστήματα εμπιστοσύνης της μέσης τιμής. Παρατηρήθηκε ότι, αξιολογήθηκαν υψηλά οι μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου (M.O.= 4,16± 0,67), ο κώδικας δεοντολογίας (M.O.=4,10±0,70), η ποιότητα εσωτερικού ελέγχου (M.O.= 4,04± 0,85), το σύστημα εσωτερικού ελέγχου (M.O.= 3,91± 0,63) και οι γενικοί λειτουργικοί έλεγχοι (M.O.=3,75±0,79), ενώ μέτρια έως υψηλά αξιολογήθηκε το περιβάλλον ελέγχου (M.O.=3,55± 0,83).

Πίνακας 33: Μέσες τιμές και 95% διάστημα εμπιστοσύνης των παραγόντων

Παράγοντας	M.O.	T.A.	95% κάτω όριο	95% άνω όριο
Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου	4,04	0,85	3,84	4,24
Κώδικας Δεοντολογίας	4,10	0,70	3,93	4,27
Περιβάλλον ελέγχου	3,55	0,83	3,35	3,77
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	3,91	0,63	3,76	4,06
Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	3,75	0,79	3,56	3,94
Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	4,16	0,67	4,00	4,32

Γράφημα 36: Μέσες τιμές και 95% διάστημα εμπιστοσύνης των παραγόντων

5.2.3 Διερεύνηση ερευνητικών υποθέσεων

Ο Πίνακας 34 παρουσιάζει τα αποτελέσματα των συσχετίσεων Spearman μεταξύ της ποιότητας εσωτερικού ελέγχου και των παραγόντων. Προκύπτει ότι, η «Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου» σχετίζεται με τους παράγοντες

- «Κώδικας Δεοντολογίας» (rho= ,573, p<0,001)

- «Περιβάλλον ελέγχου» (rho= ,288, p=0,015<0,05)
- «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου» (rho= ,643, p<0,001)
- «Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι» (rho=,399, p=0,001<0,05)
- «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου» (rho=,279, p=0,018<0,05).

Πίνακας 34: Συσχετίσεις Spearman μεταξύ της ποιότητας εσωτερικού ελέγχου και των παραγόντων του εσωτερικού ελέγχου

Παράγοντας	Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου
Κώδικας Δεοντολογίας	,573**
Περιβάλλον ελέγχου	,288*
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	,643**
Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	,399**
Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	,279*

*p<0,05

**p<0,01

Ο Πίνακας 35 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την «Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου» και ανεξάρτητες τους παράγοντες του εσωτερικού ελέγχου. Παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη (F(5,65)= 31,246, p<0,001) με υψηλό βαθμό προσαρμογής (AdjR²=0,684>0,4). Συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντική θεωρήθηκε η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών «Κώδικας Δεοντολογίας» (Beta=0,498, t=5,556, p<0,001), «Περιβάλλον ελέγχου» (Beta=-0,233, t=-2,596, p=0,012), «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου» (Beta=0,723, t=6,298, p<0,001) και «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου» (Beta=-0,322, t=-3,491, p=0,001). Το φαινόμενο της πολυσυγγραμμικότητας δεν παρατηρήθηκε (VIF≤2,919<10).

Το μοντέλο της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης ορίζεται ως:

$$\begin{aligned} \text{«Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου»} &= 0,235 + 0,603 \text{ «Κώδικας Δεοντολογίας»} - 0,239 \\ &\text{«Περιβάλλον ελέγχου»} + 0,985 \text{ «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου»} + 0,012 \text{ «Γενικοί} \\ &\text{Λειτουργικοί Έλεγχοι»} - 0,411 \text{ «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου»} \end{aligned}$$

Πίνακας 35: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την «Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου»

Εξαρτημένη μεταβλητή	R	R ²	AdjR ²	F (5,65)	p-value
Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου	0,840	0,706	0,684	31,246	<0,001
Ανεξάρτητες μεταβλητές	B	Beta	t	p	VIF
Σταθερά	0,235	-	0,562	0,576	-
Κώδικας Δεοντολογίας	0,603	0,498	5,556	<0,001	1,777
Περιβάλλον ελέγχου	-0,239	-0,233	-2,596	0,012	1,788
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	0,985	0,723	6,298	<0,001	2,919
Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	0,012	0,011	0,095	0,924	2,867
Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	-0,411	-0,322	-3,491	0,001	1,877

5.2.4 Συσχέτιση με τα δημογραφικά στοιχεία

Επίπεδο σπουδών

Στον Πίνακα 36 συγκεντρώνονται τα αποτελέσματα του ελέγχου Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς το επίπεδο σπουδών, όπου εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση των μέσων βαθμίδων με:

- «Κώδικας Δεοντολογίας» ($H(3)= 11,725, p=0,008<0,05$)
- «Περιβάλλον ελέγχου» ($H(3)= 11,983, p=0,007<0,05$)
- «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου» ($H(3)= 12,673, p=0,005<0,05$)
- «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου» ($H(3)=10,255, p=0,017<0,05$)

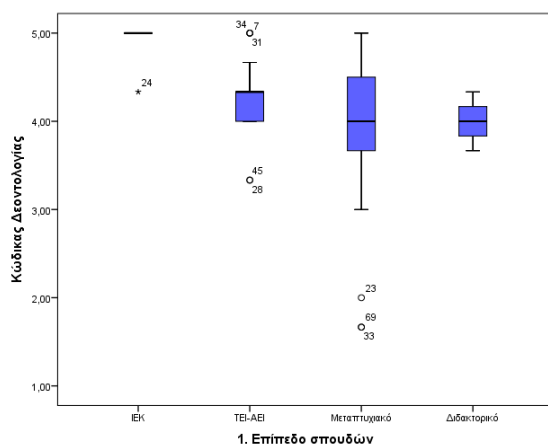
Πίνακας 36: Έλεγχος Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς το επίπεδο σπουδών

Προτάσεις	H (3)	p-value
Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου	4,687	0,196
Κώδικας Δεοντολογίας	11,725	0,008
Περιβάλλον ελέγχου	11,983	0,007
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	12,673	0,005
Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	7,742	0,052
Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	10,255	0,017

Από τον Πίνακα 37 (Γράφημα 37) προκύπτει ότι στον παράγοντα «Κώδικας Δεοντολογίας» η μέση βαθμίδα των ατόμων που έχουν πτυχίο από ΙΕΚ (Μ.Β.=61,50) είναι στατιστικά μεγαλύτερη από την αντίστοιχη των ατόμων με πτυχίο ΑΕΙ-ΤΕΙ (Μ.Β.=40,17, $p= 0,033$), των κατόχων μεταπτυχιακού (Μ.Β.=30,89, $adj.p=0,001$) και διδακτορικού (Μ.Ο.=29,67, $p=0,032$).

Πίνακας 37: «Κώδικας Δεοντολογίας» * Επίπεδο σπουδών, Kruskal-Wallis

Παράγοντας	Επίπεδο σπουδών	N	M.B.	H (3)	p
Κώδικας Δεοντολογίας	ΙΕΚ	5	61,50	11,725	0,008
	ΑΕΙ-ΤΕΙ	23	40,17		
	Μεταπτυχιακό	40	30,89		
	Διδακτορικό	3	29,67		

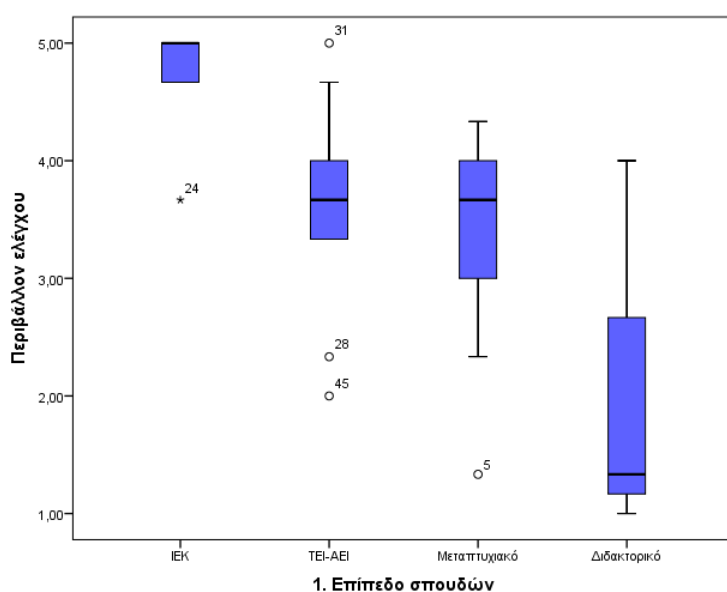

Γράφημα 37: Βοχplot «Κώδικας Δεοντολογίας»* Επίπεδο σπουδών

Από τον Πίνακα 38 (Γράφημα 38) προκύπτει ότι στον παράγοντα «Περιβάλλον ελέγχου» η μέση βαθμίδα των ατόμων που έχουν πτυχίο από ΙΕΚ (Μ.Β.=62,50) είναι στατιστικά μεγαλύτερη από την αντίστοιχη των ατόμων με πτυχίο ΑΕΙ-ΤΕΙ (Μ.Β.=38,17, $p=0,016$), των κατόχων μεταπτυχιακού (Μ.Β.=32,76, $adj.p=0,013$) και διδακτορικού (Μ.Β.=18,33, $adj.p=0,018$).

Πίνακας 38: «Περιβάλλον ελέγχου» * Επίπεδο σπουδών, Kruskal-Wallis

Παράγοντας	Επίπεδο σπουδών	N	M.B.	H (3)	p
Περιβάλλον ελέγχου	ΙΕΚ	5	62,50	11,983	0,007
	ΑΕΙ-ΤΕΙ	23	38,17		
	Μεταπτυχιακό	40	32,76		
	Διδακτορικό	3	18,33		

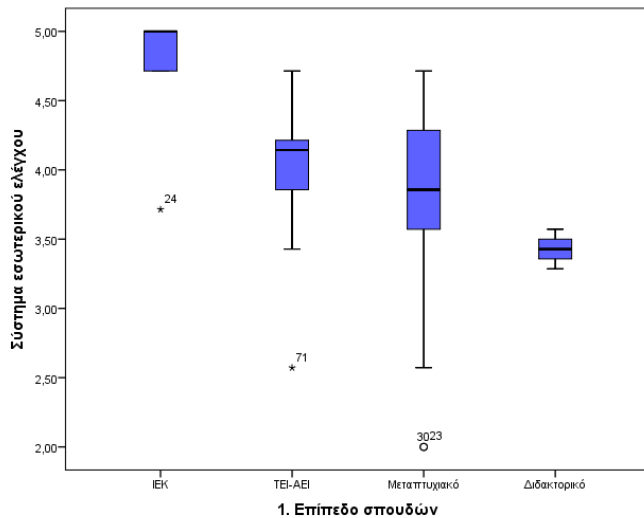

Γράφημα 38: Βοχplot «Περιβάλλον ελέγχου»* Επίπεδο σπουδών

Από τον Πίνακα 39 (Γράφημα 39) προκύπτει ότι στον παράγοντα «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου» η μέση βαθμίδα των ατόμων που έχουν πτυχίο από ΙΕΚ (Μ.Β.=59,70) είναι στατιστικά μεγαλύτερη από την αντίστοιχη των ατόμων με πτυχίο ΑΕΙ-ΤΕΙ (Μ.Β.=39,48, $p=0,046$) των ατόμων με μεταπτυχιακό (Μ.Β.=32,91, $adj.p=0,036$) και με διδακτορικό (Μ.Β.=11,00, $adj.p=0,007$). Επίσης, στον ίδιο παράγοντα η μέση βαθμίδα των κατόχων διδακτορικού (Μ.Β.=11,00) είναι στατιστικά μικρότερη από την αντίστοιχη των πτυχιούχων ΑΕΙ-ΤΕΙ (Μ.Β.=39,48, $p=0,024$).

Πίνακας 39: «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου» * Επίπεδο σπουδών, Kruskal-Wallis

Παράγοντας	Επίπεδο σπουδών	N	M.B.	H (2)	p
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	ΙΕΚ	5	59,70	12,673	0,005
	ΑΕΙ-ΤΕΙ	23	39,48		
	Μεταπτυχιακό	40	32,91		
	Διδακτορικό	43	11,00		

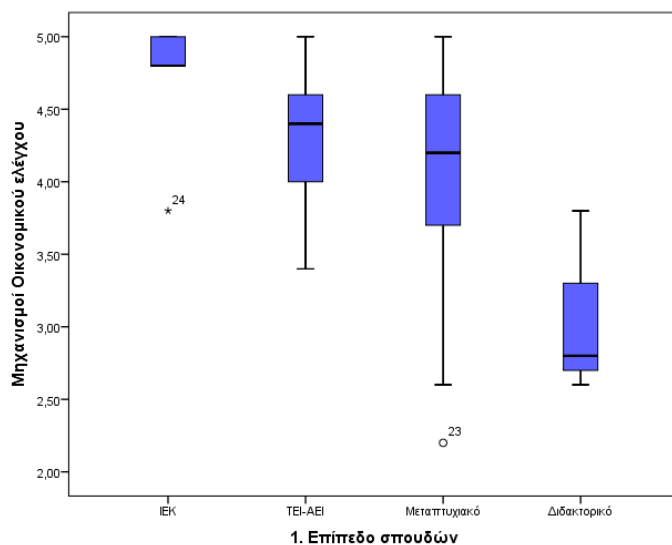

Γράφημα 39: Βoxplot «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου»* Επίπεδο σπουδών

Από τον Πίνακα 40 (Γράφημα 40) προκύπτει ότι στον παράγοντα «Μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου» η μέση βαθμίδα των ατόμων που έχουν πτυχίο από ΙΕΚ (Μ.Β.=54,30) είναι στατιστικά μεγαλύτερη από την αντίστοιχη των ατόμων με μεταπτυχιακό (Μ.Β.=34,10, $p=0,038$) και με διδακτορικό (Μ.Β.=8,33, $adj.p=0,013$). Επίσης, στον ίδιο παράγοντα η μέση βαθμίδα των κατόχων διδακτορικού (Μ.Β.=8,33) είναι στατιστικά μικρότερη από την αντίστοιχη των κατόχων μεταπτυχιακού (Μ.Β.=34,10, $p=0,036$) και των πτυχιούχων ΑΕΙ-ΤΕΙ (Μ.Β.=38,93, $p=0,015$).

Πίνακας 40: «Μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου» * Επίπεδο σπουδών, Kruskal-Wallis

Παράγοντας	Επίπεδο σπουδών	N	M.B.	H (2)	p
Μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου	ΙΕΚ	5	54,30	10,255	0,017
	ΑΕΙ-ΤΕΙ	23	38,93		
	Μεταπτυχιακό	40	34,10		
	Διδακτορικό	43	8,33		

Γράφημα 40: Βoxplot «Μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου»* Επίπεδο σπουδών

Συνολικά έτη προϋπηρεσίας

Στον Πίνακα 41 δίνονται τα αποτελέσματα των ελέγχων ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τα συνολικά έτη προϋπηρεσίας, όπου δεν εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση των μέσων τιμών και των μέσων βαθμίδων με τους παράγοντες ($p \geq 0,346$).

Πίνακας 41: Έλεγχοι ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τα συνολικά έτη προϋπηρεσίας

Παράγοντες	Έλεγχος	Στατιστικό	p-value
Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου	Kruskal-Wallis	H(2)= 1,981	0,371
Κώδικας Δεοντολογίας	Kruskal-Wallis	H(2)= 0,975	0,614
Περιβάλλον ελέγχου	Kruskal-Wallis	H(2)= 1,996	0,369
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	ANOVA	F (2,66) = 0,444	0,643
Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	ANOVA	F (2,66) = 0,238	0,789
Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	ANOVA	F (2,66) = 1,079	0,346

Θέση στην επιχείρηση

Στον Πίνακα 42 συγκεντρώνονται τα αποτελέσματα του ελέγχου Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τη θέση του ερωτηθέν στην επιχείρηση, όπου δεν εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση των μέσων βαθμίδων με τους παράγοντες ($p \geq 0,343$).

Πίνακας 42: Έλεγχος Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τη θέση στην επιχείρηση

Προτάσεις	H (4)	p-value
Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου	4,500	0,343
Κώδικας Δεοντολογίας	3,878	0,423
Περιβάλλον ελέγχου	4,260	0,372
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	3,883	0,422
Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	0,705	0,951
Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	2,487	0,647

Κλάδος επιχείρησης

Στον Πίνακα 43 δίνονται τα αποτελέσματα των ελέγχων ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τον κλάδο της επιχείρησης, όπου εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση των μέσων τιμών και των μέσων βαθμίδων με τους παράγοντες:

- «Κώδικας Δεοντολογίας» (H(2) =8,978, $p=0,011 < 0,05$)
- «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου» (F (2,66) = 4,570, $p=0,014 < 0,05$)
- «Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι» (F (2,66) = 5,682, $p=0,005 < 0,05$)
- «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου» (H(2) =15,354, $p < 0,001$).

Πίνακας 43: Έλεγχοι ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τον κλάδο της επιχείρησης

Παράγοντες	Έλεγχος	Στατιστικό	p-value
Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου	Kruskal-Wallis	H(2) =1,818	0,403
Κώδικας Δεοντολογίας	Kruskal-Wallis	H(2) =8,978	0,011
Περιβάλλον ελέγχου	Kruskal-Wallis	H(2) =5,466	0,065
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	ANOVA	F (2,66) = 4,570	0,014
Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	ANOVA	F (2,66) = 5,682	0,005
Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	Kruskal-Wallis	H(2) =15,354	<0,001

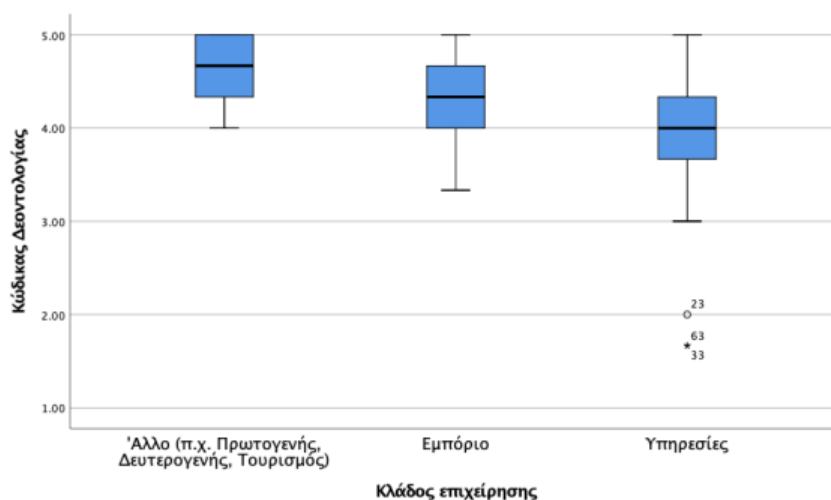
* Ομαδοποιήθηκαν οι κατηγορίες λόγω μικρού πλήθους δείγματος

«Πρωτογενής», «Δευτερογενής», «Τουρισμός» ως «Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)»

Από τον Πίνακα 44 (Γράφημα 41) προκύπτει ότι στον παράγοντα «Κώδικας Δεοντολογίας» η μέση βαθμίδα των ατόμων που εργάζονται σε επιχείρηση με κλάδο τον πρωτογενή/ δευτερογενή/ τουρισμό (M.B.=39,90) είναι στατιστικά μεγαλύτερη (adj.p=0,012) από την αντίστοιχη των ατόμων που εργάζονται στον κλάδο των υπηρεσιών (M.B.=32,95).

Πίνακας 44: «Κώδικας Δεοντολογίας» * Κλάδος επιχείρησης, Kruskal-Wallis

Παράγοντας	Κλάδος επιχείρησης	N	M.B.	H (2)	p
Κώδικας Δεοντολογίας	Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)	10	39,90	8,978	0,011
	Εμπόριο	12	38,96		
	Υπηρεσίες	47	32,95		

Γράφημα 41: Βoxplot «Κώδικας Δεοντολογίας»* Κλάδος επιχείρησης

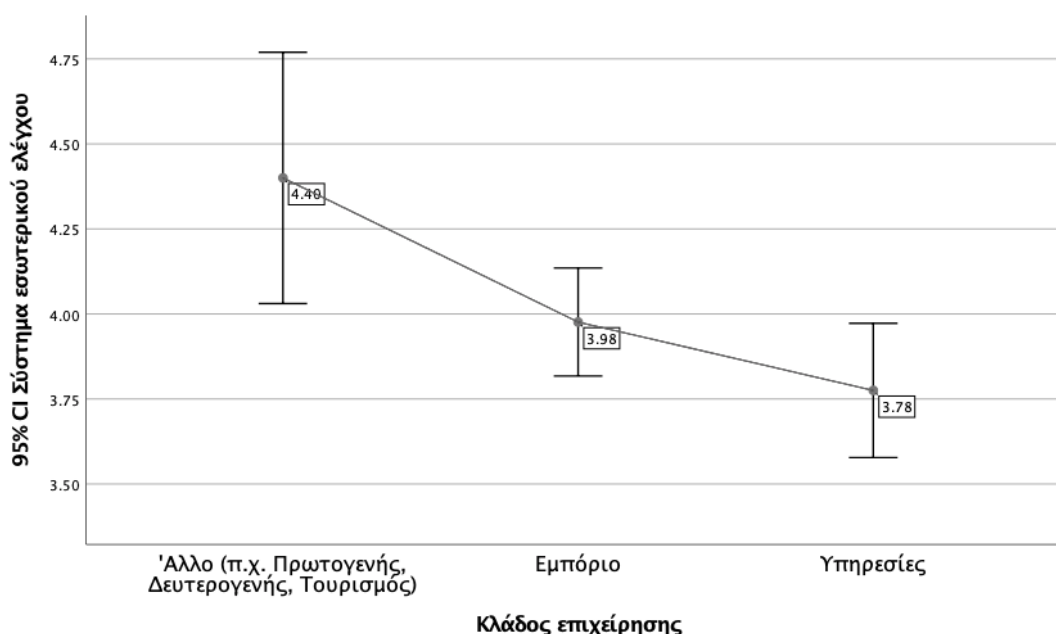
Από τους Πίνακες 45-46 (Γράφημα 42) προκύπτει ότι στην πρόταση «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου» ο μέσος όρος των ατόμων που εργάζονται σε επιχείρηση με κλάδο τον πρωτογενή/ δευτερογενή/ τουρισμό (M.O.=4,40) είναι στατιστικά μεγαλύτερος (p=0,004) από τον αντίστοιχο εκείνων που εργάζονται στον κλάδο των υπηρεσιών (M.O.=3,78).

Πίνακας 45: «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου»* Κλάδος επιχείρησης, ANOVA

Παράγοντας	Κλάδος επιχείρησης	N	M.O.	F (2,66)	p
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)	10	4,40	4,570	0,014
	Εμπόριο	12	3,98		
	Υπηρεσίες	47	3,78		

Πίνακας 46: Post hoc analysis LSD για «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου»* Κλάδος επιχείρησης

Παράγοντας	Κλάδος επιχείρησης I	Κλάδος επιχείρησης J	Μέση διαφορά (I-J)	p-value
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)	Εμπόριο	0,42381	0,104
		Υπηρεσίες	,62492*	0,004
	Εμπόριο	Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)	-0,42381	0,104
		Υπηρεσίες	0,20111	0,305
	Υπηρεσίες	Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)	-,62492*	0,004
		Εμπόριο	-0,20111	0,305

Γράφημα 42: Errorbar «Σύστημα εσωτερικού ελέγχου»* Κλάδος επιχείρησης

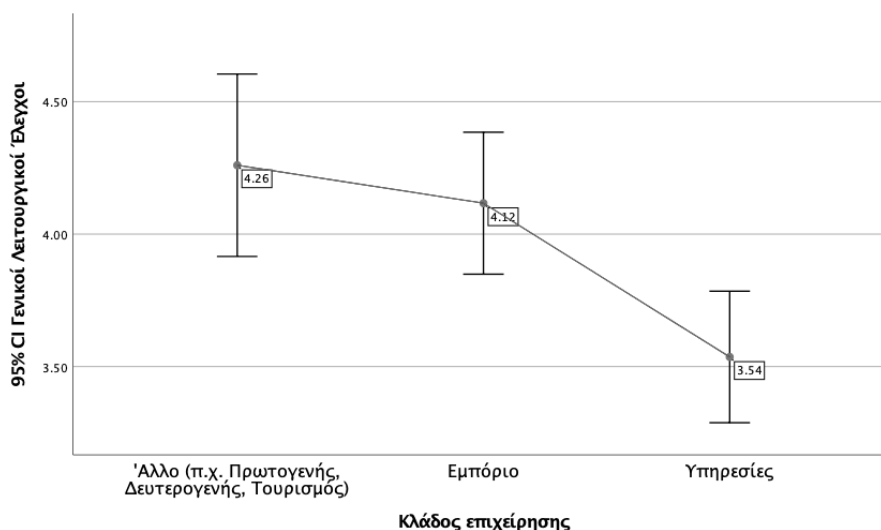
Από τους Πίνακες 47-48 (Γράφημα 43) προκύπτει ότι στην πρόταση «Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι» ο μέσος όρος των ατόμων που εργάζονται σε επιχείρηση με κλάδο τον πρωτογενή/ δευτερογενή/ τουρισμό (M.O.=4,26) είναι στατιστικά μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο εκείνων που εργάζονται στον κλάδο του εμπορίου (M.O.=4,12, $p=0,005$) καθώς και των υπηρεσιών (M.O.=3,54, $p=0,003$).

Πίνακας 47: «Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι»* Κλάδος επιχείρησης, ANOVA

Παράγοντας	Κλάδος επιχείρησης	N	M.O.	F (2,66)	p
Γενικοί	Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)	10	4,26	5,682	0,005
Λειτουργικοί	Εμπόριο	12	4,12		
Έλεγχοι	Υπηρεσίες	47	3,54		

Πίνακας 48: Post hoc analysis Games-Howell για «Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι»* Κλάδος επιχείρησης

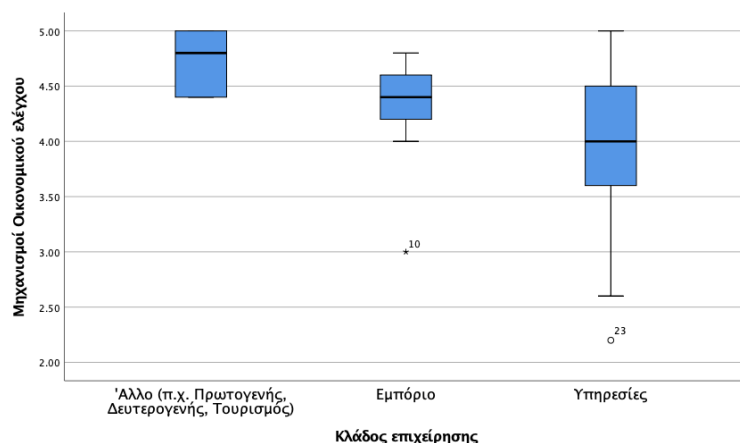
Παράγοντας	Κλάδος επιχείρησης I	Κλάδος επιχείρησης J	Μέση διαφορά (I-J)	p-value
Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)	Εμπόριο	0,14333	0,746
		Υπηρεσίες	,72383*	0,003
	Εμπόριο	Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)	-0,14333	0,746
Υπηρεσίες	Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)	Υπηρεσίες	,58050*	0,005
	Εμπόριο	Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)	-,72383*	0,003
		Εμπόριο	-,58050*	0,005

Γράφημα 43: Errorbar «Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι»* Κλάδος επιχείρησης

Από τον Πίνακα 49 (Γράφημα 44) προκύπτει ότι στον παράγοντα «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου» η μέση βαθμίδα των ατόμων που εργάζονται σε επιχείρηση με κλάδο τον πρωτογενή/ δευτερογενή/ τουρισμό (M.B.=55,90) είναι στατιστικά μεγαλύτερη ($adj.p < 0,001$) από την αντίστοιχη των ατόμων που εργάζονται στον κλάδο των υπηρεσιών (M.B.=29,38).

Πίνακας 49: «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου» * Κλάδος επιχείρησης, Kruskal-Wallis

Παράγοντας	Κλάδος επιχείρησης	N	M.B.	H (2)	p
Μηχανισμοί	Άλλο (π.χ. Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τουρισμός)	10	55,90	15,354	<0,001
Οικονομικού	Εμπόριο	12	39,58		
ελέγχου	Υπηρεσίες	47	29,38		

Γράφημα 44: Βοχplot «Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου»* Κλάδος επιχείρησης

Συνολικός αριθμός εργαζομένων

Στον Πίνακα 50 δίνονται τα αποτελέσματα των ελέγχων ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τον συνολικό αριθμό των εργαζομένων, όπου δεν εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση των μέσων τιμών και των μέσων βαθμίδων με τους παράγοντες ($p \geq 0,474$).

Πίνακας 50: Έλεγχοι ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τον συνολικό αριθμό των εργαζομένων

Παράγοντες	Έλεγχος	Στατιστικό	p-value
Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου	Kruskal-Wallis	H(2) = 0,787	0,675
Κώδικας Δεοντολογίας	Kruskal-Wallis	H(2) = 1,111	0,574
Περιβάλλον ελέγχου	ANOVA	F (2,66) = 0,665	0,517
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	Kruskal-Wallis	H(2) = 1,495	0,474
Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	ANOVA	F (2,66) = 0,358	0,700
Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	Kruskal-Wallis	H(2) = 1,426	0,490

Ετήσιος τζίρος επιχείρησης

Στον Πίνακα 51 δίνονται τα αποτελέσματα των ελέγχων ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τον συνολικό αριθμό των εργαζομένων, όπου δεν εντοπίστηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση των μέσων τιμών και των μέσων βαθμίδων με τους παράγοντες ($p \geq 0,280$).

Πίνακας 51: Έλεγχοι ANOVA και Kruskal-Wallis των παραγόντων ως προς τον ετήσιο τζίρο της επιχείρησης

Παράγοντες	Έλεγχος	Στατιστικό	p-value
Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου	Kruskal-Wallis	H(2) = 2,547	0,280
Κώδικας Δεοντολογίας	Kruskal-Wallis	H(2) = 0,178	0,915
Περιβάλλον ελέγχου	ANOVA	F (2,66) = 0,274	0,761
Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	Kruskal-Wallis	H(2) = 1,665	0,435
Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	ANOVA	F (2,66) = 0,226	0,798
Μηχανισμοί Οικονομικού ελέγχου	Kruskal-Wallis	H(2) = 0,329	0,848

6 Συμπεράσματα

6.1 Συζήτηση

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η μελέτη των προβλεπτικών παραγόντων του ποιοτικού εσωτερικού ελέγχου. Διεξήχθη μία πρωτογενής, ποσοτική, περιγραφική, συσχέτισης και συγχρονική έρευνα με χρήση ερωτηματολογίων υψηλής αξιοπιστίας ($\alpha \geq 0,778$). Το δείγμα αποτελούταν από 71 άτομα, με την πλειοψηφία να είναι λογιστές ή ανώτερα στελέχη διοίκησης που εργάζονται σε επιχείρηση που δραστηριοποιείται στον κλάδο των υπηρεσιών. Περισσότεροι από τους μισούς δήλωσαν πως έχουν μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης και προϋπηρεσία από 11 έτη και άνω. Περίπου το 40% των συμμετεχόντων εργάζεται σε επιχείρηση με ετήσιο τζίρο περί τα 5.000.001 ευρώ και άνω, με την επιχείρηση να έχει συνολικό αριθμό εργαζομένων από 51 άτομα και άνω. Χρησιμοποιήθηκαν οι στατιστικοί έλεγχοι ANOVA, Kruskal-Wallis Spearman και Multiple Regression σε στάθμη σημαντικότητας 5%.

Μελετήθηκαν οι απόψεις των συμμετεχόντων για τον εσωτερικό έλεγχο που πραγματοποιείται στις επιχειρήσεις που εργάζονται. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν **ότι ο εσωτερικός έλεγχος που πραγματοποιείται ότι είναι ποιοτικός**. Επίσης ανέφεραν **ότι τηρείται ο κώδικας δεοντολογίας**, δηλαδή κρίθηκε ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει αρκετή εχεμύθεια, αντικειμενικότητα και ακεραιότητα. Ταυτόχρονα, οι συμμετέχοντες βαθμολόγησαν σε **μέτρια έως υψηλά επίπεδα το περιβάλλον του εσωτερικού ελέγχου**. Συγκεκριμένα αναδείχθηκε ότι, όλα τα μέλη του προσωπικού γνωρίζουν αρκετά πώς να αναφέρουν οικονομικά παραπτώματα, ενώ μέτρια έως αρκετά γνωρίζουν πως να αναφέρουν ηθικά παραπτώματα. Έπειτα, **σε υψηλά επίπεδα βαθμολογήθηκε και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου**. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες συμφώνησαν αρκετά ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα για αξιολόγηση και ανίχνευση παράνομων δραστηριοτήτων, ότι ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει τη συμφωνία με τη σχετική νομοθεσία και ότι έχει βασικές πληροφορίες για τον οργανισμό και το καθιερωμένο πλαίσιο διαχείρισης και ελέγχου. Ακόμη, συμφώνησαν αρκετά ότι το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει τα εργαλεία και τους πόρους για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά, ότι ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν το προσωπικό έχει τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση, δεξιότητες για να εκτελεί τις εργασίες τους καθώς και ότι το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει το χρόνο για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του αποτελεσματικά.

Επιπλέον, οι ερωτηθέντες συμφώνησαν μέτρια έως αρκετά ότι ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν οι προϊστάμενοι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες να εκτελούν τις εργασίες τους. Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες βαθμολόγησαν **υψηλά τους γενικούς λειτουργικούς ελέγχους**. Συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες συμφώνησαν αρκετά ότι το προσωπικό που εκτελεί τις συμφωνίες είναι ξεχωριστό από το προσωπικό που ξεκινά και ολοκληρώνει τις συναλλαγές του τμήματος καθώς και ότι οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης είναι σχετικές, επαρκείς, αποτελεσματικές και ενημερωμένες. Ταυτόχρονα, συμφώνησαν αρκετά ότι η επιχείρηση διαθέτει τεκμηριωμένη διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης, συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων και αξιολόγησης προσωπικού και ότι η επιχείρηση πραγματοποιεί κατανομή αρμοδιοτήτων ανάλογα με τα προσόντα. Επιπλέον, **σε υψηλά επίπεδα αξιολογήθηκαν και οι μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου**. Πιο συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες συμφώνησαν αρκετά ότι οι ελλείψεις μετρητών εντοπίζονται, αναλύονται, καταγράφονται και αναφέρονται, ότι οι οικονομικοί διευθυντές ξέρουν με ποιον να επικοινωνήσουν για προβλήματα σχετικά με προϋπολογισμό και λογιστική και ότι οι αιτήσεις αγορών ξεκινούν και εγκρίνονται από τους υπαλλήλους που είναι ειδικά εξουσιοδοτημένοι για την εκτέλεση αυτής της εργασίας. Ταυτόχρονα, συμφώνησαν αρκετά ότι ενημερώνονται τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης έγκαιρα και λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που αναμένονται λάθη και ότι οι μη συμβιβαζόμενες ή μη αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές ερευνώνται και διορθώνονται σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Συνοψίζοντας, οι συμμετέχοντες της έρευνας συμφώνησαν ότι υπάρχει ποιότητα εσωτερικού ελέγχου, ότι τηρείται ο κώδικας δεοντολογίας, ότι είναι ποιοτικό το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, οι γενικοί λειτουργικοί έλεγχοι και οι μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου ενώ τάση συμφωνίας παρατηρήθηκε και ως προς την ποιότητα του περιβάλλοντος ελέγχου. Σε αυτό συμφωνούν και οι Shu et al (2018), οι οποίοι συνδέουν την ποιότητα εσωτερικού ελέγχου και την ακεραιότητα που παρατηρείται στους εσωτερικούς ελεγκτές, με διάφορα χαρακτηριστικά του οργανισμού, όπως το μέγεθος και την εταιρική πολυπλοκότητα, την οικονομική κατάσταση, και τον ρυθμό ανάπτυξης.

Η **1^η ερευνητική υπόθεση της έρευνας δεν επιβεβαιώθηκε**. Αν και υψηλά επίπεδα ποιοτικού εσωτερικού ελέγχου συνδέθηκαν με ποιοτικό περιβάλλον ελέγχου, το περιβάλλον δεν αναδείχτηκε ως θετικός προβλεπτικός παράγοντας της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου. Η **2^η ερευνητική υπόθεση της έρευνας της έρευνας επιβεβαιώθηκε**. Η ποιότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου αναδείχτηκε σε θετικό

προβλεπτικό παράγοντα της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου. Επιχειρήσεις με ποιοτικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου εμφάνισαν ποιοτικότερο γενικό εσωτερικό έλεγχο **Η 3^η ερευνητική υπόθεση της έρευνας της έρευνας επιβεβαιώθηκε.** Ο ποιοτικός κώδικας δεοντολογίας αναδείχτηκε σε θετικό προβλεπτικό παράγοντα της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου. Επιχειρήσεις με ποιοτικό κώδικα δεοντολογίας εμφάνισαν ποιοτικότερο γενικό εσωτερικό έλεγχο. **Η 4^η ερευνητική υπόθεση της έρευνας της έρευνας δεν επιβεβαιώθηκε.** Αν και υψηλά επίπεδα ποιοτικού εσωτερικού ελέγχου συνδέθηκαν με ποιοτικούς γενικούς λειτουργικούς ελέγχους, οι λειτουργικοί έλεγχοι δεν αναδείχτηκαν ως θετικός προβλεπτικός παράγοντας της ποιότητας εσωτερικού ελέγχου. **Η 5^η ερευνητική υπόθεση της έρευνας της έρευνας δεν επιβεβαιώθηκε.** Αν και υψηλά επίπεδα ποιοτικού εσωτερικού ελέγχου συνδέθηκαν με ποιοτικούς μηχανισμούς οικονομικού ελέγχου, οι μηχανισμοί δεν αναδείχτηκαν ως θετικός προβλεπτικός παράγοντας της ποιότητας εσωτερικού ελέγχου.

Συνοψίζοντας ως σημαντικότεροι προβλεπτικοί παράγοντες της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου αναδείχτηκαν το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου και ο κώδικας δεοντολογίας. Επιχειρήσεις με ποιοτικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου και με ποιοτικό κώδικα δεοντολογίας αναμένεται να έχουν ποιοτικότερο γενικό εσωτερικό έλεγχο. Όμοια οι Rae και Subramanian (2008), καταλήγουν ότι η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου έχει επίδραση στη σχέση μεταξύ των αντιλήψεων για οργανωτική δικαιοσύνη και της απάτης των εργαζομένων. Η έρευνά τους δείχνει επίσης ότι η ποιότητα εσωτερικού ελέγχου σχετίζεται σημαντικά και θετικά με τρεις βασικούς οργανωτικούς παράγοντες: το εταιρικό ηθικό περιβάλλον, την έκταση της εκπαίδευσης του προσωπικού στη διαχείριση κινδύνου και τον εσωτερικό έλεγχο, γεγονός που ενισχύει το γεγονός ότι το περιβάλλον εσωτερικού ελέγχου, οι λειτουργικοί έλεγχοι και οι ποιοτικοί μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου είναι λιγότερο προβλεπτικοί παράγοντες της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου, σε σχέση με τον ποιοτικό κώδικα δεοντολογίας και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου

Διερευνήθηκε επίσης **επίδραση του δημογραφικού προφίλ και του προφίλ της επιχείρησης** στις απόψεις των ερωτηθέντων για τον εσωτερικό έλεγχο. Προέκυψε ότι, το επίπεδο σπουδών επηρεάζει τις απόψεις τους για τους εσωτερικούς ελέγχους των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, άτομα που έχουν πτυχίο από ΙΕΚ βαθμολογούν σε πιο υψηλά επίπεδα τον κώδικα δεοντολογίας εσωτερικού ελέγχου, το περιβάλλον ελέγχου και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, σε σχέση με τα άτομα που έχουν πτυχίο ΑΕΙ-ΤΕΙ και μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα. Οι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος βαθμολόγησαν ιδιαίτερα χαμηλά το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τους μηχανισμούς

οικονομικού ελέγχου. Διαφαίνεται δηλαδή ότι λογιστές και ανώτερα στελέχη διοίκησης με ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης βαθμολόγησαν χαμηλότερα τις διαστάσεις του ποιοτικού εσωτερικού ελέγχου. Επίσης οι Leng και Ding (2011) αναφέρουν ότι η γνωστοποίηση εσωτερικού ελέγχου σχετίζεται θετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης των διευθυντών και το επίπεδο εκπαίδευσης των εποπτών εσωτερικού ελέγχου, γεγονός που ενισχύει την άποψη ότι η αύξηση του επιπέδου εκπαίδευσης σχετίζεται με υψηλότερες απαιτήσεις ποιότητας εσωτερικού ελέγχου, τόσο από τα στελέχη της διοίκησης, όσο και από τους επόπτες εσωτερικού ελέγχου.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό που φαίνεται να διαμορφώνει τις απόψεις των ερωτηθέντων είναι και ο κλάδος στον οποίο δραστηριοποιείται η εκάστοτε επιχείρηση. Συγκεκριμένα, εργαζόμενοι επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή/δευτερογενή κλάδο ή στον κλάδο του τουρισμού βαθμολόγησαν σε πιο υψηλά επίπεδα τον κώδικα δεοντολογίας εσωτερικού ελέγχου, το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τους μηχανισμούς οικονομικών ελέγχων, σε σχέση με τα άτομα που εργάζονται στον κλάδο των υπηρεσιών. Τέλος, εργαζόμενοι επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή/δευτερογενή κλάδο ή στον κλάδο του τουρισμού βαθμολόγησαν σε πιο υψηλά επίπεδα τους γενικούς λειτουργικούς ελέγχους, σε σχέση με άτομα που εργάζονται στον κλάδο των υπηρεσιών και του εμπορίου. Διαφαίνεται δηλαδή ότι ο εσωτερικός έλεγχος εφαρμόζεται αποτελεσματικότερα σε επιχειρήσεις του πρωτογενή, δευτερογενή τομέα και στον τουρισμό και λιγότερο αποτελεσματικά στον κλάδο του εμπορίου και των υπηρεσιών. Αυτή η οργανωτική αποτελεσματικότητα σύμφωνα με τους Mahadeen et al (2016), είναι δύσκολο για πολλούς οργανισμούς να μετρηθεί άμεσα. Αντί να μετράει άμεσα την οργανωτική αποτελεσματικότητα, ο οργανισμός επιλέγει αντιπροσωπευτικά μέτρα για να αντιπροσωπεύει την αποτελεσματικότητα. Τα μέτρα μεσολάβησης μπορεί να περιλαμβάνουν τη μέτρηση του αριθμού των εξυπηρετούμενων ατόμων, των τύπων και των μεγεθών των τμημάτων του πληθυσμού που εξυπηρετούνται και της ζήτησης εντός αυτών των τμημάτων για τις υπηρεσίες που παρέχει ο οργανισμός, ενισχύοντας την άποψη ότι ο κλάδος στον οποίο δραστηριοποιείται η κάθε επιχείρηση διαμορφώνει τις απόψεις των εργαζόμενων.

6.2 Περιορισμοί-Προτάσεις

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας εξάγονται σύμφωνα με την πλειοψηφική άποψη λογιστών και ανώτερων στελεχών, με υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο

τουλάχιστον μεταπτυχιακής εξειδίκευσης, υψηλής προϋπηρεσίας άνω των 10 ετών, που εργάζονται σε μεγάλες επιχειρήσεις με τζίρο άνω που 1.000.000 ευρώ, με περισσότερους από 20 εργαζομένους που ανήκουν στον κλάδο της παροχής υπηρεσιών. Το δείγμα της έρευνας ήταν μικρό και δεν επέτρεψε σε κάθε περίπτωση την εφαρμογή παραμετρικών ελέγχων και την ύπαρξη της απαραίτητης ισχύς στην ανάλυση παλινδρόμησης. Επιπλέον τα ερωτηματολόγια της έρευνας που αναφέρονται στην ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου δεν έχουν πιστοποιηθεί για την εγκυρότητα τους.

Προτείνεται μελλοντική έρευνα με εφαρμογή στρωματοποιημένης δειγματοληψίας και υπολογισμό μεγέθους δείγματος ανάλογα με το μέγεθος του πληθυσμού (Creswell, 2013) αλλά και ανάλογα με την χρήση των στατιστικών τεχνικών που θα εφαρμοστούν, με την εξασφάλιση της απαραίτητης στατιστικά ισχύς (Cohen, 1988). Επίσης, προτείνεται η χρήση έγκυρων ερωτηματολογίων ή η εγκυροποίηση του παρόντος με χρήση Παραγοντικής ανάλυσης (McLeod, 2013). Τέλος, προτείνεται η χρήση του μοντέλου πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης ξεχωριστά σε κάθε επιχειρησιακό κλάδο.

6.3 Συμπέρασμα

Αναδείχτηκε η ποιότητα εσωτερικού ελέγχου, ότι τηρείται ο κώδικας δεοντολογίας, ότι είναι ποιοτικό το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, οι γενικοί λειτουργικοί έλεγχοι και οι μηχανισμοί οικονομικού ελέγχου ενώ τάση συμφωνίας παρατηρήθηκε και ως προς την ποιότητα του περιβάλλοντος ελέγχου. Επιχειρήσεις με ποιοτικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου και με ποιοτικό κώδικα δεοντολογίας αναμένεται να έχουν ποιοτικότερο γενικό εσωτερικό έλεγχο. Ο εσωτερικός έλεγχος εφαρμόστηκε αποτελεσματικότερα σε επιχειρήσεις του πρωτογενή, δευτερογενή τομέα και στον τουρισμό και λιγότερο αποτελεσματικά στον κλάδο του εμπορίου και των υπηρεσιών. Συμμετέχοντες με ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης βαθμολόγησαν χαμηλότερα τις διαστάσεις του ποιοτικού εσωτερικού ελέγχου.

Αναφορές

- Ahmad N., Othman, R., & Jusoff, K. (2009). The effectiveness of Internal Audit in Malaysian Public Sector. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 5 (9), pp. 53 – 62.
- Al-Hawatmeh, O.M., & Al-Hawatmeh, Z.M. (2016). Evaluation of Internal Control Units for the Effectiveness of Financial Control in Administrative Government Units: A Field Study in Jordan. *European Scientific Journal*, 12 (13), p.225.
- Al-Twajjry, A.A.M., Brierley, J.A. & Gwilliam, D.R. (2003). The development of internal audit in Saudi Arabia: an institutional theory perspective. *Critical Perspectives on Accounting*, 14 (5), pp. 507-531.
- Alzeban, A., & Sawan, N. (2013). The role of internal audit function in the public sector context in Saudi Arabia. *African Journal of Business Management*, 7 (6)6, pp. 443-454.
- Bauren, I.M., & Teixeira, S.A. (2014). Evaluation of management control systems in a higher education institution with the performance management and control. *Journal of Information Systems and Technology Management*, pp. 169-192.
- Beckmerhagen, I., Berg, H., Kara Petrovic, S. & Willborn, W. (2004). On the effectiveness of quality management system audits. *The TQM Magazine*, 16 (1), pp. 14-25.
- Bell, J. (2001). *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Bellino, C. Wells, J., Hunt, S., & Enterprise Controls Consulting LP. (2007). *Auditing Application Controls*. Altamonte Springs, USA. The Institute of Internal Auditors. Available at: <https://chapters.theiia.org/montreal/ChapterDocuments/GTAG%20%20-%20Auditing%20application%20controls.pdf>.
- Case, D.A., & Dutta, S.K. (2016, Mar 14). Fraud Prevention and Detection - Pre-Emptive Fraud Auditing. *Eisner Amper*.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Cohen, A. & Sayag, G. (2010), The effectiveness of internal auditing: an empirical examination of its determinants in Israeli organizations. *Australian Accounting Review*, 20 (3), pp. 296-307.
- Cohen, J., Krishnamoorthy, G. and Wright, A. (2004). The Corporate Governance Mosaic and Financial Reporting Quality. *Journal of Accounting Literature*, 23(1), pp. 87-152.
- Coram, P., Ferguson, C.A., & Moroney, R. (2006). The Value of Internal Audit in Fraud Detection. *Accounting & Finance*, 48, pp. 543-559.
- COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). (2018). Enterprise Risk Management. US. Available at: <https://www.coso.org/Documents/COSO-WBCSD-ESGERM-Guidance-Full.pdf>.

- Coupland, D. (1993). The Internal Auditor's Role in Public Service Orientation. *Managerial Auditing Journal*, 8(1).
- Creswell, J.W. (2013) *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 4th Edition, SAGE Publications, Inc., London.
- Erasmus, L.J. & Coetzee, P. (2018). Drivers of stakeholders' view of internal audit effectiveness: management versus audit committee. *Managerial Auditing Journal*, 33 (1), pp. 90 – 114.
- Field, A. (2017). *Discovering Statistics Using IBM SPSS (5th edition)*. Sage Publications Ltd.
- Hogan, C. E., & Wilkins, M. S. (2008). Evidence on the audit risk model: Do auditors increase audit fees in the presence of internal control deficiencies? *Contemporary Accounting Research*, 25(1), pp. 219-242.
- Institute of Internal Auditors (IIA). (2011). *Auditing the Control Environment*. Altamonte Springs, USA. The Institute of Internal Auditors. Available at: https://www.iaa.nl/SiteFiles/IIA_leden/Auditing_the_Control_Environment%5B1%5D.pdf.
- Institute of Internal Auditors (IIA). (2012). *The Role of Auditing in Public Sector Governance*. The Institute of Internal Auditors (IIA). Available at: https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/Public_Sector_Governance1_1_.pdf.
- International Federation of Accountants (IFAC). (2012). *Evaluating and Improving Internal Control in Organizations*. International Federation of Accountants (IFAC). Available at: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/Evaluating%20and%20Improving%20Internal%20Control%20in%20Organizations%20-%20updated%207.23.12.pdf>.
- Kisanyanya, G. A. (2018). *Internal control systems and financial performance of public institutions of higher learning in Vihiga County, Kenya* [Doctoral dissertation]. Kenya: Kenyatta University. Available at: <https://ir-library.ku.ac.ke/handle/123456789/19235>.
- Lamberton, B., P.H. Mihalek, & C.S. Smith. 2005. The tone at the top and ethical conduct connection. *Strategic Finance*, 86 (9), pp. 36-40.
- Mahadeen, B., Al-Dmour, R.H., Obeidat, B.Y., & Tarhini, A. (2016). Examining the Effect of the Organization's Internal Control System on Organizational Effectiveness: A Jordanian Empirical Study. *Jordan Journal of Business Administration*, 7(6).
- McLeod, S. A., (2007). *What is reliability?* Simply Psychology.
- McLeod, S. A. (2013). *What is validity?* Simply Psychology.
- Mihret, D.G., & Yismaw, A.W. (2007). Internal audit effectiveness: an Ethiopian public sector case study. *Managerial Auditing Journal*, 22 (5), pp. 470-484.
- Muijs, D. (2011). *Doing Quantitative Research in Education with SPSS*. UK: SAGE.

- Pilcher, R. (2014). Role of Internal Audit in Australian: Local Government Governance - A Step in the Right Direction. *Financial Accountability & Management*, 30(2), pp. 206-237.
- Rae, K., & Subramanian, N. (2008). Quality of internal control procedures: Antecedents and moderating effect on organizational justice and employee fraud. *Managerial Auditing Journal*, 23, pp. 104-124.
- Rahim, S.A.A., Nawawi, A., & Salin, A.S.A.P. (2017). Internal control weaknesses in a cooperative body: Malaysian experience. *International Journal of Management Practice*, 10(2).
- Safina, A.R., & Harisova, F.I. (2018). *Internal control and audit of public sector organizations: Risk assessment*. Dialnet. Available at: file:///C:/Users/USER/Downloads/Dialnet-InternalControlAndAuditOfPublicSectorOrganizations-6841032%20(2).pdf.
- Sawyer, L.B. (1995). An internal; audit philosophy. *Internal Auditor*, August, pp. 46-55.
- Shu, W, Chen, Y., Lin, B., & Chen, Y. (2018). Does corporate integrity improve the quality of internal control? *China Journal of Accounting Research*, 11, p. 407-427.
- Sigma Paper. (2015). Guidelines for assessing the quality of internal control systems. Paris. OECD. Available at: <http://www.sigmaweb.org/publications/SIGMA-Guidelines-for-assessing-the-quality-of-internal-control-systems.pdf>.
- Sweeney, B., D. Arnold & B. Pierce. 2010. The impact of perceived ethical culture of the firm and demographic variables on auditors' ethical evaluation and intention to act decisions. *Journal of Business Ethics*, 93, p. 531-551.
- Tackett, J. A., Wolf, F. M., & Claypool, G. A. (2011). Fraud Specialists On Independent Audits. *Journal of Business & Economics Research (JBER)*, 4(7).
- Theodoridou, P. (2016). *The Effectiveness of Internal Audit and Internal Control Systems in Greek Banks, Master thesis*. Thessaloniki, Greece: International Hellenic University.
- Yee, C.S., Sujana, A., James, K. & Leung, J.K.-S. (2008). The perception of the Singaporean internal audit customers regarding the role and effectiveness of internal audit. *Asian Journal of Business and Accounting*, 1 (2), pp. 147-74.
- Zhu, P., & Song, J. (2021). The Role of Internal Control in Firms' Coping with the Impact of the COVID-19 Pandemic: Evidence from China. *Sustainability*, 13

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο

Α.Δημογραφικά στοιχεία και Στοιχεία επιχείρησης

1. Επίπεδο σπουδών

- ΙΕΚ
- ΤΕΙ-ΑΕΙ
- Μεταπτυχιακό
- Διδακτορικό

2. Συνολικά έτη προϋπηρεσίας

- 1-5
- 6-10
- 11 και άνω

3. Θέση στην επιχείρηση

- Λογιστής
- Προϊστάμενος Λογιστηρίου
- Οικονομικός Διευθυντής
- Εσωτερικός ελεγκτής
- Ανώτερο στέλεχος διοίκησης

4. Κλάδος Επιχείρησης

- Πρωτογενής
- Δευτερογενής
- Τουρισμός
- Εμπόριο
- Υπηρεσίες

5. Συνολικός αριθμός εργαζομένων

- 1-20
- 21-50
- 51 και άνω

6. Ετήσιος τζίρος επιχείρησης

- 0-1.000.000
- 1.000.001-5.000.000
- 5.000.001 και άνω

B. Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου

Σημειώστε τον βαθμό συμφωνίας σας από 1-5 (1=Καθόλου, 2=Λίγο, 3=Μέτρια, 4=Αρκετά, 5=Πολύ) στις παρακάτω προτάσεις

B1. Γενική ποιότητα	1	2	3	4	5
7. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ποιοτικός					
B2. Κώδικας δεοντολογίας	1	2	3	4	5
8. Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει ακεραιότητα					
9. Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει αντικειμενικότητα					
10. Ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει εχεμύθεια					
B 3. Περιβάλλον ελέγχου	1	2	3	4	5
11. Τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης είναι εξοικειωμένα με τις πολιτικές που περιέχονται στον εσωτερικό έλεγχο					
12. Τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν πώς να αναφέρουν ηθικά παραπτώματα					
13. Τα μέλη του προσωπικού της επιχείρησης γνωρίζουν πώς να αναφέρουν οικονομικά παραπτώματα					
B 4. Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	1	2	3	4	5
14. Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει τους πόρους για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του					
15. Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει το χρόνο για να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους του					
16. Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν το προσωπικό έχει τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες για να εκτελεί αρμοδίως τις εργασίες τους					
17. Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει αν οι προϊστάμενοι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, κατάρτιση και δεξιότητες να εκτελούν αρμοδίως τις εργασίες τους					
18. Ο εσωτερικός έλεγχος έχει βασικές πληροφορίες για τον οργανισμό και το καθιερωμένο πλαίσιο διαχείρισης και ελέγχου					
19. Ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει τη συμφωνία με τη σχετική νομοθεσία					
20. Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα για ανίχνευση των παράνομων δραστηριοτήτων					
B 5. Γενικοί Λειτουργικοί Έλεγχοι	1	2	3	4	5
21. Οι πολιτικές και οι διαδικασίες της επιχείρησης είναι επαρκείς και ενημερωμένες					
22. Το προσωπικό που εκτελεί τις συμφωνίες είναι ξεχωριστό από το προσωπικό που ξεκινά και ολοκληρώνει τις συναλλαγές του τμήματος					
23. Η επιχείρηση διαθέτει τεκμηριωμένη διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης					
24. Η επιχείρηση διαθέτει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων και αξιολόγησης προσωπικού					
25. Η επιχείρηση πραγματοποιεί κατανομή αρμοδιοτήτων ανάλογα με τα προσόντα					
B 6. Μηχανισμοί Οικονομικοί Ελέγχου	1	2	3	4	5
26. Οι οικονομικοί διευθυντές τμημάτων γνωρίζουν με ποιον να επικοινωνήσουν για ερωτήσεις ή προβλήματα σχετικά με τον προϋπολογισμό και τη λογιστική					
27. Οι μη συμβιβαζόμενες ή μη αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές ερευνώνται και διορθώνονται σε εύλογο χρονικό διάστημα					
28. Οι ελλείψεις μετρητών εντοπίζονται, αναλύονται, καταγράφονται και αναφέρονται					
29. Οι αιτήσεις αγορών ξεκινούν και εγκρίνονται από τους υπαλλήλους που είναι ειδικά εξουσιοδοτημένοι για την εκτέλεση αυτής της εργασίας					
30. Ενημερώνονται τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης έγκαιρα και λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που αναμένονται λάθη					

Υπεύθυνη Δήλωση

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΜΒΑ)

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

ΠΡΟΣ:	Δ.Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (Μ.Β.Α.)
Επώνυμο:	Κόλια
Όνομα:	Μάρθα
Πατρώνυμο:	Μάρκος
Αριθμός Φοιτ. Μητρώου:	mbx20002
Κινητό Τηλέφωνο:	6977608884
Ακαδημαϊκό e-mail:	mbx20002@uom.edu.gr

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του Άρθρου 5.3 (Υποχρεώσεις Φοιτητών) του Κανονισμού Λειτουργίας του Δ.Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (Μ.Β.Α.) δηλώνω υπεύθυνα ότι στη συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας, η οποία είναι προϊόν αποκλειστικά προσωπικής μου εργασίας, δεν εμπεριέχονται στοιχεία λογοκλοπής και γενικότερα δεν παραβιάζονται οι διατάξεις περί διανοητικής ιδιοκτησίας¹ για τις οποίες έλαβα γνώση. Δεν χρησιμοποιήθηκαν πηγές πέραν αυτών που περιλαμβάνονται στις βιβλιογραφικές αναφορές. Παρέχω τη συναίνεσή μου, ώστε ένα ηλεκτρονικό αντίγραφο της διπλωματικής εργασίας μου να υποβληθεί σε ηλεκτρονικό έλεγχο για τον εντοπισμό τυχόν στοιχείων προσβολής πνευματικής ιδιοκτησίας.

Ημερομηνία: 13/12/2021

Η Δηλούσα Μάρθα Κόλια

¹ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ: Η διπλωματική εργασία πρέπει να αποτελεί αποκλειστικό πνευματικό δημιούργημα του φοιτητή που την υποβάλλει. Απαγορεύεται η ολική ή η μερική αναπαραγωγή του έργου άλλου προσώπου ή η παρουσίαση του έργου κάποιου άλλου ως προσωπικό δημιούργημα του υποβάλλοντος τη διπλωματική εργασία, η αντιγραφή, μετάφραση, διασκευή ή παράφραση έργου τρίτου προσώπου, η αντιγραφή από δημοσιευμένες πηγές, όπως βιβλία ή επιστημονικά άρθρα ή εισηγήσεις/παραστάσεις σε συνέδρια, σε ηλεκτρονική ή μη μορφή. Η χρήση αποσπασμάτων από το έργο τρίτων είναι αποδεκτή εφόσον αναφέρεται η πηγή του σχετικού αποσπάσματος. Απαγορεύεται η οποιαδήποτε χρήση περιεχομένου (πχ. εικόνων, φωτογραφιών), το οποίο αποτελεί πνευματική ή βιομηχανική ιδιοκτησία τρίτου χωρίς την έγγραφη συναίνεσή του. Επίσης πρέπει να αποφεύγεται ο βαθύς σύνδεσμος (deeper link) στα περιεχόμενα κάποιου ιστοχώρου, με παράκαμψη της αρχικής σελίδας.